

SLAKTHUSPARKEN

- en gestaltning av en nedlagd tunnelbanesträcka
Anna Jändel och Michelle Sundström

Sveriges lantbruksuniversitet, fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap
Institutionen för stad och land, avdelningen för landskapsarkitektur, Uppsala
Examensarbete vid landskapsarkitekturprogrammet, Ultuna
Kurs: EX0860, Självständigt arbete i landskapsarkitektur, A2E -
landskapsarkitekturprogrammet – Uppsala, 30 hp
Kursansvarig institution: institutionen för stad och land
Nivå: Avancerad A2E
© 2020 Anna Jändel och Michelle Sundström e-post: annajandel@gmail.com,
michelle.sundstroem@gmail.com
Titel på svenska: Slakthusparken - en gestaltning av en nedlagd tunnelbanesträcka
Titel på engelska: Slakthusparken - a design of a disused metro line
Handledare: Sofia Sandqvist, SLU, institutionen för stad och land
Examinator: Carola Wingren, SLU, institutionen för stad och land
Biträdande examinator: Anna Lundvall, SLU, institutionen för stad och land
Omslagsbild: Anna Jändel och Michelle Sundström 2020
Upphovsrätt: Samtliga bilder/foton/illustrationer/kartor i examensarbetet publiceras
med tillstånd från upphovsrättsinnehavaren. Där inget annat anges är de författarens
egna
Originalformat: A3
Nyckelord: Förtätning, grönstruktur, blåstruktur, social hållbarhet, återbruk,
postindustriella miljöer, Slakthusområdet, Globen, Enskede gård
Elektronisk publicering: <https://stud.epsilon.slu.se>

FÖRORD

Vi har under vår femåriga utbildning till landskapsarkitekter lärt oss att se världen med andra ögon. Vi ser detaljer som vi tidigare inte lagt märke till och har förmågan att se hur platser kan komma att utvecklas och förändras med tiden. Under utbildningens gång har vi tränats i färdigheten att gestalta för människor och för naturen. I vår utbildning till landskapsarkitekter har vi hittat det perfekta yrket som kombinerar samhällsvetenskap, naturvetenskap och det kreativa tänkandet. Något som vi båda fastnat speciellt för under åren och som även förde oss samman för att skriva detta examensarbete var en fascination för det operfekta. Det som inte ser helt perfekt och prydligt ut i det offentliga rummet innehar en kraft av att både vara mer ekologiskt hållbar och skapa en känsla av att invånarna själva kan ta platsen i anspråk. Vi ville i vårt examensarbete angripa ett område med annorlunda förutsättningar och skapa en gestaltning som inte är perfekt utan tänjer på gränserna av vad som anses vara estetiskt tillfredsställande.

Vi vill framförallt tacka våra handledare som hjälpt till att utveckla det här examensarbetet till sin fulla potential. Vi vill tacka vår handledare från SLU, Sofia Sandqvist som bidragit med mycket kunskap och vägledning ända in i slutet. Vi riktar också ett stort tack till våra handledare på Landskapslaget Eirini Farantatou och Anna Lebisch som gett oss mycket inspiration och bidragit med nya perspektiv till arbetet och hjälpt oss vidare. Slutligen tackar vi Emma Simonsson från Urbio för många bra rekommendationer på relevant litteratur och för all inspiration i tidigt skede. Tack även till Agneta Schill på exploateringskontoret i Stockholm som gav oss insyn till arbetet kring det nya Slakthusområdet och gav en bra ingångspunkt till arbetet.

Vi vill även tacka våra kurskamrater som även de bidragit med diskussioner, motivation och stöd under examensarbetet. Slutligen tackar vi våra familjer och vänner som lyssnat när vi behövt stöd och motivation.

SAMMANDRAG

Slakthusområdet i Stockholm är en plats med rik historia som kommer byggas om till följd av Stockholm stads nya planer för området. Nybyggnationen i området innebär att en ny tunnelbanestation byggs mitt i Slakthusområdet och tunnelbanestationerna Globen och Enskede gård stängs av. Hela spårsträckan mellan Sockenplan och Gullmarsplan sätts därmed ur funktion. Stockholm stads planer för Globens tunnelbanestation och tillhörande spårsträcka är exploatering för byggnader. Syftet med examensarbetet är att undersöka ett alternativ till Stockholm stads planer på den nedlagda spårsträckan mellan Globens tunnelbanestation och Lindeparken. Marken som nu kommer användas till byggnader hade istället kunnat förstärka områdets grönstruktur. Slakthusområdets ombyggnation till en modern stadsdel följer den rådande trenden inom stadsbyggnad med förtätning av städer. Vi vill i det här arbetet ifrågasätta förtätningstrenden och undersöka alternativ till exploatering på Globens stationsområde. Genom att arbeta med ett grönt alternativt istället för exploatering ser vi en möjlighet att skapa en plats för rekreation för invånarna samtidigt som grönstrukturen förstärks. Förtätning i städer leder inte bara till att grön- och blåstruktur minskar utan även till att industriella områden byggs om. Ambitionen med det här arbetet är att belysa vikten av det industriella kulturarvet och arbetar med att bevara Slakthusområdets karaktär. Arbetet har utförts med en gestaltningsprocess vilket resulterade i ett gestaltningsförslag som namngetts "Slakthusparken". Gestaltningsförslaget har anpassats efter platsen där viktiga ämnen som ekologisk hållbarhet, social hållbarhet och bevarande av kulturhistoriska värden har arbetats in i förslaget. Trender inom stadsplanering betraktas ofta som normer som alltför sällan ifrågasätts eller underordnas andra alternativ. Med tanke på den ökande förtätningen och den pågående omvandlingen av industrimiljöer belyser arbetet hur viktigt det är som landskapsarkitekt att arbeta med bevarande av de kulturvärden som industrimiljöer innehar. Vi vill med arbetet även belysa värdet av grön- och blåstruktur i staden för dess ekosystemtjänster och biologiska mångfald, men även för människans fysiska och psykiska hälsa.

SUMMARY

INTRODUCTION

After the modernist era of building large suburban areas, densification has become the new norm. Densification of cities is a widespread trend in urban planning today. What does densification mean for the development of our cities and how will it change the way our cities look in the future? Densification often means a reduction of the cities blue and green structure and exploitation of old industrial areas of the city. Blue and green structure is vital for both humans and flora and fauna in urban areas. Densification also occurs in old industrial areas, which can lead to a loss of important cultural heritage.

“Slakthusområdet” is a slaughterhouse area in Stockholm with a rich and long history. It is an industrial area that today consists of a mix of small businesses, facilities for events, small restaurants and offices. Some buildings are still used for food industry. Many of the buildings have cheap facilities for rent which attracts cultural activity in the form of production studios for music, art and dance. Slakthusområdet will undergo the same fate as many other industrial areas in the world and be rebuilt into a modern neighbourhood. The municipality of Stockholm city has plans to turn Slakthusområdet into a mixed neighbourhood for living, small business and offices. The new plans for Slakthusområdet means that the green metro line towards “Hagsätra” will change its route. The line will go underground after the station “Gullmarsplan” and a new station will be built in the middle of Slakthusområdet. The existing stations “Globen” and “Enskede gård” will be shut down and the whole train track on ground level between Gullmarsplan and “Sockenplan” will be out of function. This raises the question of what will happen with this section of train tracks when it loses its original function.

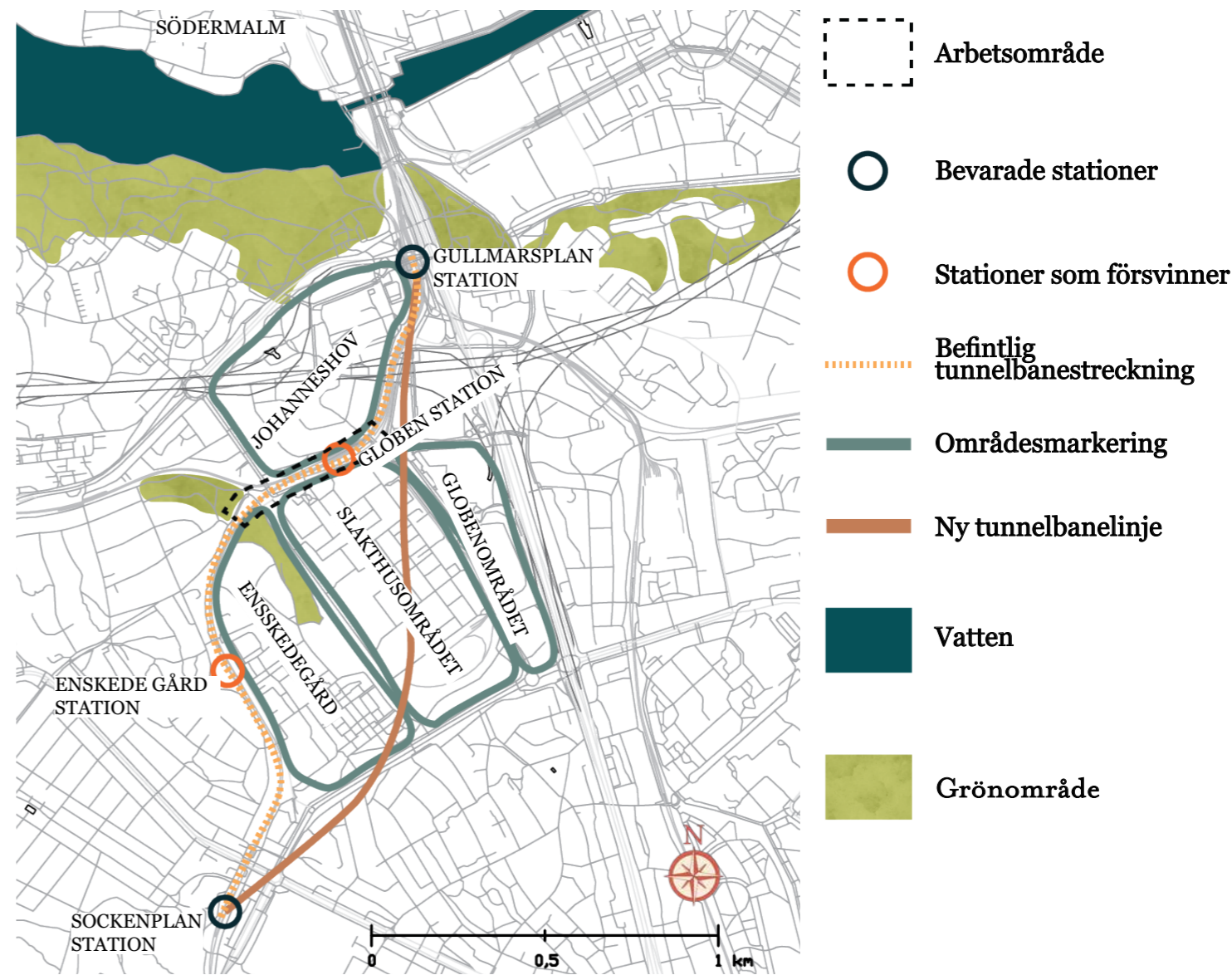
The Development Administration of Stockholm Municipality plans to exploit the disused train track and Globen metro station for buildings. The discontinued train track area could instead be used to strengthen the green and blue structure in the area. A park in this neighbourhood would not only benefit the green and blue structure but also benefit the social sustainability in the area.

PURPOSE

The master thesis aims to create an overall design proposal on how the train tracks between Gullmarsplan and Sockenplan can be utilized. This is combined with a detailed design proposal of a park between Globens metro station and Lindeparken. The design aims to take the areas industrial cultural heritage into regard and to strengthen the areas green and blue structure.

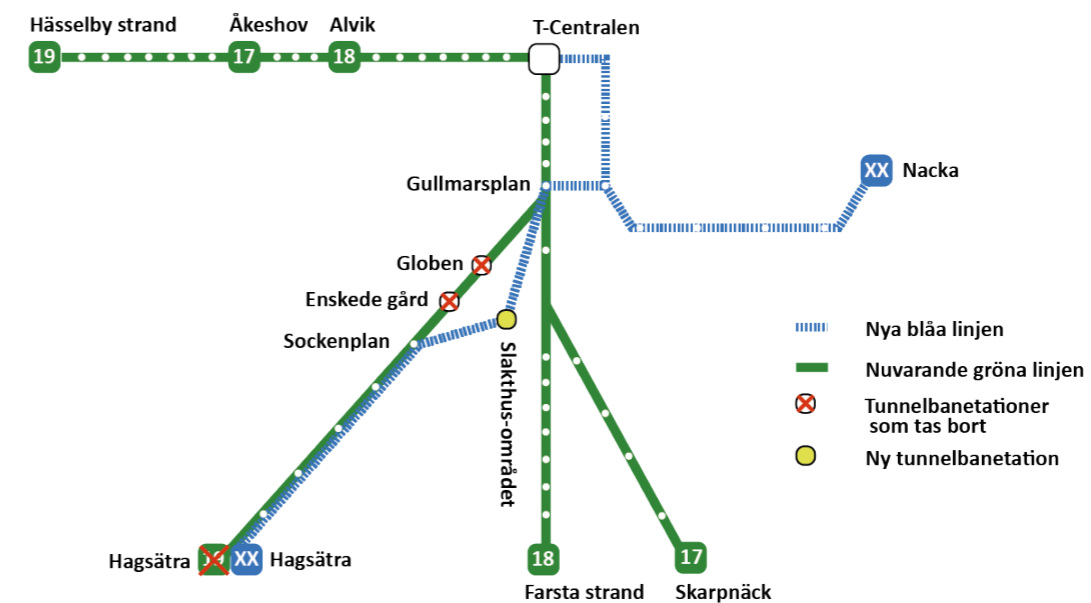
RESEARCH QUESTIONS

- How can the disused train track area between Globen’s metro station and Lindeparken be designed into a park with focus on preserving Slakthusområdets industrial character and cultural heritage?
- How can the disused train track area between Globen’s metro station and Lindeparken become a place that strengthens the green and blue structure?

The illustration shows the areas surrounding the metro line between Sockenplan and Gullmarsplan. The circles mark the stations along the line, where the circles in red colour mark the stations that will be put out of function.

Material by © The office of urban planning, Municipality of Stockholm

Map of the metro line. The existing green metro lines 17, 18 and 19 are illustrated in green while the new metro line is illustrated in a dashed blue line.

METHODS

The method used for answering the research questions is the design process of landscape architects. In the design process we will use inventory, analysis and concept as our way to reach a proposal.

DESIGNING SUSTAINABLE ENVIRONMENTS

We wanted the vegetation of the park to be sustainable for it to contribute to a stable and sustainable green structure. We studied literature on how to design vegetation that is resistant and requires low maintenance. Green and blue structure is also important for human health and social sustainability which lead to studies of literature on how to design socially sustainable public spaces.

POST-INDUSTRIAL AREAS

Since Slakthusområdet is an old industrial area we considered it important to read literature on how these areas should be treated when redesigned to take their heritage into consideration.

DESIGN PRINCIPLES

We researched design principles as an inspiration to create our own for the design process. We studied principles written by Kongjian Yu, Elizabeth K. Meyer and Jan Gehl.

REFERENCE PROJECTS

We selected two reference projects that was deemed relevant for our thesis. The reference projects are “Rosa luxemburg garden” in Paris and “Jubileumsparken” in Göteborg. The selected projects are situated in different countries and have aspects that is equivalent to our area and subjects of choice. We used the reference projects

as inspiration for our work to guide us through certain points in our design process.

INVENTORY

From the inventory of our area we gathered a deeper understanding of the entirety of the train track area as well as surrounding environments. We also studied the buildings that will be demolished in Slakthusområdet and what materials they consist of.

ANALYSIS

The analysis of our design area consisted of studying the information from the inventory as well as maps. Several different analysis methods was utilized to get a better picture of the conditions and aspects of the area. This was all taken in consideration to make a design proposal that was tailored to the location. The analysis boiled down to one final analysis that showed an overall proposal over the entire metro line which was divided into sections. Each section has a different function where one of them is notified as a good place for a park. This is the specific section that later on is presented as a design proposal.

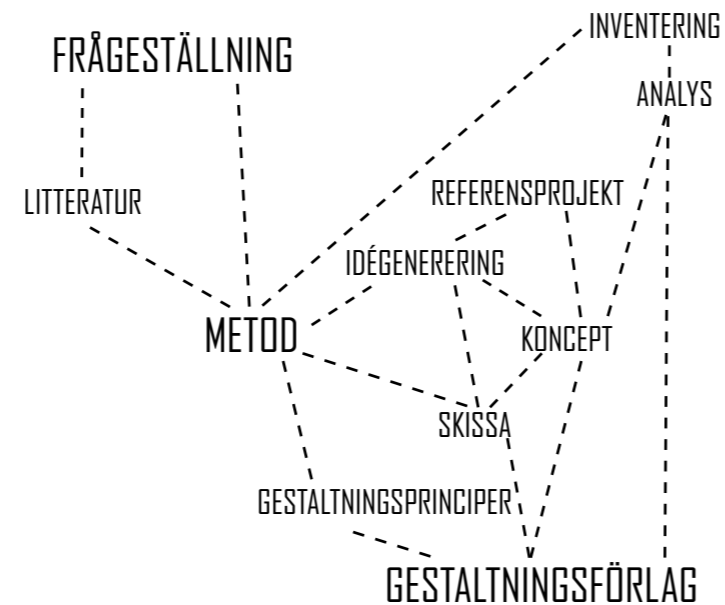
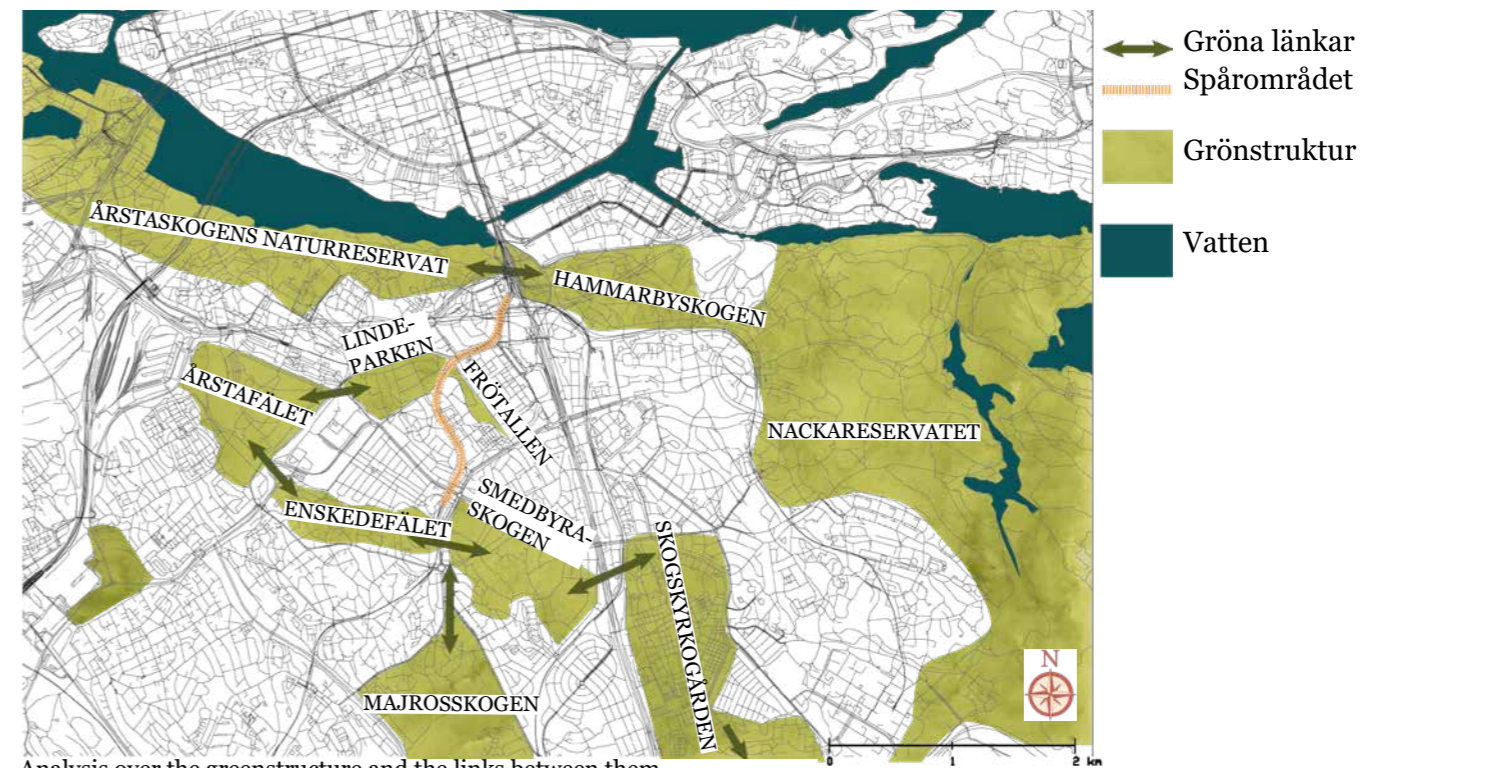
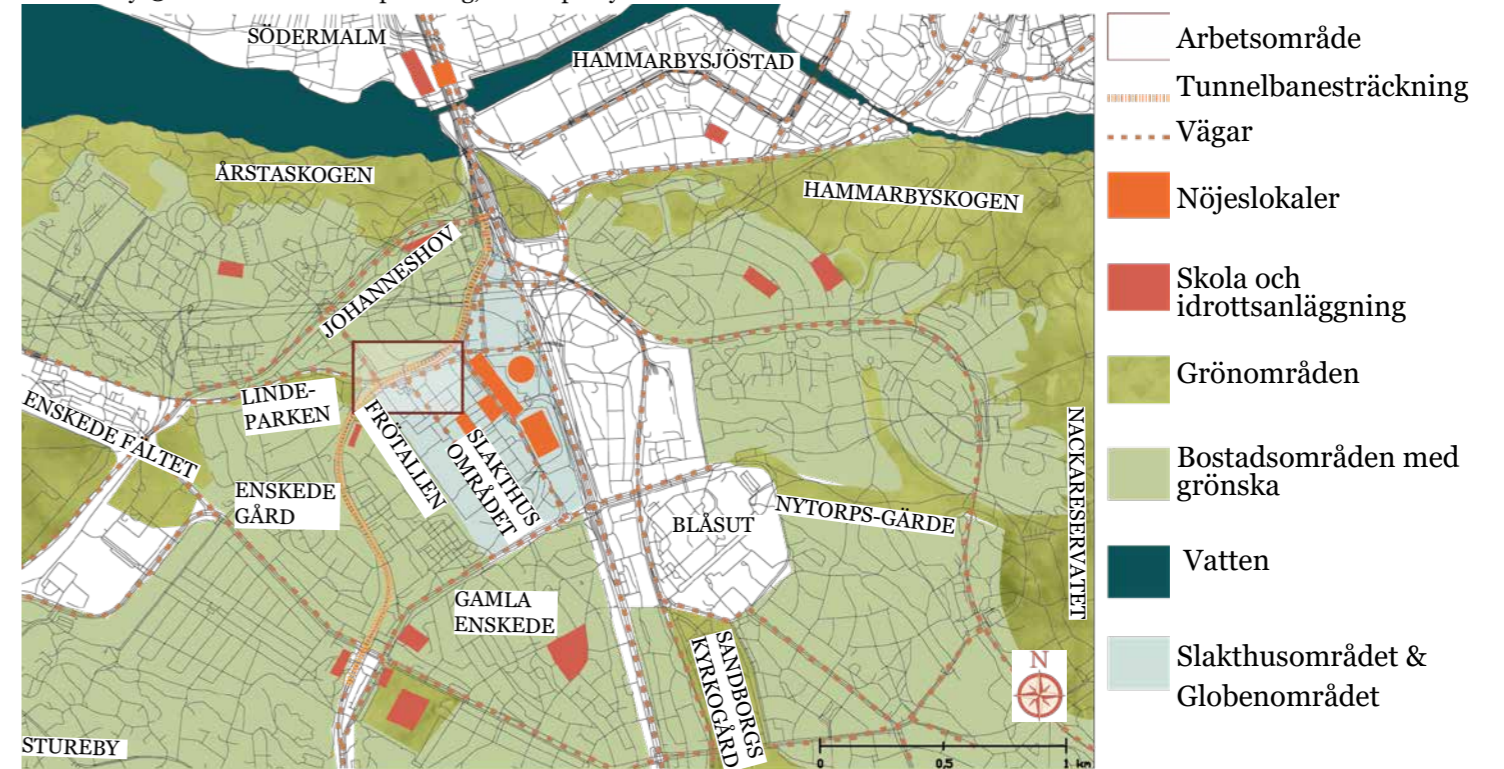

Figure that illustrates the workprocess

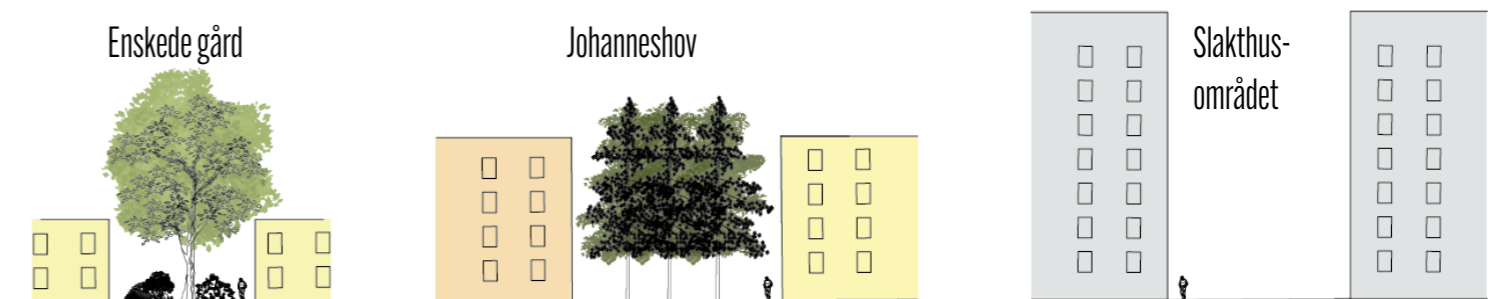
Analysis over the greenstructure and the links between them.

Material by © The office of urban planning, Municipality of Stockholm

Overall analysis over the green structure and the links between them

Material by © The office of urban planning, Municipality of Stockholm

Elevation that illustrates the difference in scale between the areas of Enskede gård, Johanneshov and Slakthusområdet. Scale 1:500.

CONCEPT

The concept was created to best suit the area and its history. The concept “Återbruk”/”Recycle” has a focus on sustainability with recycling of materials from Slakthusområdet and working with sustainable vegetation to promote social and ecological sustainability. The concept was used as a guide while creating the design proposal.

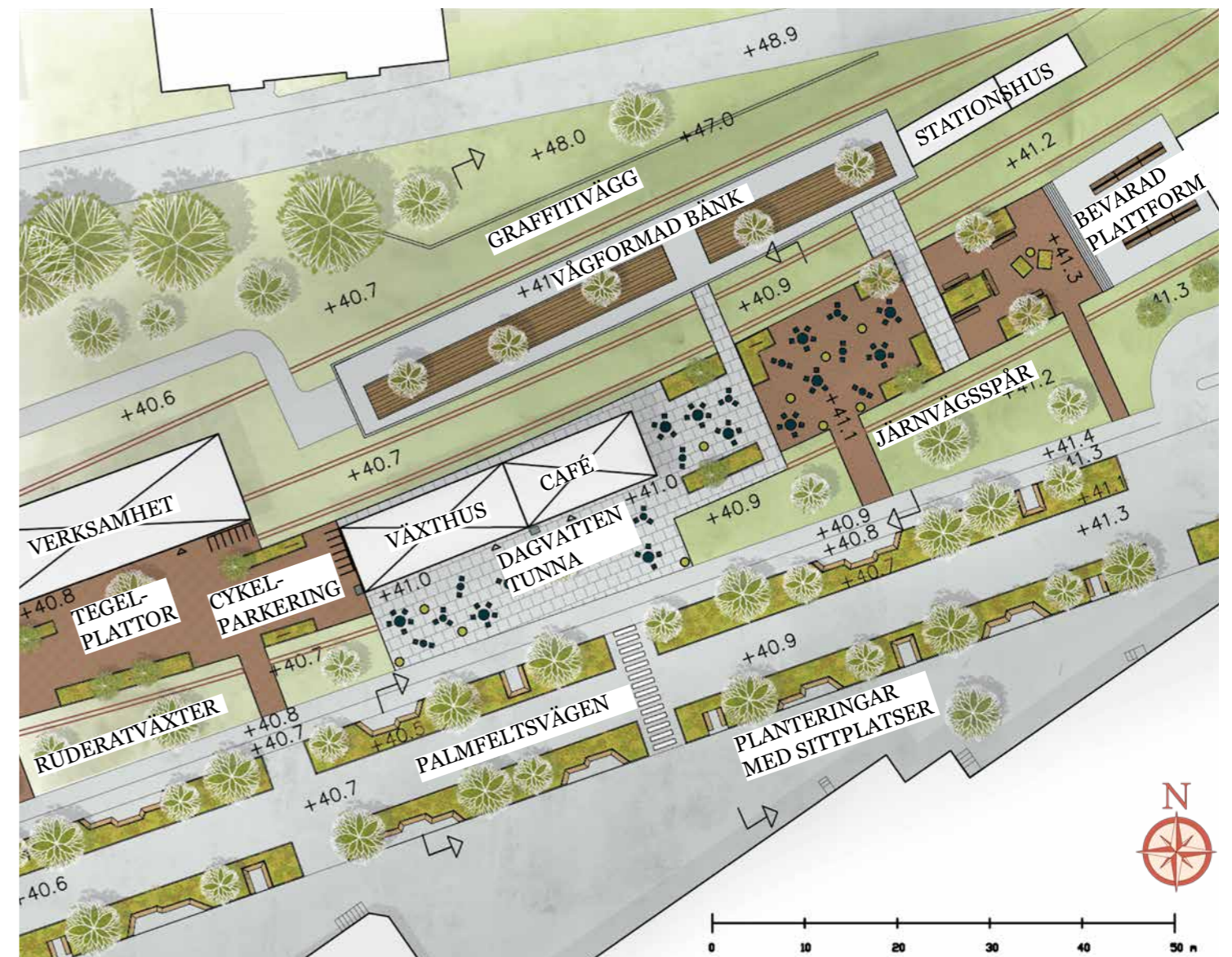
DESIGN PROPOSAL

The inventory and analysis lead to a design proposal of the park. The name of the proposal is “Slakthusparken” which is a tribute to the history of Slakthusområdet. The design proposal aims to show the areas history by keeping some of the current structures. The metro platform is taken away but accentuated by showing in the paved surfaces where it used to be. Flower beds will further accentuate the old structures of the area. The platform for the tram is preserved but refurbished and the building for Globens metro station is also preserved. The materials used for the park will be recycled materials from the demolished buildings for the new plans of Slakthusområdet. The vegetation of the park will in most part consist of ruderal plants which are often found in train track areas. They will be mixed with more ornamental perennials to give a more neat impression. The vegetation aims to be sustainable by not demanding high maintenance. A café paired with a greenhouse for growing plants for the café will be the social meeting point of “Slakthusparken”. Close by stands a facility which is to be rented out for cultural uses. This building aims to replace the cheap facilities used for cultural activities in Slakthusområdet which will be torn down in the rebuilding of the neighbourhood. The west area of Slakthusparken is placed on a lower level than the east. The train track area here sits in a valley with a surrounding areas located higher up. Large terraces are incorporated to work with the height differences on each side. The terraces can also be used for seating. A large stormwater pond will be placed in the parks west area where

there is a high risk of accumulation of stormwater in cases of heavy rain. Bridges over the stormwater pond makes the area accessible.

DISCUSSION

In the discussion the different parts of the thesis is analyzed. The design proposal is analyzed in how well it answers the purpose of the thesis as well as the two research questions. Further on the various methods that functioned as a base for the result was scrutinized method by method where we discuss their results. How did the methods good and bad sides affect our work? What could we have done differently? We also reflect on our choice of literature and references. We also analyze the result of the design proposal and why we reached this result. We also explain that this is one of many possible solutions. Here we also reflect on the fact that a design process is not objective and how preferences and background colours the result. Finally we reflect on densification, post industrial environments and sustainability before we end the discussion with further research questions and aspects that we could explore in our design to give it more depth.

Planexcision that illustrates the east part of the design with a café, parts of the square as well as a facility for events. Material by © The office of urban planning, Municipality of Stockholm

An illustration of the square which can be used as a market-place

A perspective over the storm water pond on a cloudy day in the autumn

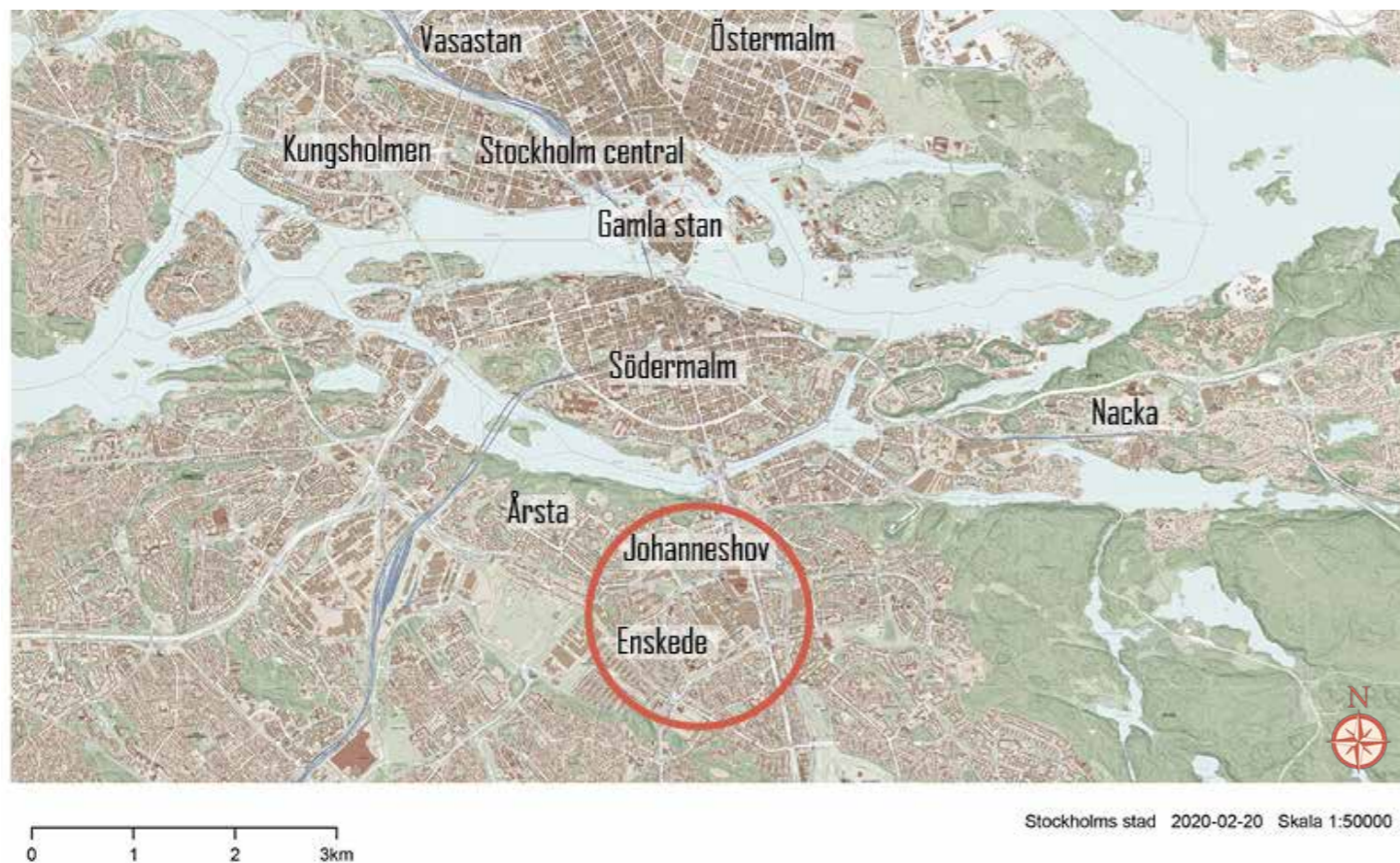
An illustration in front of the café accompanied with outdoor seating where the former station house can be seen in the background

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Förord	3	Inventering och analys	18	Perrongen och plattformen	36
Sammandrag	4	Inventering	19	Cafét, växthuset och verksamheten	37
Summary	5	Områdesbeskrivning	19	Torget	38
Innehållsförteckning	8	Områdenas karaktär	19	Graffiti	38
		Topografi	20	Palmfeltsvägen i öster	39
Introduktion	9	Inventering över spårsträckan	21	Västra delen	40
Bakgrund	11	Materialpalett över Slakthusområdet	22	Utegyrn och lekplats	41
Förtätning i städer	11	Övergripande analys	23	Dagvattenhantering i Slakthusparken	41
Post-industriella miljöer	11	Grön- och blåstruktur	23	Dagvattendammen	42
Stockholm stads planer		De stora sambanden	23	Palmfeltsvägen i väster	43
för nya tunnelbanan	11	Sociotopanalys	24		
Stockholm stads planer för Söderstaden	11	Närmaste park och naturområde	24	Diskussion	44
Slakthusområdet genom tiden	12	Park med lekplats	24	Syfte och frågeställning	45
Problematisering	12	Evenemang	24	Grönstrukturen i Slakthusparken	45
Syfte	12	Restaurang och caféer	24	Metoddiskussion	47
Frågeställningar	12	Resultat från analysen	25	Gestaltningprocessen	47
Avgränsning	12	Analys av gestaltungsområdet	26	Inventering	47
Metod	13	De nya planerna för Slakthusområdet	26	Analys	47
Referensprojekt	13	Analys av arbetsområdet	27	Koncept	47
Inventering	13	Tunnelbane- och tvärbanespåren	27	Gestaltungsprinciper	47
Analys	13	Topografi	27	Mål och programpunkter	47
Koncept	13	Skyfallsproblematik	27	Gestaltungsförslagets redovisning	47
Gestaltungsförslag	13	Sol/skugga	27	Vad redovisades och inte	
		Siktlinjer	27	av gestaltningprocessen?	47
		Noder och landmärken	27	Källor	48
		Trafikanalys	27	Referensprojekten	48
		“Serial Vision”	28	Resultatdiskussion	48
Gestalta hållbara miljöer	14			Förutsättningar för	
Gestalta hållbara planteringar	15	Gestaltungsförslag	29	Slakthusparkens	
Det vi tar med oss från kapitlet:	15	Gestaltungsprinciper	30	förverkligande	
Gestalta socialt hållbara offentliga rum	15	Gestaltungsprinciper vi tar med oss	30	Postindustriella miljöer	48
Det vi tar med oss från kapitlet:	16	Vår gestaltningprocess	31	Förtätning	48
Postindustriella miljöer	16	Uppstart	31	Kulturliv	48
Det vi tar med oss från kapitlet:	16	Inventering och analys	31	Förslag till vidare frågeställningar	
		Skisstadiet	31	och studier	48
		Gestaltningen	31		
Referensprojekt	17	Presentationsstadiet	31	Referenser	49
Rosa Luxemburg Garden Paris	17	Konceptet återbruk	32	Figurförteckning	50
Vad vi tar med oss		Mål	33		
från referensprojektet	17	Programpunkter	33		
Jubileumsparken Göteborg	17	Gestaltningen av “Slakthusparken”	33		
Vad vi tar med oss		Slakthusparken	35		
från referensprojektet	17	Östra delen	35		

INTRODUKTION

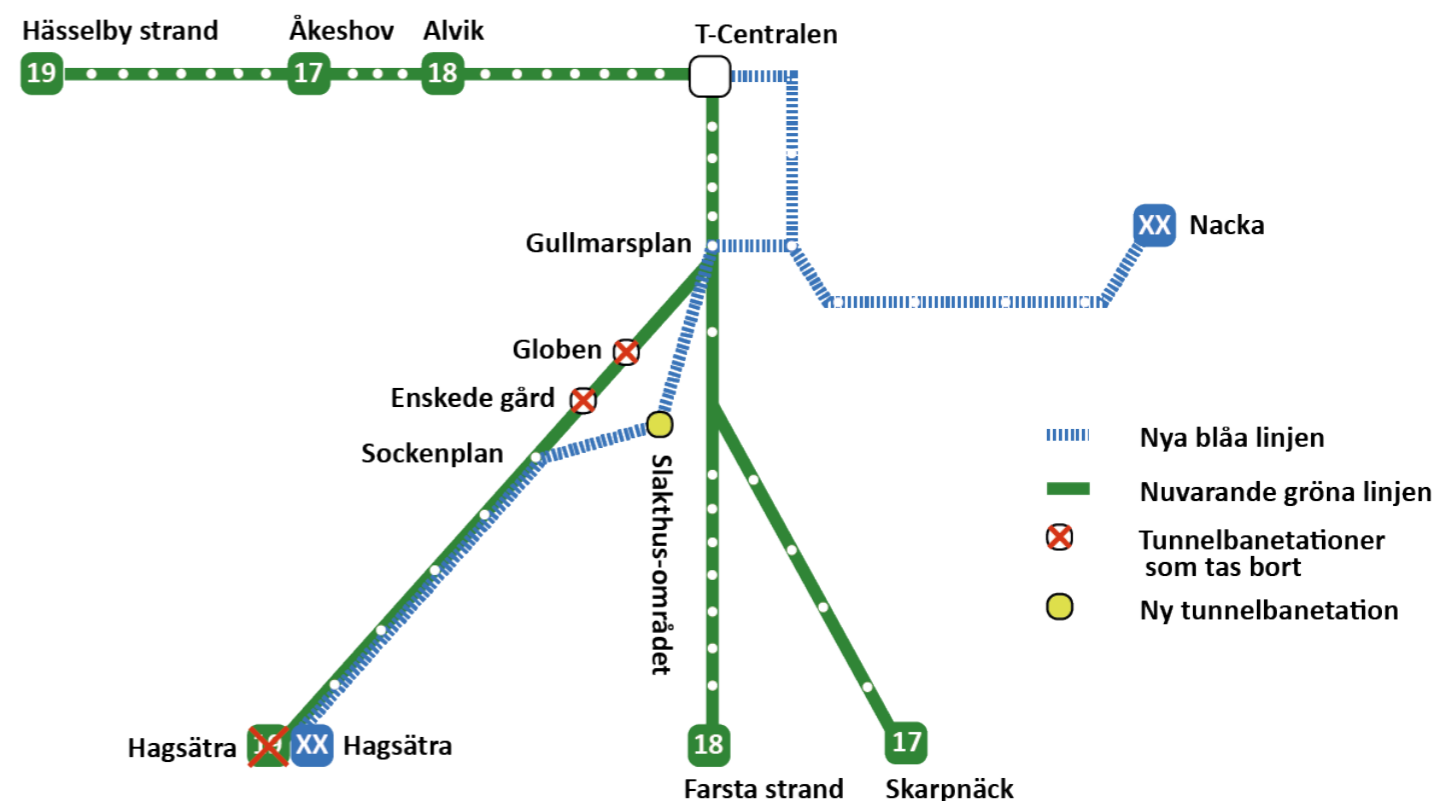
Figur 1. Stadskartan. En röd markering visar arbetsområdet och var det ligger i Stockholm. Underlag av © Stockholm stad (2020)

Slakthusområdet är en unik miljö i Stockholm stad med en spännande industrihistoria. Platsen kommer byggas om i och med Stockholms stads planer för den nya Söderstaden. I ombyggnationen av Slakthusområdet kommer området bli en modern stadsdel med bostäder och kontor till skillnad från dess funktion som evenemangs- och verksamhetsområde idag. Ombyggnationen innebär också att Globens tunnelbanestation kommer tas ut bruk och spårområdet kommer exploateras för byggnader. Att exploatera på den här marken kommer ta bort potentialen att den istället kan förstärka stadens grön- och blåstruktur. Grön- och blåstruktur skulle här kunna bidra med viktiga ekosystemtjänster och bli ett rekreationsområde för invånarna. Slakthusområdets planer är ett resultat av normen med förtätning inom stadsplanering och trenden att omvandla industriområden till bostadsområden. Men är verkligen exploatering för bebyggelse det bästa för den här unika miljön?

Förtätning har efter modernismens miljonprogram blivit normen för stadsutveckling. Att exploatera

städer inåt istället för att expandera innebär att annan värdefull mark inte tas i anspråk menar Boverket (2016). Boverket är inte ensamma om att förespråka förtätning och till följd av att det blir en norm kritiserar den också mindre. Men vad händer med våra städer när vi förtätar allt mer? Hur kommer förtättningsnormen påverka människornas hälsa och sociala behov? Hur kommer det påverka ekosystemen och spridningsvägarna i staden?

Förtätningen innebär ofta att grön- och blåstrukturen minskar för att ge plats åt andra samhällsfunktioner (Haaland & Konijnendijk van den Bosch, 2015). Varför blir detta ett problem? Varför är grön- och blåstrukturen i staden så viktig för oss människor och för djur och natur? Grön- och blåstruktur i städer bidrar med artrikedomen och vitala ekosystemtjänster som rening av dagvatten (Stockholm stad, 2018a). Den är också viktig för invånarnas hälsa och livskvalitet (Stockholm stad, 2018a). Grön- och blåstruktur erbjuder människor rekreationsområden som är viktiga för vår hälsa. Stockholm stad menar i sin Översiktsplan från 2018

Figur 2. Linjekarta. De befintliga gröna linjerna 17, 18 och 19 visas i grönt och den nya tunnelbanesträckan visas i streckad blå linje.

att stadsbyggandet bör förstärka grönstrukturen och skapa gröna lösningar i nya stadsmiljöer.

Förtättningsnormen innebär inte bara att den viktiga grön- och blåstrukturen minskar men även att gamla industriområden byggs om till moderna bostadsområden (Willim, 2008). Dessa industriella miljöer är ofta unika och har stora kulturhistoriska värden (Riksantikvarieämbetet, 2017), som går förlorade när de byggs om. De industriella områdena berättar om en viktig tid i vår historia som förändrade vårt sätt att leva och gav förutsättningarna för vårt samhälle som det ser ut idag (Riksantikvarieämbetet, 2017).

Likt många andra städer har Stockholm stad idag många planer på att förtäta och förnya staden (Stockholm stad, 2018a). Ett av Stockholms stads planer för nybyggnation är projektet Söderstaden (Stockholm stad, 2020a). Projektet Söderstaden sträcker sig mellan Södra Skanstull till Slakthusområdet (2020a). Slakthusområdet är ett industriområde med kulturhistoriska värden (Stockholm stad, 2015). Precis som flertalet andra

industriområden i världen byggs Slakthusområdet om till att bli en modern stadsdel (Stockholm stad, 2020a). Utvecklingen av det nya Slakthusområdet med planer för bostäder, arbete, mat och kultur kan leda till ett ännu större flöde av människor i ett redan folktätt område (Stockholm stad, 2020a). Utöver nybyggnationer i Slakthusområdet har Stockholms läns landsting planer för utveckling av stadens tunnelbanenät (Stockholms läns landsting, 2017). De nya planerna för den blå linjen mot Söderort innebär att Slakthusområdet får en ny tunnelbanestation som ska ersätta Globens tunnelbanestation samt Enskede Gård tunnelbanestation. Det medför att de två befintliga stationerna går ur funktion (Stockholms läns landsting, 2017). Det innebär att tågspåren som i dag separerar områdena och skapar en barriär tappar sin ursprungliga funktion. Det gamla spårområdet mellan de två nedlagda stationerna skapar en möjlighet att förena landskapet till en park. Parken kan till skillnad från exploatering för bebyggelse bidra med viktiga ekosystemtjänster, spridningsvägar och vara en plats som bidrar med social hållbarhet samt bidrar till människors hälsa.

BAKGRUND

Bakgrunden fokuserar på ämnena förtätning och postindustriella miljöer som kopplar till Slakthusområdet och förändringarna som kommer ske där. I det här kapitlet tas även Slakthusområdets historia och de nya planerna för området upp.

FÖRTÄTNING I STÄDER

I expanderande städer finns ett stort tryck på exploatering av grönytor. Förlusten av grönytor sker i form av borttagning av parker samt stadsträd för att ge utrymme för till exempel bostäder och grå infrastruktur (Haaland & Konijnendijk van den Bosch, 2015). Grönytor tas i anspråk då den är lättare att exploatera än till exempel infrastruktur eller andra redan hårdgjorda ytor. Ett stort fokus på att skapa ett starkare nät av bostäder och annan grå infrastruktur innebär en splittring av grönstrukturen. Splittringen medför att spridningsvägar för flora och fauna kapas av och den ekologiska hållbarheten i staden hotas.

Det högre invånarantalet som förtätningen medför skapar ett större behov av parker och naturområden för stadens medborgare (Stockholm stad, 2010). Det är viktigt med god tillgång till stadsgröniska eftersom det främjar sociala interaktioner och en känsla av gemenskap hos både vuxna och barn (Vetenskapliga rådet för hållbar utveckling, 2018). Grönytor i staden bidrar till en bättre folkhälsa genom att skapa möjlighet för utomhusvistelse i staden. Parker och andra grönområden uppmuntrar till vardagsmotion och skapar offentliga ytor i staden att mötas på.

POST-INDUSTRIELLA MILJÖER

Slakthusområdet kommer, liksom andra industriområden i världen, byggas om (Willim, 2008). När industriområden byggas om förlorar de sitt värde som en historisk miljö. Dessa områden

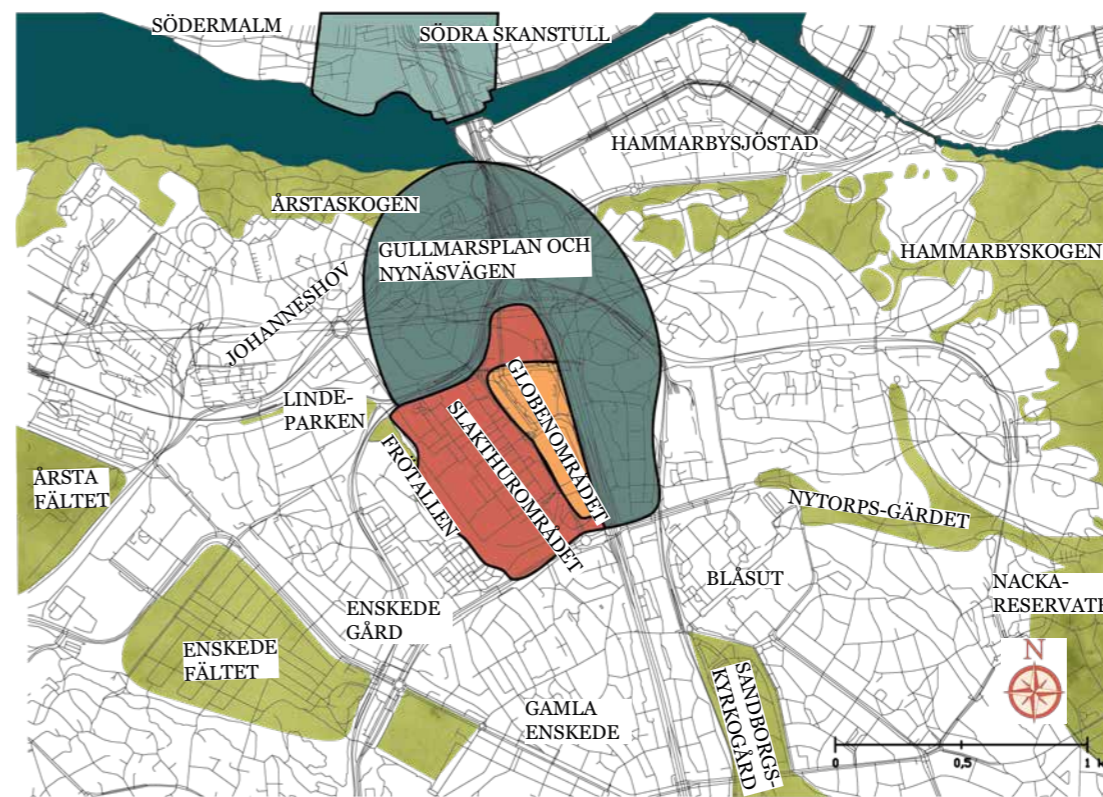
värderas ibland inte högt för sitt historiska värde då de anses estetiskt "fula" och inte längre fyller någon funktion i stadslandskapet.

Allteftersom industrierna avvecklades från och med 1970-talet och framåt började människor intressera sig för industriella miljöer och dess kulturella och historiska värde (Willim, 2008 s.3). De uppskattades för sin intressanta och annorlunda karaktär. Det finns inga tydliga lagar som säger att industrimiljöer är bevarandevärda i sig, Kulturmiljölagen (1988:950) är den lag som styr bevarandet av kulturmiljöer (Riksdagen, 2019). Vad som är en kulturmiljö är däremot inte tydligt framlagt.

Industrianläggningar kommer med tiden att ses alltmer som en framtida resurs (Willim, 2008 s.4). När städer blir allt tätare används gamla industriområden för att bygga bostäder (Willim, 2008 s.9). Willim (2008 s.9) skriver om exempel från New York som visar på hur gamla industrilokaler användes av fattiga konstnärer för att senare bli bostäder åt medelklassen. Willim (2008 s.4) menar att inte bara bevarande utan även återbruk av gamla industrianläggningar är eftersträvarvärt. Återbrukade industrianläggningar kan skapa spännande miljöer med nya estetiska värden (Willim, 2008 s.4). I industriområdena finns det även potential att skapa intressanta offentliga ytor.

STOCKHOLM STADS PLANER FÖR NYA TUNNELBANAN

Den nya blåa linjen kommer gå från T-centralen vidare via Gullmarsplan och Slakthusområdet för att sedan knytas an till den befintliga linjen nummer 19 mot Hagsätra. Från Gullmarsplan går tunnelbanan ner under mark in mot Slakthusområdet för att fortsätta under mark mot Sockenplan och vidare den befintliga sträckan från Sockenplan mot Hagsätra (Stockholms läns landsting, 2017). 2026 är planerad start för den nya tunnelbanan (Stockholms läns landsting, 2017). Beslutet att ta bort de två befintliga stationerna Globen och Enskede gård försvaras

Figur 3. Utvecklingsområden i Söderstaden. Skala 1:30 000/A3. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

av att det kostar betydligt mindre än att gräva ner det befintliga spåret då det blir kortare sträckning och endast en ny station som anläggs under mark (Stockholms läns landsting, 2015).

När Slakthusområdet byggs om och en ny station etableras kommer Globens tunnelbana och spårstråk överdäckas för att ge plats åt ny exploatering enligt planerna för Slakthusområdet (Stockholm stad, 2017 s.18). Det är enligt en intervju med Agneta Schill, landskapsarkitekt på exploateringskontoret Stockholm stad som arbetar med Slakthusområdet (2020) inte fastställt vad som kommer hända med det nedlagda spårstråket men att exploatering av marken är troligt. Planprogrammet visar på fyra planlagda hus vid spårstråket (Stockholm stad, 2017 s.20-21).

STOCKHOLM STADS PLANER FÖR SÖDERSTADEN

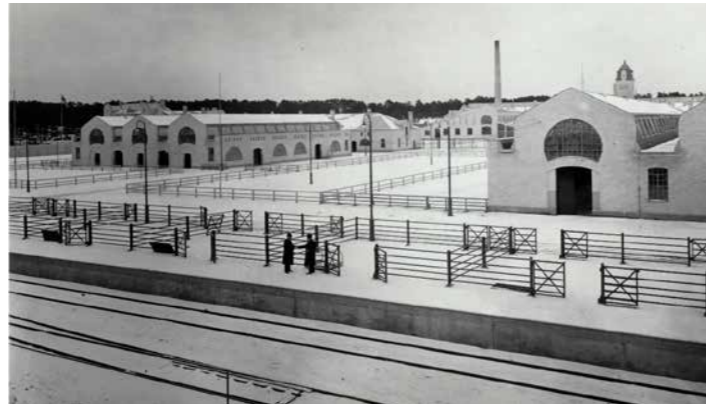
Slakthusområdet är en del av ett utvecklingsområde

i Stockholm som kallas för Söderstaden där Globenområdet, Slakthusområdet, Gullmarsplan-Nynäsvägen och Södra Skanstull ingår (Stockholm stad, 2020a). Söderstaden utvecklas till en tätare stadsstruktur med olika funktioner såsom bostäder, arbetsplatser, urbana stråk, verksamheter, parker, förskolor och skolor samt offentliga miljöer (Stockholm stad 2018a). Stockholm stad vill att Söderstaden med sitt goda läge ska bli ett centrum för idrott, evenemang och nöjen. I Slakthusområdet finns det en potential för kulturverksamheter samt möjligtvis ett bibliotek (Stockholm stad, 2017 s.157). Slakthusområdet ska enligt Stockholm stad utvecklas från ett industriområde till en blandstad med mat, kultur, evenemang, boende och arbete. Här planeras 4000 bostäder och 9000 arbetsplatser, verksamheter och handel. Målet är att de kulturhistoriskt värdefulla byggnaderna och områdets karaktär ska bevaras (Stockholms stad, 2020b). De nya bostäderna i området kommer ge Slakthusområdet en blandad kvarterstadskänsla med trygga gång- och cykelstråk samt kollektivtrafik (Stockholm stad, 2017 s.3). Stockholm stad har inga planer på grönstruktur i området som skulle stärka stadens nätverk av grönytor.

SLAKTHUSOMRÅDET GENOM TIDEN

Slakthusområdet är en unik miljö där det finns verksamheter och bebyggelse som inte finns någon annanstans i Stockholm (Stockholm stad, 2020c). Stockholms slakthus- och saluhallsstyrelse fick uppgiften att planera ett kommunalt slakthus i Enskede vars resultat blev att ett slakthusområde invigdes 1912 (Stockholm stad, 2020c). Samma år beslutade Stockholm stad att allt kött som såldes i Stockholm skulle kontrolleras av staden samt helst slaktas i Slakthusområdet (Stockholm stad, 2020c). Under ett spann av hundra år har Slakthusområdet levererat livsmedel till Stockholm. Idag innehar området cirka 250 företag med 3 800 anställda mellan dem. Slaktverksamheten har idag försvunnit från området men det finns fortsatt många livsmedelsföretag (Stockholm stad, 2015). Flertalet av byggnaderna samt miljöerna har kulturhistoriska värden enligt Stockholm stad (2020c) och Slakthusområdet klassas som en värdefull miljö av Stadsmuseet enligt Stockholm stads Översiktsplan (2018a).

I Slakthusområdet råder det idag ett aktivt kulturliv (Stockholm stad, 2015). Här finns det ateljéföreningar, produktionsstudios för konst, musik och dans samt nattklubbar och evenemanglokaler. Slakthusområdet drar till sig kulturlivet tack vare de låga hyrorna på lokalerna. Billiga lokaler är en stor förutsättning för att det ska finnas möjlighet för initiativ till kulturverksamheter. Det finns 27 företag med kulturrelaterade verksamheter i Slakthusområdet och 1092 företag med kulturrelaterade verksamheter i närområdet. Karaktären på området som är industriell och hård uppskattas enligt de verksamma i området. De verksamma i Slakthusområdet menar att i och med ombyggnationen är det viktigt att Slakthusområdet får vara en miljö där människor fortsatt får ta eget initiativ och utforma verksamheter. De trycker på att det är viktigt att Slakthusområdet får behålla sin oprogrammerade och spretiga karaktär och att det blir en plats som kan anpassas efter behov. Det anses vara en

Figur 4. Fotografi över Slakthusområdet. Fotograf: Okänd. Skapad: 1906-1912 Utgiven av Okänd © Stockholmkällan

viktigt aspekt att de verksamma får möjlighet att medverka och "göra själv". Det oprogrammerade blir en viktig social aspekt och bidrar till en levande och trygg stad (Stockholm stad, 2015).

PROBLEMATISERING

De nya planerna för den blåa tunnelbanelinjen gör att det nuvarande spårområdet mellan Gullmarsplan och Sockenplan kommer sakna funktion. Exploateringskontoret vill bygga på marken som idag utgör spårområde. Ett stort ingrepp som exploatering för byggnader i området tar bort möjligheten för grön- och blåstruktur. Slakthusområdet och Globenområdet bildar idag en hårdgjord miljö som saknar sociala mötespunkter samt grön- och blåstruktur. De nya planerna för Slakthusområdet medför ett större flöde av människor som i sin tur skapar ett större tryck på platsen. Förtätning av städer kan komma att minska de fria ytorna enligt Stockholm stad (2010). Rapporten förklarar vidare att det större tryck som förtätningen medför skapar även ett större behov av bland annat parker och naturområden (Stockholm stad, 2010).

I och med förtätningen byggs gamla industriområden likt Slakthusområdet bort för att ge plats åt bostäder och tjänstesektorn. När gamla industriområden byggs bort försvinner en del av stadens historia. Det är

enligt Riksantikvarieämbetet viktigt att värna om industriella miljöer som ett kulturarv (Riksantikvarieämbetet, 2017). Slakthusområdet nyttjas för kulturaktörer för att det är billiga lokaler (Stockholm stad, 2015). För att främja kulturlivet och värna om Slakthusområdets historia som ett viktigt och unikt kulturminne är det viktigt att även det nedlagda spårområdet används för att framhäva det.

Slakthusområdet byggs om som ett resultat av de två stadsplanerings trenderna förtätning och omvandling av gamla industriområden. Vi vill i det här arbetet undersöka möjligheten att utnyttja det nedlagda spårområdet till något som istället för att bidra till en ökad förtätning och tar bort industriområdets viktiga kulturarv kan gynna grönstrukturen i området samt tar hänsyn till platsens historia.

SYFTE

Arbetet ska resultera i ett gestaltungsförslag över hur den nedlagda spårsträckan mellan Gullmarsplan och Sockenplan kan utvecklas samt i ett detaljerat gestaltungsförslag på en park mellan nuvarande Globens tunnelbanestation och Lindeparken. Gestaltungsförslaget ska vara exempel på hur det nedlagda spårområdet skulle kunna gestaltas som ett offentligt rum och syftar till att vara ett alternativ till exploatering. Ambitionen med gestaltungsförslaget är att tunnelbanesträckan ska bli till en park som tar hänsyn till områdets industriella och kulturhistoriska värden och bidrar till en stärkt grön- och blåstruktur.

FRÅGESTÄLLNINGAR

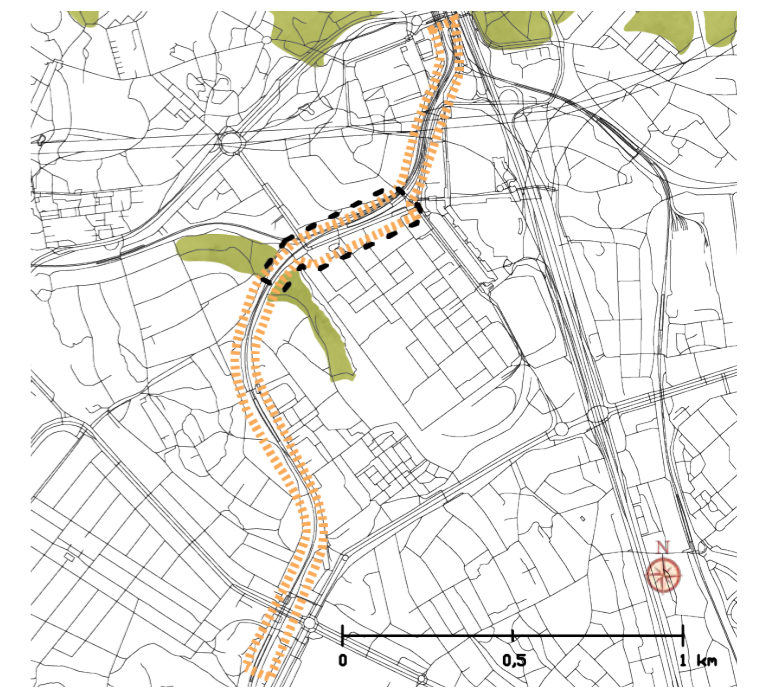
- Hur kan det nedlagda spårområdet mellan Globens tunnelbanestation och Lindeparken gestaltas till en park med fokus på att bevara Slakthusområdets industriella karaktär och

kulturhistoriska värde?

- Hur kan det nedlagda spårområdet mellan Globen och Lindeparken bli en plats som förstärker grön- och blåstruktur?

AVGRÄNSNING

I arbetet har vi valt att arbeta med ett gestaltungsförslag mellan Lindeparken och Globens Tunnelbanestation då vi bedömde att det var den bästa platsen att anlägga en park längs med den nedlagda spårsträckan. Vi valde även att ta bort tvärbanans spår som går bredvid Globens tunnelbanestation trots att det inte än är några fastslagna planer enligt Stockholm stad för tvärbanespåren. Tvärbanan hade enligt oss utgjort ett för stort störningsmoment i parken och dragit ner dess attraktivitet för mycket. Vi har valt att inte utföra en projektering i det här examensarbetet. Vi kommer heller inte räkna på mängden dagvatten eller färdigställa planeringsplaner. Detta beror på den begränsade tid som examensarbetet utförs på.

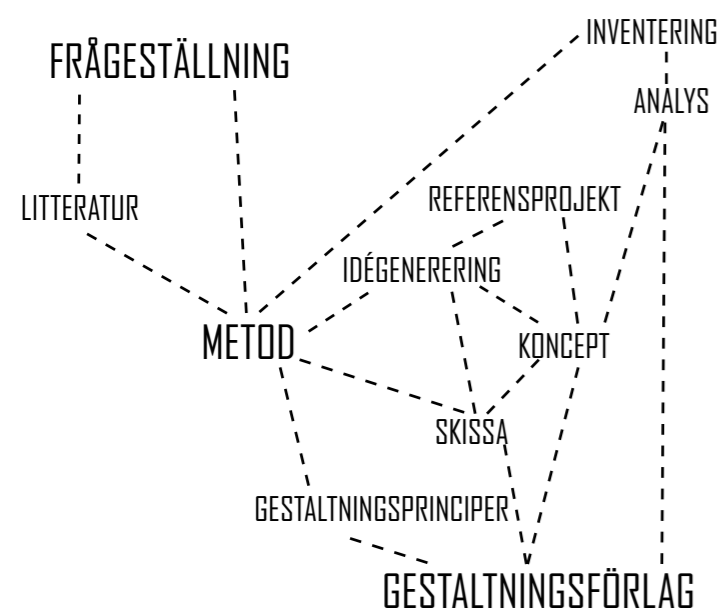
Figur 5. Spårsträckan mellan Gullmarsplan till Sockenplan utmarkeras i orange i kartan och gestaltungsområdet markeras i svart. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

METOD

Metoden för det här arbetet grundar sig i gestaltungsprocessen för landskapsarkitekter, vilket är en iterativ process. Gestaltungsprocessen kan se olika ut då den utvecklas genom olika teorier, metoder, referenser och inspirationer. Vi utvecklade vår egen gestaltungsprocess för detta arbete som innehåller inventering, analys, koncept och gestaltning där vi även tog stöd av två referensprojekt.

REFERENSProjekt

Vi studerade två olika referensprojekt som bidrog till vårt tänk kring form och uttryck i vår egen gestaltning. Projekten studerades genom fotografier, artiklar och litteratur. De två projekten är byggda i postindustriella miljöer vilket gav dem liknande förutsättningar som arbetsområdet. De två projekten arbetade med hållbarhet på olika sätt vilket också var en faktor vi letade efter. Projekten skapade en referensram och fungerade som vägledande exempel i våra val under gestaltungsprocessen.

Figur 6. Bild över processen i arbetet.

INVENTERING

Inventeringen utfördes genom platsbesök och undersökningar av dokument om platsens historia samt dess framtida ombyggnationer. Platsbesök utfördes två gånger där både platsen och närliggande område undersöktes. Det var viktigt att besöka platsen under olika förhållanden för att vi skulle få en bred bild om hur platsen såg ut och fungerade. Det första platsbesöket utfördes under eftermiddagen den 28:e januari med regnigt och blåsig väder. Spårsträckan mellan tunnelbanestationerna Globen och Enskede gård inventerades längs med spåren. Den andra inventeringen utfördes under förmiddagen den 13:e februari under en solig dag. Denna gång studerades sträckan längs spåren mellan Gullmarsplan och Sockenplan. Slakthusområdet inventerades noggrannare än andra intilliggande områden. Då inventerades även material av byggnader som ska rivras. Utöver detta inventerades Johanneshov och sedan vidare mot Enskede genom Lindeparken. Inventeringen utfördes längs med spårområdet, och inte i, då det inte är tillgängligt. Platsen dokumenterades med hjälp av skrift, skiss och foto. Inventeringen dokumenterade bland annat befintliga strukturer, byggnader och växtlighet och sammanställdes i efterhand med hjälp av kartor och vår egen dokumentation. Inventeringen användes till att skapa en grund för analysen där platsbesök är viktigt för att skapa sig en förståelse för en plats inför ett gestaltungsförslag.

ANALYS

Analysen baserades på olika metoder som vävts samman för att få en bred förståelse för platsens förutsättningar och dess befintliga situation. Vi inspirerades av Kevin Lynch (1960) fem olika begrepp som identifierar strukturer i städer som påverkar hur invånarna rör sig genom staden. Vi använde oss av Lynchs begrepp - stråk, barriär, landmärken och noder, för att få struktur på den analys vi utförde. Vi studerade även platsens siktlinjer, karaktär, solläge, topografi

och hur platsen nyttjas idag för att komplettera det vi ansåg saknades i Lynch-analysen. En sociotopanalys sammanställdes med Stockholm stads sociotopkarta (Stockholm stad, 2020d) och andra kartverktyg för att få en överblick över närliggande parker och naturområden och andra offentliga ytor. Även caféer och restauranger ingick i sociotopanalysen då de ansågs vara en social mötespunkt. Sociotopanalysen utfördes för att få en bild om vilka behov på funktioner som finns i arbetsområdet. Vi utförde även en "Serial Vision" som inspirerades av Gordon Cullen (1961). "Serial Vision" är skisser som utförs i sekvenser för att få en bild av hur stadsrummet stegvis förändras och hur människan rör sig i urbana miljöer (Cullen, 1961). Analysen tog form i sex skisser på rad i en sekvens längs med arbetsområdet. En "Serial vision" utfördes för att se hur landskapet ser ut längs med det långsmala arbetsområdet där sekvenserna visar hur topografin och omgivningarna ändras längs med spårsträckan.

KONCEPT

Ett koncept användes som en övergripande bärande idé för hur gestaltungsförslaget kunde se ut och fungera. Konceptet utvecklades genom skissande både i modell och för hand. Vi utförde även en idégenerering tillsammans med en kurskamrat tidigt i processen för att främja en friare tankegång och inspireras. Idégenereringen hjälpte oss att utveckla ett koncept som hade många olika aspekter som vi ansåg passade platsen och svarade på dess specifika förutsättningar. Konceptet utvecklades för att skapa en sammanhållen gestaltning. Konceptet blev sedan ett vägledande verktyg i olika val gällande struktur och designval i gestaltningen.

GESTALTNINGSFÖRSLAG

Gestaltungsförslaget är en sluproduct från gestaltungsprocessen. Gestaltungsförslaget är ett förslag för hur arbetsområdet ska se ut och sammanställs i planer, sektioner och perspektiv på

olika detaljeringsnivå. Gestaltungsprocessen har presenterats med hjälp av skisser, illustrationer och text under kapitlet gestaltungsförslag. Gestaltungsprocessen påbörjades genom att skissa i en fysisk modell och för hand i planer och sektioner. Modellen var i skalan 1:500 i ett utsnitt av platsen där topografiskillnaderna var stora. Vi valde att göra modellen i ett utsnitt för att detaljer skulle synas. Modellen gav oss en känsla av skala och rumsligheter. Skissandet för hand i planer och sektioner användes för att testa olika idéer och lösningar för platsen. Skissandet påbörjades med att testa olika strukturer på platsen för att sedan gå in på funktioner och detaljer. Gestaltungsarbetet grundades i analysen och tog hjälp av litteratur och referensprojekten. För att vägleda gestaltningen användes gestaltungsprinciper som sammanställdes från litteratur av Kongjian Yu, Elizabeth K. Meyer och Jan Gehl. Genom att undersöka skissa fram olika lösningar för platsen kunde vi med hjälp av analysen, litteraturen, gestaltungsprinciperna och referensprojekten få en bättre förståelse för platsens förutsättningar. Skisserna blev ett underlag för utveckla en gestaltning som passade platsen enligt de underlag vi tagit fram.

Figur 7. Bild på arbetsmodellen över området som använts för att skissa i.

GESTALTA HÅLLBARA MILJÖER

I det här kapitlet om att gestalta hållbara miljöer går vi in på hur hållbara planteringar kan gestaltas för att få kunskap till hur vi ska arbeta med planteringar och växtlighet i gestaltningens område. Vi tar även upp hur socialt hållbara offentliga miljöer gestaltas för att få en bakgrund till hur vi ska arbeta med de sociala ytorna i gestaltningen.

Kapitlet om att gestalta hållbara miljöer skapar en teoretisk bakgrund till gestaltningen. Syftet bakom gestaltningen är att förstärka grön- och blåstruktur i området. Därför blir det viktigt att skapa en växtlighet som är hållbar och bidrar till en biologisk mångfald. Syftet för arbetet är att skapa en park, vilket betyder att gestaltningen inte bara behöver bidra till grön- och blåstruktur utan även måste tillgodose sociala behov. Slakthusområdet, som arbetsområdet gränsar till, är en industriell miljö vilket gör det viktigt att skapa en teoretisk bakgrund i hur man tillgodoser det historiska kulturarv som platsen har. Därför finns även ett kapitel om postindustriella miljöer med.

GESTALTA HÅLLBARA PLANTERINGAR

För att skapa en hållbar grönstruktur i staden behöver det planteras hållbara planteringar som bidrar till den biologiska mångfalden och kräver låg skötsel.

Biologisk mångfald i staden är viktigt men det är inte bara vackra perennplanteringar med hög skötselnivå som bidrar till det. Ruderatmarker, eller skräpmarker som det också ibland kallas, värderas inte särskilt högt och ses som något "skräpig" vilket namnet också antyder. Ruderatmarker är värdefulla då de många gånger har en hög biologisk mångfald (Naturvårdsverket, 2015; Naturhistoriska riksmuséet, 2010). De är många gånger tillfälliga miljöer som upphör då användningen av marken ändras

(Naturhistoriska riksmuséet, 2010). Miljöerna kan till exempel vara schaktmassor och områden i hamnar samt kring byggplatser, spårområden och industrier. Alla arter som representerar ogräs kan hittas i ruderatmarker men även en del arter som är tillfälliga i vårt land. Växter som ofta hittas i ruderatmarker är till exempel nattskattor, solrosor, exotiska gräs, kanariegräs och hirsar (Naturhistoriska riksmuseet, 2010). Ruderatmarker är intressanta då de är växtmiljöer som uppstår spontant i urbana miljöer med hög biologisk mångfald. Ruderatväxterna växer ofta torrt vilket gör att de är väldigt hårdiga och klarar sig utan skötsel.

Ruderatmarker är enligt definition spontan växtlighet och inget som planteras. Det är däremot möjligt att plantera växtlighet som ser ut och fungerar som vild och spontan växtlighet (Rainer & West, 2015 s.16-38). Den typen av plantering blir mer motståndskraftig, robust och har en hög biologisk mångfald. Vid gestaltning av hållbara planteringar är det viktigt att förstå att växter fungerar som samhällen. För att växtsamhället ska fungera är det viktigt att välja växter som är kompatibla med varandra. För hållbara planteringar är det även viktigt att växterna är väl anpassade till sin plats (Rainer & West, 2015 s.16-38). I torra miljöer såsom spårområden är det viktigt att växterna är välanpassade till de tuffa förutsättningarna.

Människor har ofta svårt att acceptera en vildare växtlighet i urbana miljöer då det anses vara "skräpig". Gobster berättar om ett exempel i Chicago vid ett järnvägsspår där invånarna har svårt att acceptera vilda växter i spårområdet då de tolkar dem som skräpiga (Gobster, 2011 s. 37-41). Invånarna önskade istället prydliga gräsmattor eller planterade växter för att det gav ett mer tilltalande intryck. Invånarna önskade sig detta trots att de förstod att de vilda växterna var bättre lämpade för platsens förutsättningar och mer hållbara ur förvaltningssynpunkt. Från det här exemplet kan vi dra slutsatsen att en vildare spontan växtlighet behöver gestaltas på ett sätt vilket gör att människor accepterar den. Prydliga gräsmattor och planteringar kontra en vild och

spontan växtlighet kan mötas halvvägs. Genom att varva vilda ruderatväxter med ornamentala planterade växter skapas ett mer harmoniskt intryck än vad helt vild vegetation gör. Ett mer harmoniskt intryck signalerar att platsen är omhändertagen vilket är viktigt för att planteringen ska anses vara estetiskt tilltalande (Gobster, 2011 s. 37-41).

Toleransen för vild grönska i städer är låg (Wingren et al. s. 159, 2015). Däremot har den ökade oron för den biologiska mångfalden och klimatet lett till ett ökat intresse för vild grönska. Genom skyltning och information kan vild vegetation förklaras genom att berätta om skälet till att öka den biologiska mångfalden i staden. En planerad miljö med vild vegetation kan mottas positivt när en liknande miljö på övergiven mark kan upplevas störande eller till och med hotfull (Wingren et al. s. 159, 2015). En planerad vild vegetation som gestaltas på rätt sätt behöver därmed inte upplevas som "skräpig".

VAD VI TAR MED OSS FRÅN KAPITLET

Hållbara planteringar bidrar till en stabil grönstruktur. Planteringar med en vildare växtlighet är ett mer hållbart alternativ till prydliga och skötselkrävande planteringar som ofta förekommer i städer. Dessa planteringar blir mer hållbara och kräver mindre skötsel. Ruderatväxter är exempel på växter som är vilda och motståndskraftiga av naturen. De förekommer naturligt på spårområden och kommer tåla den miljön som finns i arbetsområdet. Det stora problemet med vild växtlighet är att människor har svårare att acceptera dem och finna dem estetiskt tilltalande. Därför är det både viktigt att blanda in mer ornamentala växter och renodla planteringarna för att de ska se prydligare ut samt att använda skyltar. Skyltarna bidrar med information som förklarar varför det ser ut som det gör och skapar därmed också en större acceptans.

GESTALTA SOCIALT HÅLLBARA OFFENTLIGA RUM

En viktig aspekt av grön- och blåstrukturen är att den är viktig för människors hälsa och sociala behov. Därför är det viktigt när en park ska gestaltas att den främjar social hållbarhet. Social hållbarhet handlar i stort om att skapa lika möjlighet för olika grupper i samhället och att alla kan nyttja det offentliga rummet för att träffa andra människor (Gehl, 2009 s.109). Det handlar om att skapa tillgängliga, attraktiva miljöer som kan användas för både organiserade möten och informella möten. Det socialt hållbara rummet är attraktivt för alla i samhället och bjuder in alla (Gehl, 2009 s.109).

Människor dras till andra människor och stadsliv uppmuntras och skapas genom offentliga ytor som tillåter stadslivet att ta form (Gehl, 2009 s.65). Det som skapar varaktigt stadsliv är aktiviteter som bjuder in till att stanna upp i det offentliga rummet (Gehl, 2009 s.147). För att skapa möjlighet för människor att stanna upp är det bland annat viktigt med attraktiva sittplatser. För att skapa attraktiva sittplatser behövs ett behagligt mikroklimat, en bra utsikt, att ryggen är skyddad samt en låg ljudnivå (Gehl, 2009 s.140-143). I Skandinavien är det extra viktigt att det finns platser där människor kan sitta i solen då det under större delen av året är låga temperaturer (Gehl, 2009 s.169). Det som verkligen motiverar människor att sätta sig ner är om det finns något fint att titta på, såsom planteringar, träd, vatten, konstverk, fin arkitektur och sist men inte minst folkliv. Konst är effektivt för att skapa spännande upplevelser i det offentliga rummet. Konst förmedlar skönhet, minnen av viktiga händelser, kommentarer om samhället och livet i staden. Det offentliga rummet blir en scen för konsten och en viktig länk mellan konsten och människor (Gehl, 2009 s.179). Alla har olika behov och genom att tillfredsställa olika behov med olika typer av sittplatser skapas ett

socialt attraktivt utrymme (Gehl, 2009 s.140-143). Utomhusserveringar för caféer uppmuntrar till långa besök i det offentliga rummet vilket bidrar till mer stadsliv (Gehl, 2009 s.147). Möjligheten att stanna för uppfriskningar, socialt utbyte och en möjlighet att titta på folklivet skapar en attraktiv rekreativ möjlighet (Gehl, 2009 s.147).

Offentliga ytor är bäst när de är flexibla (Gehl, 2009, s.157). Ytor som kan användas till olika saker beroende på säsong och medborgarengagemang gör att det kan användas på olika sätt och därmed användas mer. Väldigt programmerade ytor skapar bara möjlighet för vissa grupper att använda den för specifika aktiviteter som kanske inte alltid används eller kan användas. Bra strukturer som bjuder in till en mängd olika aktiviteter är det bästa för ett aktivt stadsliv (Gehl 2009, s.161). Oprogrammerade öppna ytor har en viktig funktion i staden då de utgör en möjlighet för evenemang, musik, föreställningar, gatufester, möten, demonstrationer, politiska manifestationer och andra liknande viktiga delar av ett demokratiskt samhälle (Gehl, 2009 s.157).

Miljöer vid övergivna platser eller vildare naturliga delar av stadsområden erbjuder oplanerade utrymmen (Thompson, 2011 s. 62). Dessa utrymmen kan anpassas av ungdomar och fungerar som en spridning av aktiviteter som kan komma att vara mer kulturellt inkluderande än gestaltade utrymmen. Dessa oplanerade utrymmen kan tillfälligt tas an av människor och ses som sin egen. Genom att låta vissa utrymmen vara skiftande med förändringar bjuder platsen in till olika möjligheter och kan skapa engagemang i ungdomar. Samtidigt är det viktigt med permanenta platser som är oreglerade, till exempel urbana vilda miljöer, som välkomnar förändrad användning (Thompson, 2011 s. 62).

Klimat, möblering och andra faktorer är viktigt för ett bra socialt utrymme, men det är nästan ännu viktigare med proportionerna och skalan (Gehl, 2009 s.162). Skalan på platsen måste kännas mänsklig för att folk ska vilja vistas där.

Höjdskillnader och topografi skapar möjlighet för bättre miljöer för människor, det blir mer intressanta miljöer att vistas i än platta ytor för att det skapar dimension och olika typer av utsikter (Gehl, 2009 s. 177).

För att stadsliv ska uppstå är det viktigt att känna sig trygg i stadsrummet och i trafiken (Gehl, 2009 s. 91). Sedan bilen har tagit allt mer plats i städer har både biltrafiken och bilolyckor ökat. Både fotgängare och cyklister påverkas av en ökad rädsla för olyckor i stadsrummen. Fotgängare har ofta smala trottoarer att röra sig på och cyklisternas förutsättningar är ofta endast ett målat streck som indikerar gränsen mellan cykelvägen och bilvägen. Genom att använda ett hinder, så som parkerade bilar, för att separera både gång- och cykeltrafiken mot gångvägen ökar cyklisternas säkerhet (Gehl, 2009 s. 91).

DET VI TAR MED OSS FRÅN KAPITLET

Eftersom grönstruktur även är viktig för oss människor ville vi arbeta med att skapa en socialt hållbar plats i gestaltningen. För att gestalta socialt hållbara rum är det viktigaste att platsen bjuder in alla typer av människor och är tillgänglig. För att skapa stadsliv är det viktigt att bjuda in människor till att stanna upp på platsen med hjälp av aktiviteter och sittplatser som bidrar till fler sociala möten. Sittplatser och konst är ett bra sätt att få människor att stanna upp. Oprogrammerade ytor har en viktig funktion i att skapa möjligheter för besökarna att själva forma platsen. Det är även viktigt att skydda trafikanter från bilvägen genom att använda hinder.

POSTINDUSTRIELLA MILJÖER

Slakthusområdet är ett industriellt område som bär på en unik del av Stockholm stads historia. För att värna om det historiska kulturarv platsen har,

studerades litteratur om postindustriella miljöer för att kunna gestalta en plats som tar hänsyn till områdets historia och unika kvaliteter som industriellt område.

Industrierna gav oss människor en helt nysyn på oss själva och naturen och innebar också framväxten av ett nytt demokratiskt samhälle med nya sociala rörelser (Riksantikvarieämbetet, 2017). Det som vi har kvar från industrialiseringens era är de anläggningar och industriella miljöer där produktion har skett. Dessa miljöer är en del av vårt kulturarv och en påminnelse om en viktig del av vår historia och ger perspektiv på det samhälle vi lever i idag. Därför blir det viktigt att behålla gamla industrimiljöer. Kulturmiljöer i staden bidrar dessutom till en ökad attraktionskraft och bidrar till attraktiva stadsmiljöer (Boverket, 2004 s. 42). Kulturarvet ses som en viktig utvecklingsfaktor som attraherar människor och företag (Boverket, 2004 s.42).

Boverket (2015) förespråkar att gamla industriområden bör användas för att förtäta städer. De menar på att intresset för att omvandla gamla industriområden till nya attraktiva områden för bostäder, handel och verksamheter ökar (Boverket, 2004 s.60). Vilket också förklarar varför Slakthusområdet planer för nybyggnation. I takt med att industriområden byggs om syns också allt fler parker och offentliga platser i omgjorda industriella miljöer (Land8, 2015). Förut ansågs industrimiljöer vara fula och något som skulle avvisas till stadens utkant (Land8, 2015). I takt med att städer blir allt tätare ansågs de gamla industriområdena vara allt mer intressanta att utnyttja (Land8, 2015). Efter industrins avveckling har människor i större grad börjat uppleva industriella människobyggda miljöer som fascinerande (Willim, 2008 s.26). Det industriella uppfattas som något storslaget. Det människoskapade maskinerna och funktionerna skapar en fascination för vad vi människor kan åstadkomma (Willim, 2008 s.28).

De postindustriella miljöerna är en av landskapsarkitekters och stadsplanerarens största utmaningar i framtida städer (Braae,

2015 s. 124). Att bygga om postindustriella platser gör att det måste skapas nya funktioner på platsen som har ekonomiskt, kulturellt eller ekologiskt värde (Land 8, 2015). När gamla industrimiljöer utvecklas är det viktigt att det finns en sammanhållning mellan platsens historia, nutid och framtid (Braae, 2015 s.308-309). Ofta tycker människor att industrimiljöer inte kan vara något annat än fula vilket blir en utmaning för landskapsarkitekter (Land8, 2015). Utmaningen är att förhålla sig till de gamla industriella miljöernas kulturarv och samtidigt skapa nya moderna platser med nya funktioner. När gamla industrimiljöer gestaltas är det viktigt att förhålla sig till materialval inspirerat av platsen själv eller till och med återbrukade material från platsen för att skapa en liknande estetik och känsla som den befintliga platsen (Land8, 2015).

DET VI TAR MED OSS FRÅN KAPITLET

Förtätningen i städer idag gör att många gamla industriområden byggs om vilket skapar en unik situation för landskapsarkitekter. Att gestalta i industriella miljöer skapar ett krav på att ta hänsyn till det industriella kulturarv som platsen har. Ett sätt att göra det är att använda sig av liknande material som finns på platsen eller återbrukade material för att spegla den nuvarande platsens karaktär. Vi har från litteraturen förstätt att människor har en tendens att inte uppleva industriella miljöer som estetiskt tilltalande. Vi vill i gestaltungsförslaget lyfta fram Slakthusområdets kvaliteter som en industriell och hård miljö och lyfta fram deras estetiska sida.

Figur 8. Rosa Luxemburg Garden i Paris. Dammarna i bilden går i samma riktning som de gamla järnvägsspåren.
Fotografi av © In Situ - Paysages et Urbanisme.

REFERENSProjekt

I detta kapitel tittar vi på två referensprojekt som båda ligger i postindustriella miljöer. Det första heter Rosa Luxemburg Garden och ligger i Paris och det andra ligger i Göteborg och kallas Jubileumsparken.

ROSA LUXEMBURG GARDEN PARIS

Rosa Luxemburg Garden är ett projekt ritat av In Situ Architectes Paysagistes som har liknande förutsättningar som vårt arbetsområde då det ligger i ett nedlagt industriellt område som tidigare saknat grönytor. Parken har utformats i en gammal järnvägshall och längs med järnvägsspåren Gare de l'Est. Järnvägshallen och spåren togs ur funktion och blev därefter en skräpmark som hade planer på att exploateras (Land8, 2017). Förslaget för exploatering mötte mycket motstånd på grund av hur lite grönska det

fanns med i de nya planerna. När planerna lades ned startade projektet med att omvandla platsen till något mer hållbart, därför byggdes platsen om till en park. I ombyggnationen användes förnybara material (Land8, 2017).

Vad vi tar med oss från referensprojektet

I Rosa Luxemburg Garden har landskapsarkitekterna arbetat med att skapa en intressant social grönyta på en industriell plats som tidigare saknat grönstruktur och tidigare planlagts för exploatering (Land8, 2017). Dessa aspekter liknar förutsättningarna för vårt arbetsområde. Projektet har ett intressant formspråk som har inspirerat till olika idéer för gestaltningen i vårt arbetet. Landskapsarkitekternas tillvägagångssätt till att uppmärksamma snarare än dölja platsens historia har visat ett exempel på hur en gestaltning kan spela på platsens tidigare utformning och på så vis ta hänsyn till dess kulturarv. Projektet "Rosa Luxemburg Garden" har tagit bort järnvägsspåren, men har bevarat platsens tidigare linjade formspråk. Spårsträckan har istället markerats

Figur 9. Jubileumsparken i Göteborg. Bilden visar ett klätterberg av återvunna material.
Fotografi av © Martin Allik, MARELD landskapsarkitekter

med planteringar i samma sträckning. För att bryta upp och förenkla framkomligheten finns öppningar i de längsgående planteringarna på vissa ställen, vilket effektivt bryter av det linjeformade formspråket. Vi tyckte det var ett intressant sätt att dela upp ytor i en långsmal gestaltning. Det skapar intressanta mötesplatser men är även ett sätt att variera formspråket. Gestaltningen innehåller även olika funktioner och platser för människor att mötas på vilket har visat hur en postindustriell miljö kan bilda en mötesplats. I "Rosa Luxemburg Garden" användes återanvändbara material som vi inspirerades av.

JUBILEUMSPARKEN GÖTEBORG

Jubileumsparken skapades efter önskemål av Göteborgs medborgare inför "Göteborg 400-årsjubileum". I medborgardialoger uttryckte medborgare att de ville ha grönområden och närhet till vattnet vilket Jubileumsparken hade möjlighet att uppfylla. Jubileumsparken

har varit ett nytt sätt att utveckla Göteborg och låta medborgare själva ta området i anspråk (Göteborgs Stad, 2020). Jubileumsparken hade som vision att arbeta med återbruksmaterial, och vissa delar som lekplatsen är helt byggd i återvunna material från hamnområdet (Vårt Göteborg, 2015).

Vad vi tar med oss från referensprojektet

Jubileumsparken är ett lyckat projekt där medborgarna har haft möjlighet att vara med och ge önskemål och på så vis påverkat projektets utformning. Vi inspirerades av det sätt som medborgarna bjödits in till att medverka och forma platsen till sin egen. Vi inspirerades även av projektets användning av återanvända material. Jubileumsparken visade exempel på hur återanvända material som kunde användas för att skapa något nytt.

INVENTERING OCH ANALYS

I detta kapitel presenteras inventering och analys av spårsträckan mellan Gullmarsplan och Sockenplan. Vi går även in i en djupare inventering och analys av arbetsområdet mellan Lindeparken och Globens tunnelbanestation.

INVENTERING

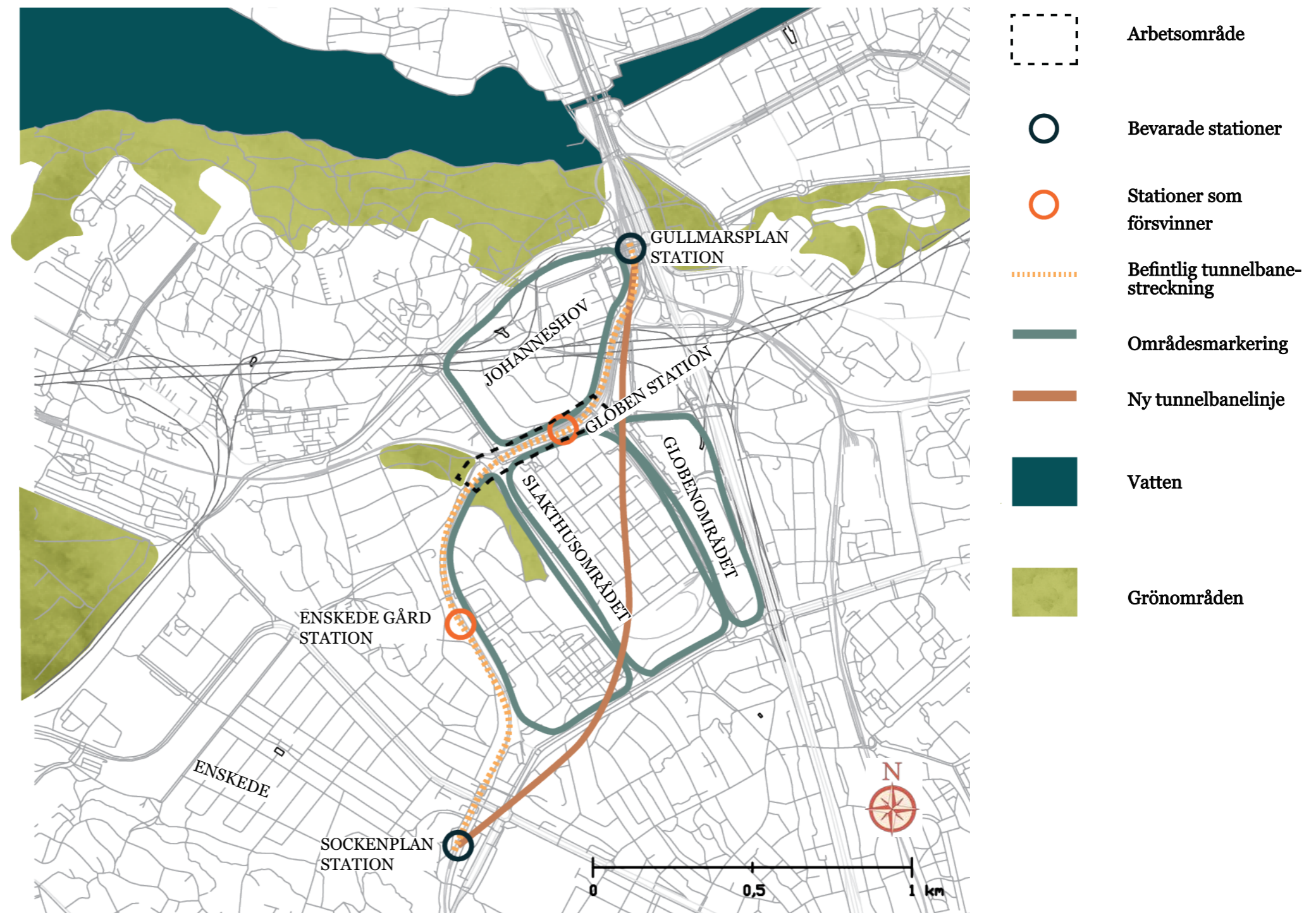
Tunnelbanesträckningen mellan Gullmarsplan och Sockenplan ligger i området Johanneshov och Enskede i södra delen av Stockholm.

Sträckningen börjar vid Gullmarsplans tunnelbanestation. Där börjar också Globenområdet till söder om stationen. Vid Globens tunnelbanestation ligger fyra olika konsert- och sportarenor, Globen med sidobyggnaden Annexet, Hovet och Tele2 arena. Intill dessa ligger Globen shopping som är ett shoppingcenter. I området ligger många olika företag och kontor. Intill Globenområdet ligger Slakthusområdet som innehåller olika industrier och företag. Väster och söder ut ligger bostadsområden i Johanneshov och Enskede. Vidare längs tunnelbanelinjen ligger stationerna Enskede gård och Sockenplan. Där finns småskalig bebyggelse, skolor och parker.

OMRÅDENAS KARAKTÄR

Gullmarsplan, Globenområdet och Slakthusområdets är storskaligt samt hårdgjort. I dessa tre områden omfattas byggnaderna av kontor och service. Ett fåtal planterade träd kan skimras vid ingångar till byggnader, parkeringar samt längs med vägar. Stora betongbyggnader kännetecknar Globenområdet och Gullmarsplan. Med fyra evenemangshoteller kombinerat med företag, kontor och en galleria har Gullmarsplan och Globenområdet stort flöde av människor.

Slakthusområdets karaktär är viktig för oss att inventera då det kopplar an till syftet med gestaltningen vilket ska koppla till platsens industriella kulturhistoria. Slakthusområdet är

Figur 10. Illustrationen visar de olika områdena kring spårsträckan mellan Sockenplan och Gullmarsplan. Skala 1:15 000/A3. De runda markeringarna markerar de olika stationerna längs med sträckan varav de med röd markering är de tunnelbanestationer som kommer försvinna. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

ett industriellt område med robusta byggnader i bland annat plåt och tegel. I Slakthusområdet är en del av tegelbyggnaderna äldre och byggda i en sekelskiftskaraktär. Slakthusområdets industrihistoria skimras än idag där byggnaderna är placerade i raka längor inom ett inramat område. Det finns inte många trottoarer vilket visar på att området byggts för att förenkla framkomsten för stora transporter. I Slakthusområdet finns idag olika typer av verksamheter, skolor och arbetsplatser.

De hårdgjorda ytorna i Gullmarsplan, Globenområdet och Slakthusområdet kontrasterar mot bostadsområdet Johanneshov. De höga lamellhusen i Johanneshov är byggda i modernistisk stil och har ett högt kulturhistoriskt värde då de representerar ett specifikt byggnadsideal och arkitektonisk stil (Nyréns, 2015). Lamellhusen omges av höga tallar och grönytor. Mot Enskede i sydväst byts det

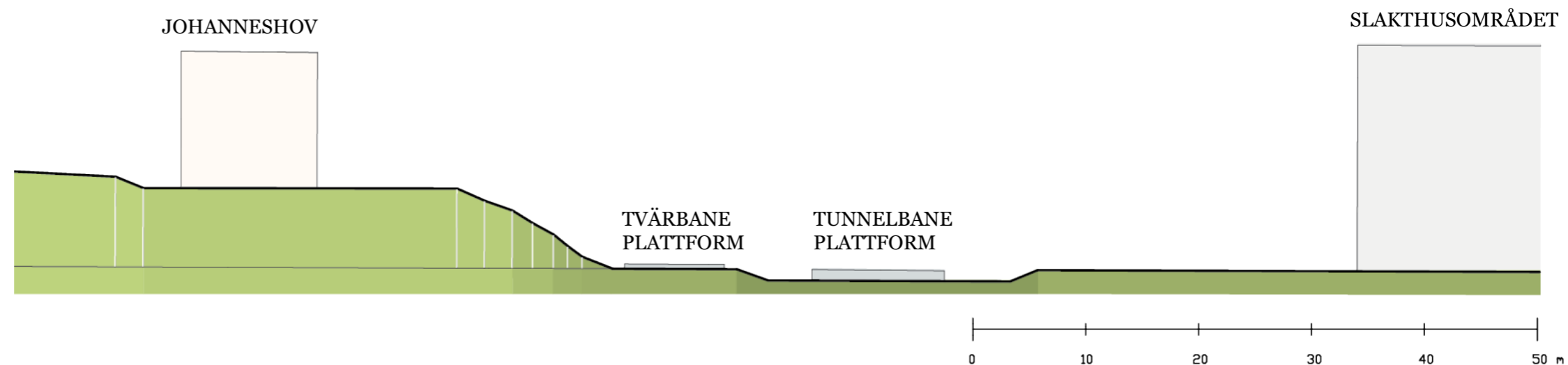
hårdgjorda markunderlaget mot växtlighet och mindre vägar. Här ger den naturliga grönskan området ett mjukare inslag tillsammans med dess småskaliga karaktär. Villorna och lägenhetshusen är i olika färger vilka går i nyanser av gult, orange och rött. Villorna bidrar till en intimare rumslighet med smalare gator där villaträdgårdar öppnar upp sig mot vägarna. Enskede består mest av bostäder, förskolor och skolor.

TOPOGRAFI

Den skiftande topografin runt arbetsområdet gör att det blir svårt att ta sig lätt mellan de två sidorna av spårområdet. I figur 11 illustreras hur höjderna förändras både i arbetsområdet men även i direkt anslutning till den. De högsta höjderna har en ljusare färg som går ned mot en mörkare färg vid lägre höjder. Kartan visar hur den lägsta punkten finns i väster på vardera sida av Bolidenbron och den högsta höjden är i Johanneshov som ligger på Stockholmsåsen. Här visar höjdkurvornas täta placering intill varandra den slänt som finns precis vid utkanten av arbetsområdet. Kartan visar även hur det finns en kraftig höjdskillnad från spårområdet mot Palmfeltsvägen i korsningen mot Bolidenvägen. De branta sluttningarna som finns på vardera sida av arbetsområdet vid Bolidenbron gör att tillgängligheten är svår här. Åt andra hållet mot Globen station planar det ut på Slakthusområdets sida vilket gör tillgängligheten in till spårområdet lättare. Kartan visar även tydligt skillnaden i topografi mellan Johanneshov och Slakthusområdet. Slakthusområdets enda mörkgröna färg visar hur långt ned den ligger i jämförelse samt hur plant området är.

Figur 11. Topografisk karta som illustrerar hur höjdskillnaderna ser ut både inom samt utanför arbetsområdet. Skala 1:2000/A3. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

Figur 12. Sektion som visar hur områdets topografi ser ut idag. Skala 1:500/A3. Johanneshov ligger på höjden ovanför spårområdet och Slakthusområdet. Underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad

INVENTERING ÖVER SPÅRSTRÄCKKAN

1. Gullmarsplan är en stor trafiknod med flera tunnelbanelinjer, tvärbanan och en stor busscentral. På spårområdet mellan Gullmarsplan och Globen ligger många spår tätt vid varandra, och vissa spår som går vidare åt andra håll kommer fortfarande vara i bruk efter tunnelbanelinjen nummer 19 läggs ner.

4. Nedanför Globen station utanför spårområdet finns glasskulpturer i mörkgrönt. De står bakom en parkering och syns inte väl.

2. Fotot är taget från Johanneshov som ligger på Stockholmsåsen. Nedanför syns tvärbaneperrongen närmast i bild och tunnelbaneperrongen längre bort. Högst upp i bilden skymtas Slakthusområdet.

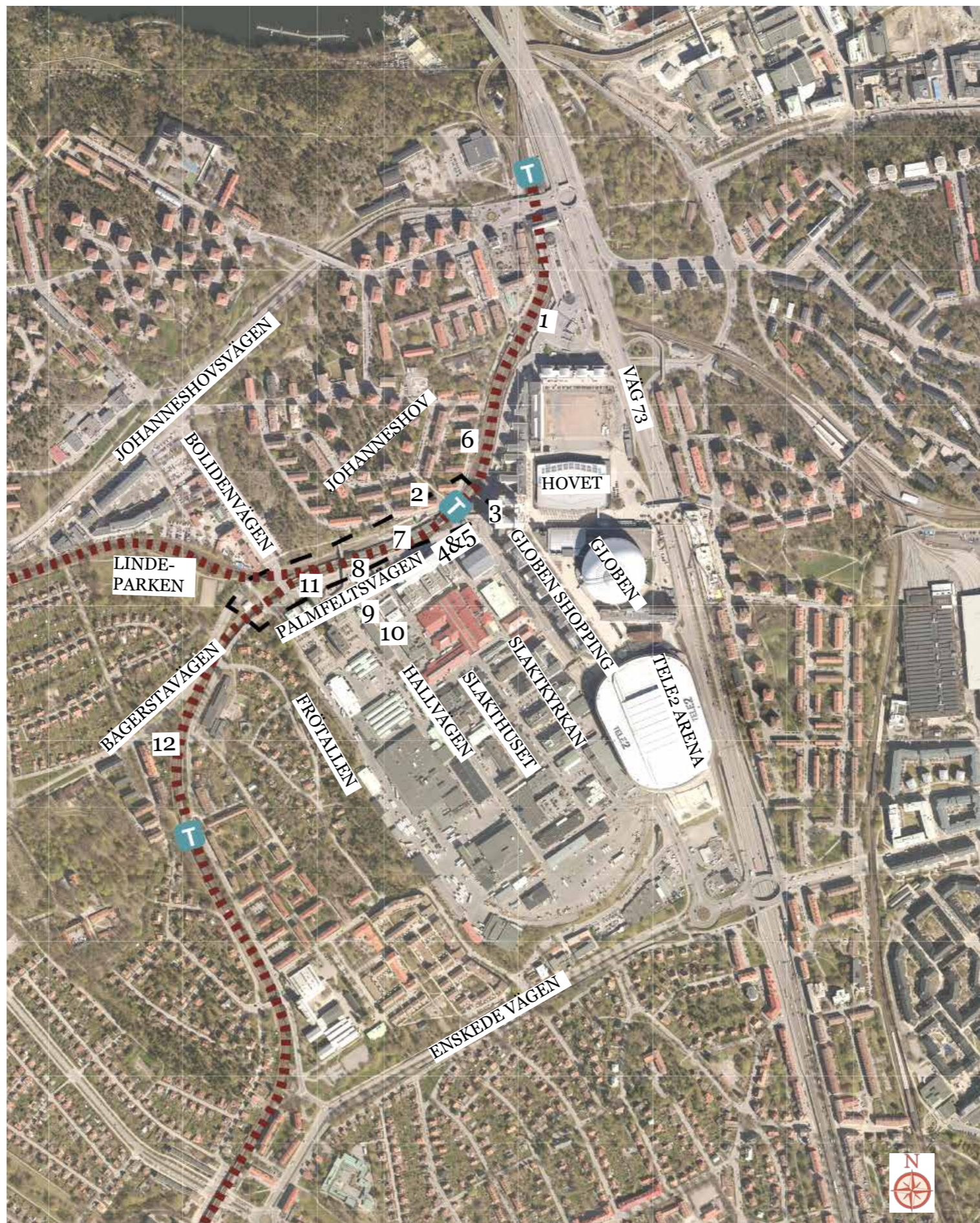
5. För att separera spårområdet från området utanför är det galler som varvas med glaskonstverk i mörkgrönt.

3. Från tunnelbaneuppgången vid Globen station mot Johanneshovs sidan. Här syns putsade lamellhus på runt 4-6 våningar i modernistisk stil som är typiska för området.

7. På perrongen vid Globens tunnelbana. Perrongen är av betong och har ett plåttak över sig nästintill hela vägen. Pelarna som håller upp taket är av målat blått stål. Längs med perrongen finns träbänkar. Runt några av bänkarna står glasbås.

Stockholms stad 2020-02-20

Figur 13. Karta över inventeringen och punkter där fotografierna tagits. Underlag av © Stockholms stad

— — Arbetsområde

••••• Järnvägspår

XX Fotopunkt

T Tunnelbanestationer

6. Foto från spårområdet innan Globen station. Här syns de höga byggnaderna i Globenområdet.

9. Entréen till Slakthusområdet vid Hallvägen. Den stora skylten är ikonisk för området.

8. Bron mellan Johanneshov och Slakthusområdet är en stor betongstruktur.

10. Foto från Slakthusområdet. Här ligger en del nöjesutbud och kontor som samsas med industri- och lagerbyggnader. I fotot syns tegelbyggnader med graffiti-konstverk.

11. Bron vid Bolidenvägen. Här är hela spårområdet nedsänkt och tunnelbanan och tvärbanan separerar sig åt olika håll.

12. Lamellhus vid Enskede gårds station går i varma färger. Runt om är det mycket grönytor. Enskede gård består av villor, radhus, småstugor och flerfamiljshus.

MATERIALPALETT FRÅN SLAKTHUSOMRÅDET

I kapitlet om postindustriella miljöer läste vi om hur miljöer med ett industriell kulturarv bör behandlas i ett gestaltungsforslag. Där kom vi fram till att ett sätt att bevara Slakthusområdets karaktär var att använda sig av samma material som finns i området eller återbruka det material som finns. Med detta i åtanke utförde vi en inventering på de byggnader som enligt Stockholm stads planer ska rivas. Materialen från dessa byggnader inspirerade oss till att utveckla vårt koncept och startade en tanke om att använda materialen från dessa byggnader i parken för att skapa en miljö som påminner om Slakthusområdet.

1. Tegel i röd färg

2. Tegel i röd färg med graffiti

3. Tegel i röd färg med graffiti

4. Tegel i röd färg, svart plåt och containrar

5. Plåt i blått och vitt

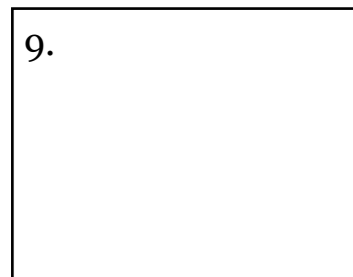
6. Tegel i röd färg och svart plåttak

7. Tegel i beige färg och grönt plåttak

8. Tegel i gul färg och gul plåt

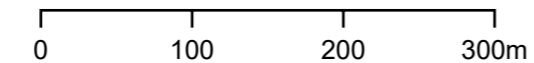
9. Riven byggnad.

10. Plåt i grönt och vitt

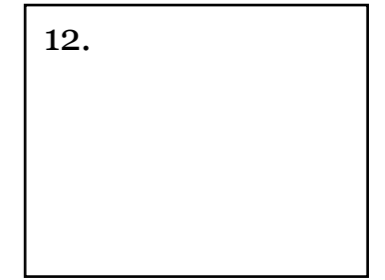
Stockholms stad 2020-03-27 Skala 1:5000

Figur 14. Karta över materialinventeringen och punkter på byggnaderna som är fotograferade. Underlag av © Stockholms stad

11. Rött tegel och brun plåt

12. Rött tegel och brun plåt. Gick ej att ta foto på byggnaden.

13. Rött tegel och brun plåt

14. Plåt i vit färg

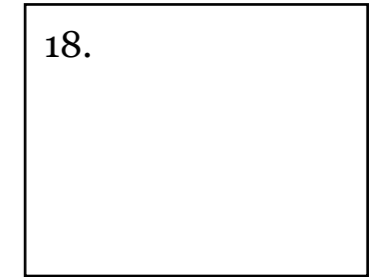
15. Röd putsad betong

16. Plåt i svart färg

17. Plåt i svart och blå färg

18. Riven byggnad.

19. Tegel i vit färg

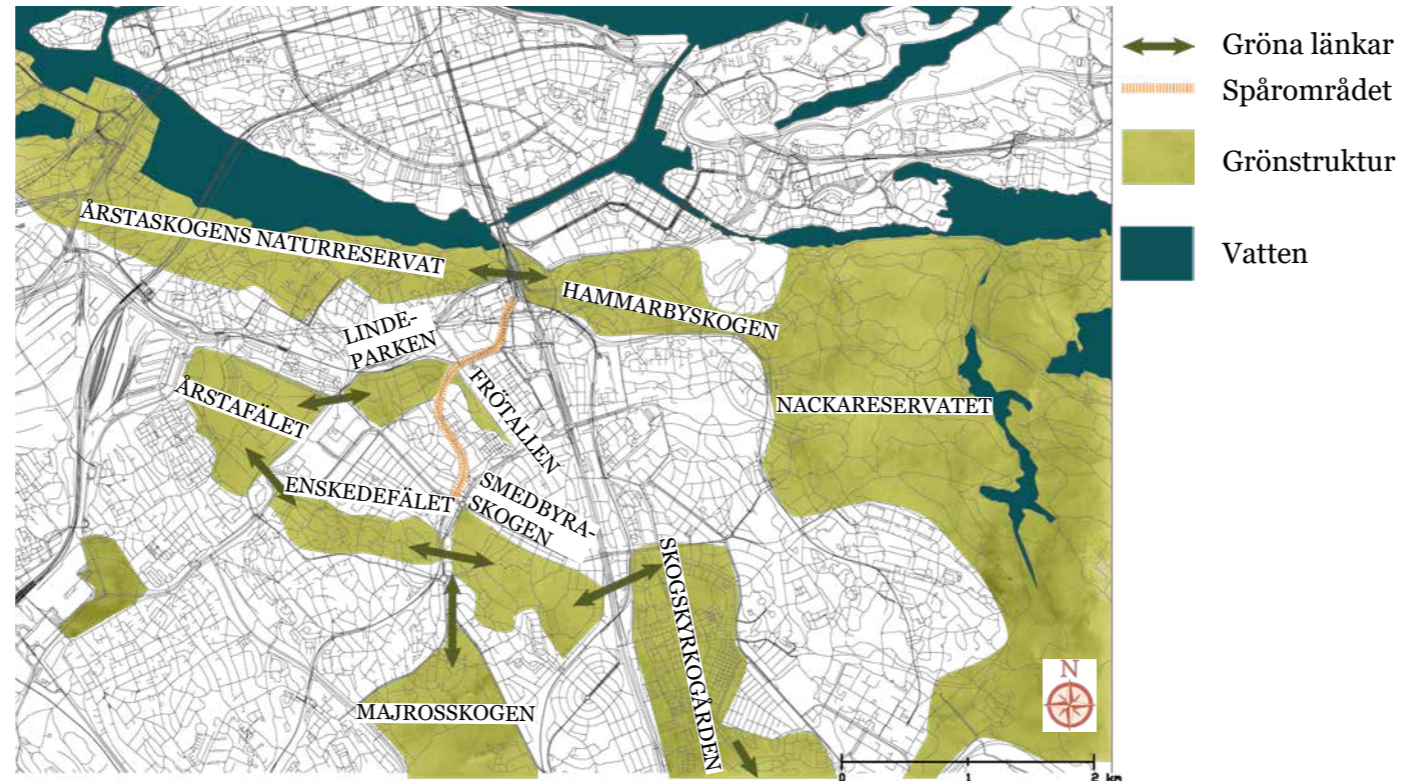
ÖVERGRIPANDE ANALYS

Den övergripande analysen består av olika delar där vi studerar grön- och blåstruktur och utför en sociotopanalys.

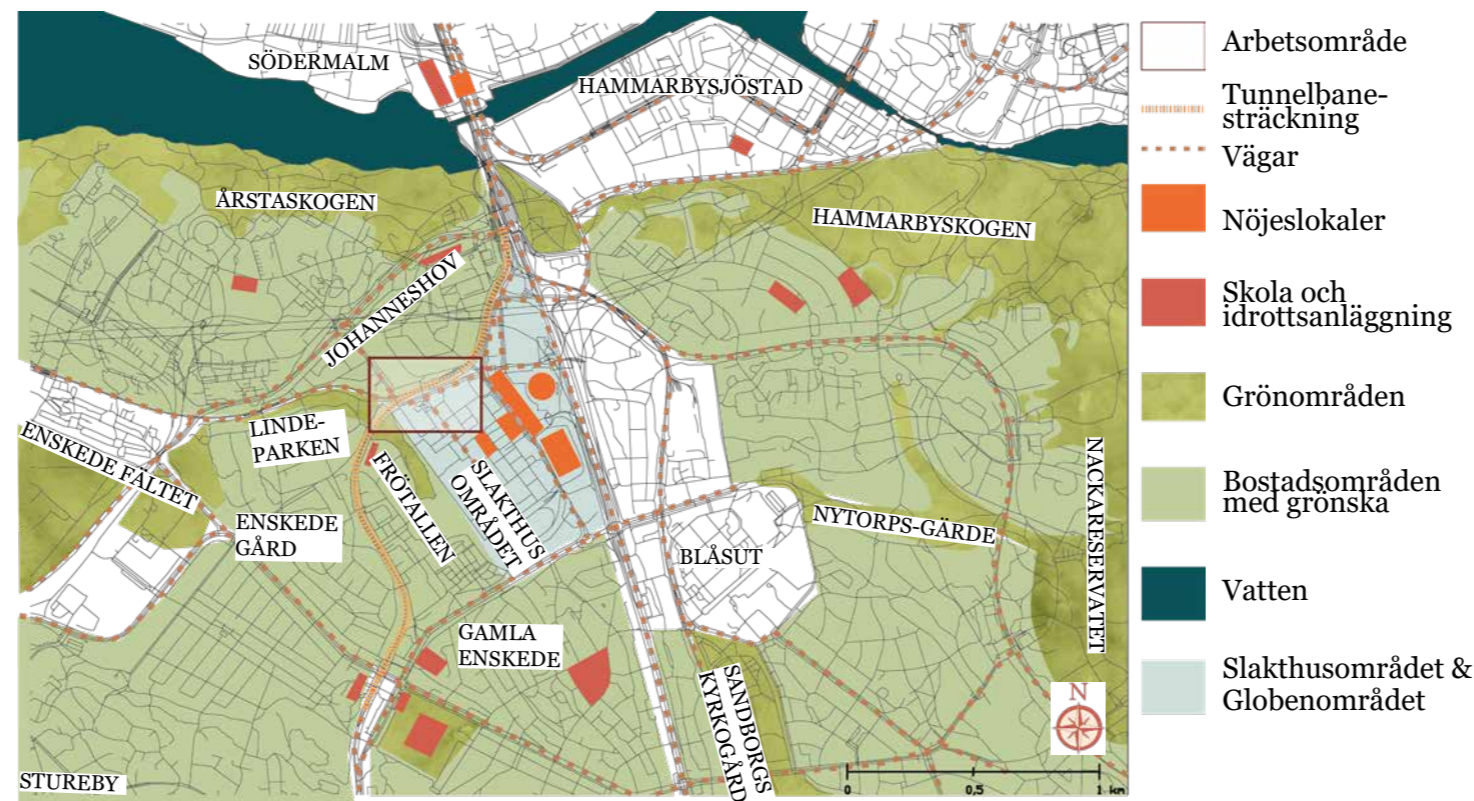
GRÖN- OCH BLÅSTRUKTUR

De gröna sambanden i området var viktig att analysera då gestaltningens syfte är att stärka grön- och blåstrukturen. I figur 15 syns att de större grönområdena Årstaskogens naturreservat och Hammarbyskogen länkas ihop vid Gullmarsplan. Gullmarsplan saknar grönska och separerar de två grönområdena från varandra. Genom att fläta in grönska i Gullmarsplan kan den utgöra en grön länk i en spridningsväg mellan Årstaskogens naturreservat och Hammarbyskogen. Stockholm stad menar i sin Stadsutvecklingskarta att denna koppling är ett "Område där förstärkningar föreslås i den regionalt betydelsefulla ekologiska infrastrukturen. Samtidigt kan rekreativa kvaliteter utvecklas för att berika närmiljön" (Stockholm stad, 2018b). Vilket ytterligare ger argument till varför denna koppling är viktig. Längre söderut i kartan syns ytterligare en grön koppling mellan Årstafältet i väst och Lindeparken och Frötallen. Även denna koppling delas upp av spårområdet. Den nedlagda tvärbane- och tunnelbanesträckan utgör en potentiell ny grönyta (Landskapslaget AB, 2015). Kopplingen mellan Lindeparken och Frötallen är viktig för att skapa fler gröna stråk då Slakthusområdet råder brist på dem (Landskapslaget AB, 2015). Dessa gröna stråk blir ännu viktigare när mer människor kommer bo och arbeta i Slakthusområdet.

I figur 15 syns det även att det inte finns mycket blåstruktur mot söder i de närliggande områdena till spårsträckan. Det närmsta vattnet är inloppet från Östersjön och Mälaren som syns i norr men det är en bra bit ifrån spårområdet.

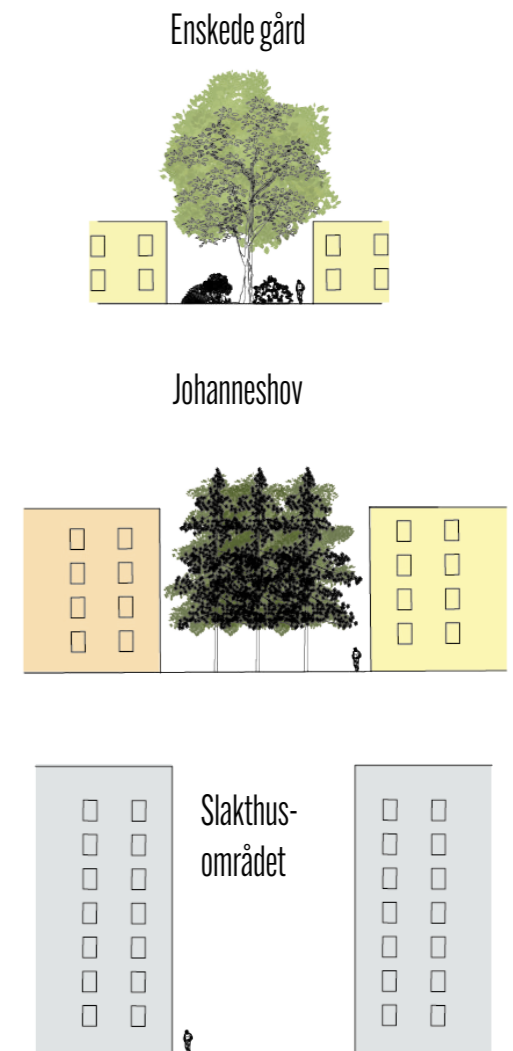
Figur 15. Analysskarta över grönområden och de gröna länkarna mellan dem. Skala 1:60 000/A3. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

Figur 16. Övergripande analysskarta över grönområden och länkar mellan dem. Skala 1:30 000/A3. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

DE STORA SAMBANDEN

Sträckan mellan Gullmarsplan och Lindeparken består av mycket hårdgjorda ytor och minimalt med grönska i jämförelse med områdena vid Enskedegård och Sockenplan. Därför är det mest intressant att tillföra ny grönstruktur mellan Gullmarsplan och Lindeparken. Därför fokuseras gestaltningen på spårsträckningen från Globen till Lindeparken. Detta grundar sig i att sträckningen söder om Lindeparken redan går genom gröna områden som bedöms vara i mindre behov av en park. Däremot kan spårområdet exploateras söder om Lindeparken för att skapa mer möjligheter för fler bostäder. Spårområdet mellan Globen och Gullmarsplan valdes även det bort då en del av spåren kommer vara kvar vilket försvårar en gestaltning av en park.

Figur 17. Sektion som förklarar skillnaden i skala i de olika områdena, Enskedegård, Johanneshov och Slakthusområdet. Skala 1:500.

SOCIOTOPANALYS

Sociotopanalysen användes för att få en bättre förståelse för vilka olika sociala mötesplatser som finns i närheten av arbetsområdet och vad det finns behov av. Med sociala mötesplatser menas offentliga miljöer av olika slag där människor naturligt möts, till exempel ett torg. Vi kompletterade sociotopanalysen med att kolla på utbudet av restauranger och caféer i området då det också är en relevant social mötesplats trots att de inte är publika. I figur 18 syns de olika parker, naturområden samt andra offentliga rum som finns runt arbetsområdet.

Närmaste park och naturområde

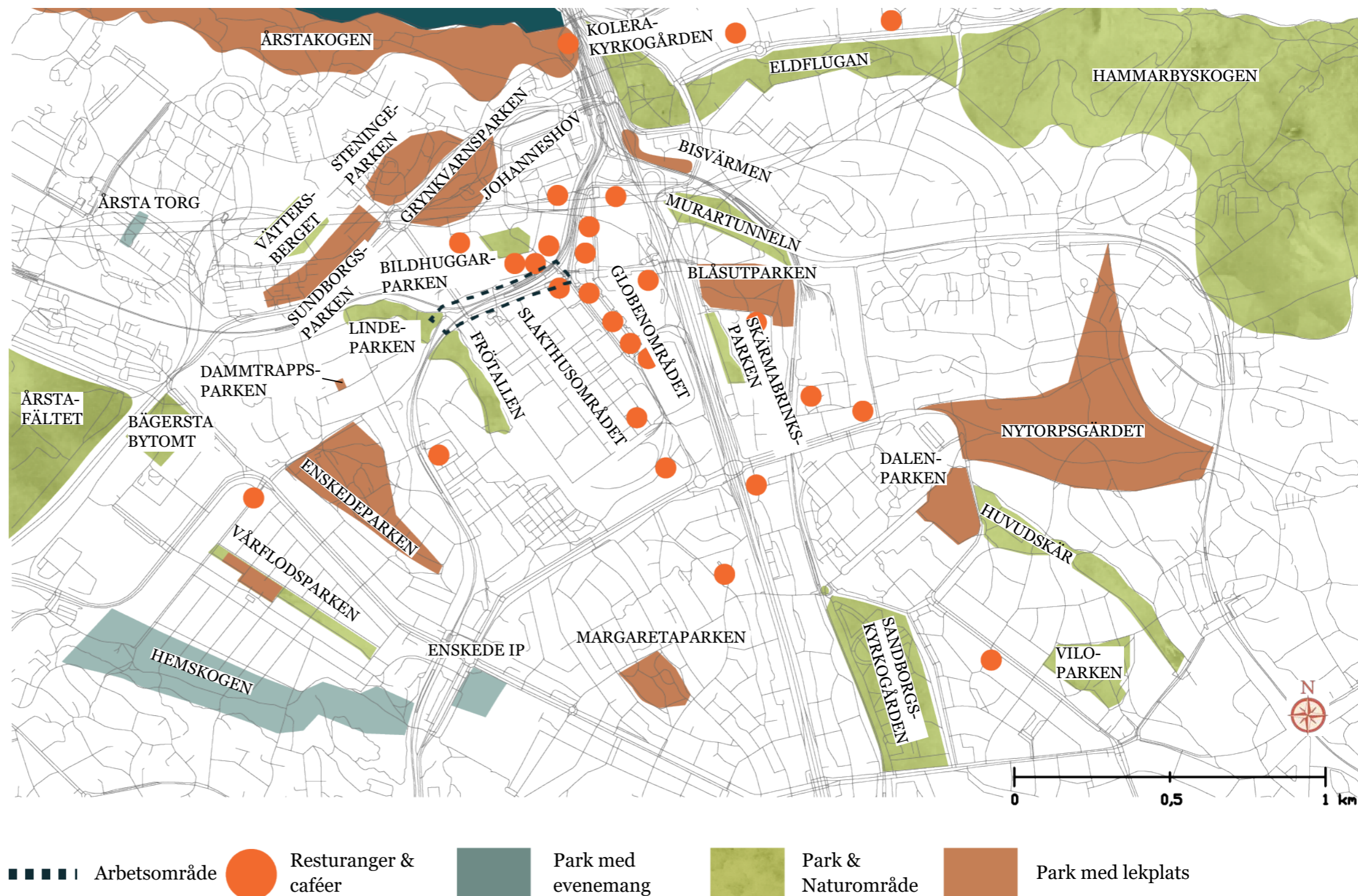
I figur 18 syns en avsaknad av park och naturområden i Slakthusområdet, Globenområdet och Gullmarsplan. Den närmaste parken till arbetsområdet är Lindeparken som är en oprogrammerad park som erbjuder få aktiviteter utöver en bollplan.

Park med lekplats

Den närmaste parken med lekplats är 'Grynkvarnsparken' som ligger cirka 450 meter från arbetsområdet och Steningeparken som ligger på cirka 850 meters avstånd. Det visar på en avsaknad av en närliggande lekplats vid Globen station och Slakthusområdet. I planprogrammet för Slakthusområdet finns ingen tydlig plan för allmän lekplats i de nya parkerna som ska anläggas. Avsaknaden av planerade lekplatser för barnen samt det långa avståndet till befintlig lekplats för de nya boende i Slakthusområdet motiverar till en lekplats i vårt gestaltungsområde.

Evenemang

De parker och naturområden i närheten som även har plats för evenemang är Årsta torg, Hemsbogen och Enskede IP. De är belägna på cirka 1,5 kilometers avstånd från arbetsområdet. Med tanke på att det är långt till närmsta park med evenemangsmöjligheter skapar det en möjlighet att inkorporera det i gestaltungsförslaget.

Figur 18. Sociotopanalys kring arbetsområdet. Skala 1:20 000/A3. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

Restaurang och caféer

Restauranger och caféer studerades då de utgör ett nöje och en mötesplats. Det finns ett brett utbud av restauranger i omkringliggande områden. De flesta ligger i Johanneshov och Globenområdet men det finns även ett fåtal i Slakthusområdet. Det finns ett betydligt mindre utbud av caféer. Det närmsta är de få caféer som ligger i köpcentrumet "Globen Shopping", cirka 150 meter från arbetsområdet. Det fåtaliga utbudet av caféer i området skulle motivera ett café i arbetsområdet.

Figur 19. En karta som illustrerar den övergripande gestaltningen för hela tågsträckan mellan Gullmarsplan och Sockenplan tunnelbanestation. Skala 1:15 000/A3. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

RESULTAT FRÅN ANALYSEN

Utifrån analysen har vi kommit fram till en övergripande idé hur hela den nedlagda spårsträckan från Gullmarsplan till Sockenplan kan utvecklas. Vid Gullmarsplan finns en

viktig grön länk mellan två stora grönområden. Den bedöms vara viktig att länka samman då Gullmarsplan utgör ett hårdgjort mellanrum. Om grönstrukturen här länkas samman skulle den utgöra en viktigt spridningsväg. Spårområdet mellan Gullmarsplan och Globens tunnelbanestation innehåller spår som fortsatt

kommer vara i bruk vilket gör att vi valt att lämna den sträckan som den är. Spårområdet från Globens tunnelbanestation fram till Lindeparken bedöms kunna utgöra en god möjlighet att få in grönstruktur i en hårdgjord miljö genom en park. Mellan Lindeparken och Frötallen finns en annan möjlig grön länk som skulle skapa bättre

spridningsvägar. Vidare från Lindeparken mot Enskede och Sockenplan ligger spårområdet i en redan grön bostadsmiljö. Då denna sträcka inte saknar lika mycket grönstruktur bedöms den kunna utgöra en möjlighet för exploatering av nya byggnader för bostäder.

ANALYS AV GESTALTNINGSOMRÅDET

I den här delen av analysen studeras gestaltningsområdet med funktionsanalys, framtida planer för Slakthusområdet och trafik. Det kompletteras med en "Serial-vision".

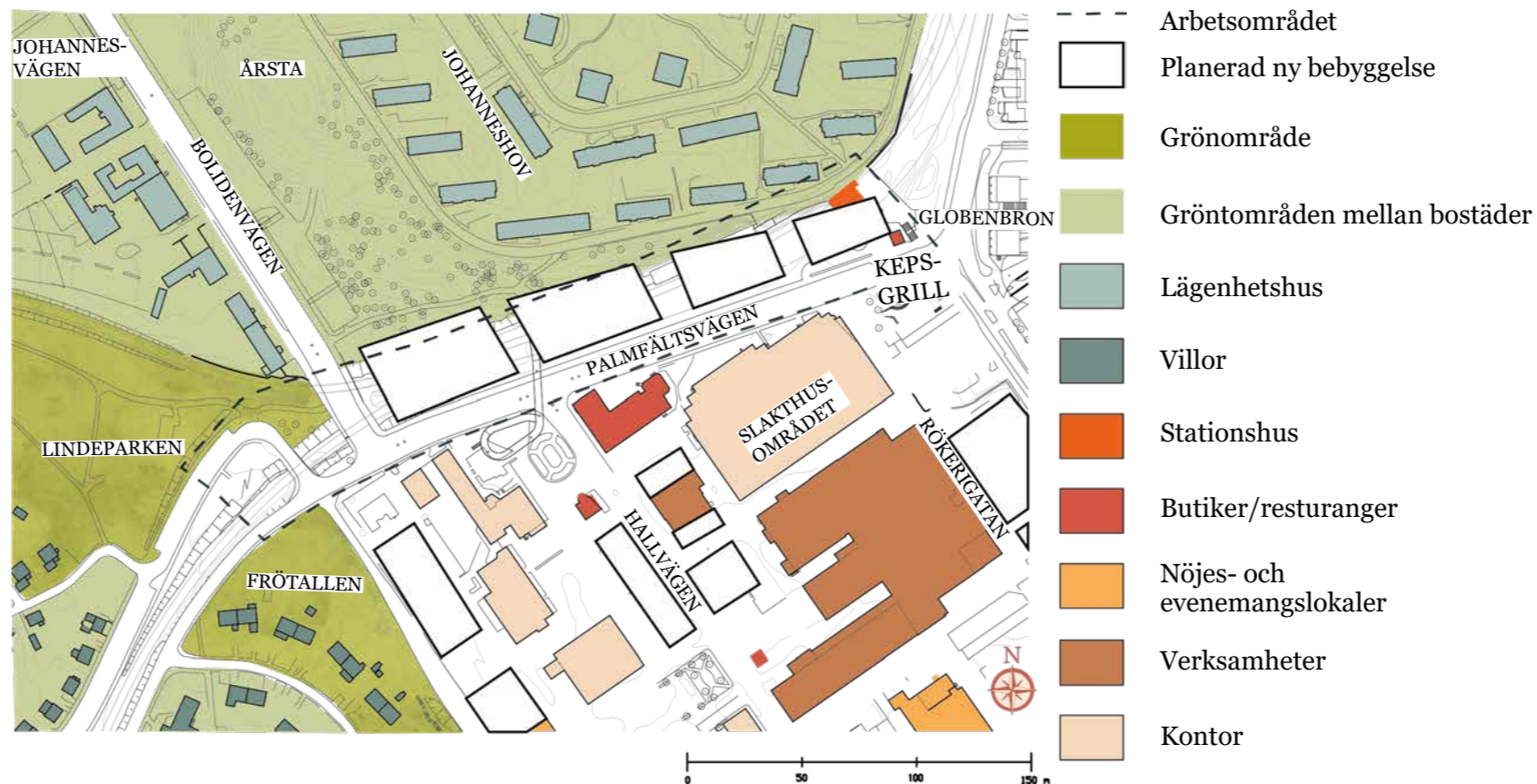
DE NYA PLANERNA FÖR SLAKTHUSOMRÅDET

Figur 20 visar vilka funktioner det finns runt arbetsområdet i dagsläget. I Johanneshov i norr samt i Enskede till väst är det bostadshus. I sydöst i Slakthusområdet är det en blandning mellan restauranger, butiker, verksamheter och kontor.

I figur 21 ser vi hur planerna på byggnation ser ut för samma område. De befintliga byggnaderna med kulturhistoriskt värde kommer behållas i det nya Slakthusområdet och blandas med nya byggnader. Planerna för nya Slakthusområdet kommer öka flödet av människor i området. I och med de nya bostäderna i området kommer det skapa nya behov. Boende behöver ha grönytor och andra offentliga platser nära bostaden. Bostäderna i området kommer också innebära att en bredare målgrupp måste tillgodoses. Det större flödet av människor kommer innebära ett större slitage på de befintliga grönytorna kring Slakthusområdet. Slitaget blir även högt på de fåtal mindre parkerna som är planerade i Slakthusområdet.

Figur 20. Analyskarta över de olika funktionerna i området idag. Skala 1:3000/A3. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

Figur 21. Analyskarta över de olika funktionerna i området idag samt planerad ny bebyggelse. Skala 1:3000/A3. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

ANALYS AV ARBETSOMRÅDET

Arbetsområdet är mellan Globens tunnelbanestation och Lindeparken. Detta område har analyserats noggrannare där vi inkluderat klimat, siktlinjer, noder, landmärken och skyfallsproblematik för att få en mer detaljerad bild av hur arbetsområdet ser ut.

Tunnelbane- och tvärbanespåren

Tunnelbane- och tvärbanespåren utgör en barriär mellan områdena och gör det svårare att ta sig mellan de olika sidorna. Tunnelbanespåren ska enligt Planprogrammet för Slakthusområdet (2017) tas bort men tvärbanan har än inga bestämda planer även om det också där varit aktuellt att ta bort spåren. Att behålla tvärbanespåren blir problematiskt då de går tätt intill tunnelbanespåren och kommer utgöra ett stort störningsmoment. Vi valde efter analysen att utöka arbetsområdet genom att ta bort spåren för tvärbanan i vår gestaltning.

Topografi

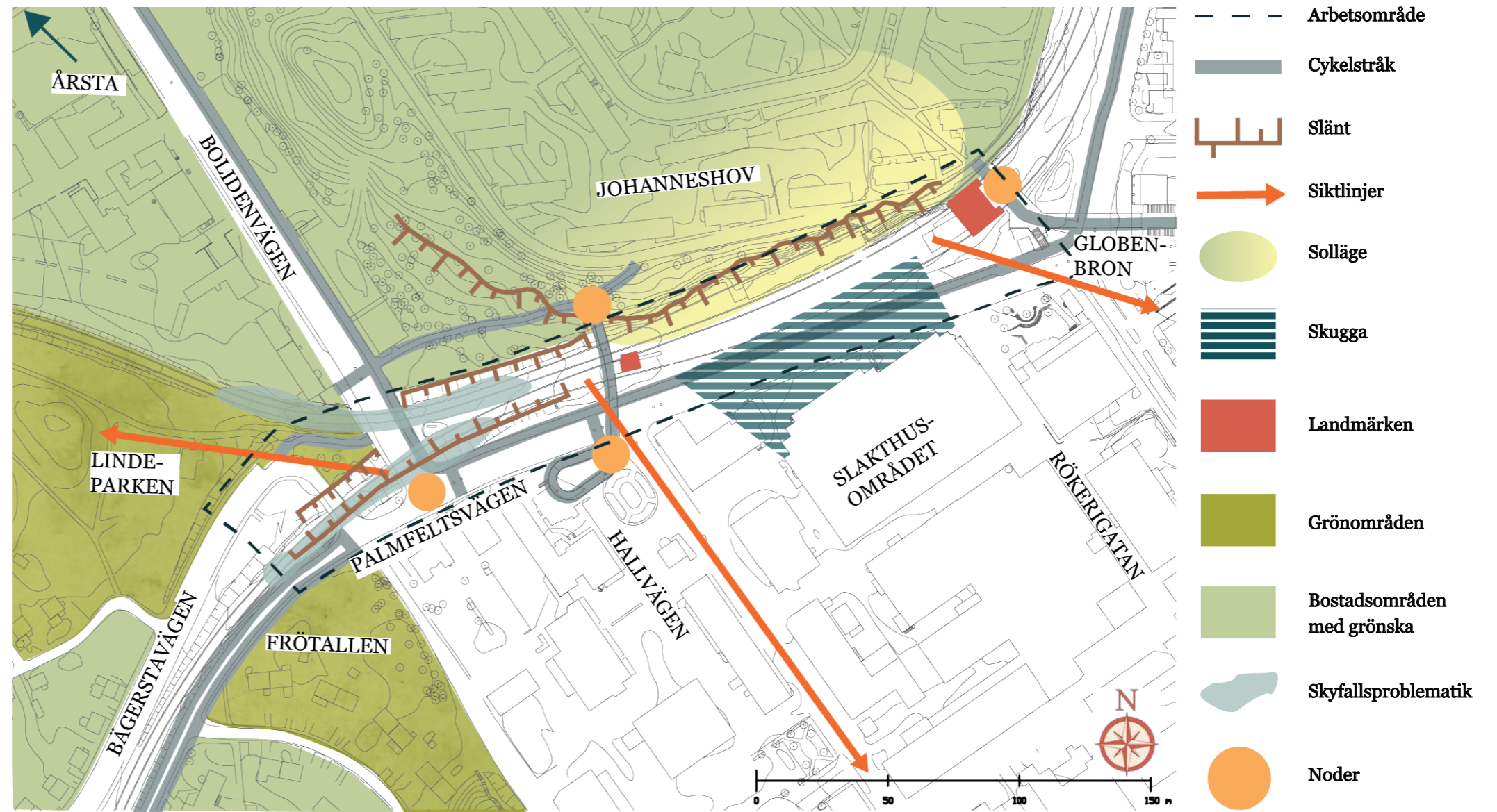
Den skiftande topografin i området gör att det blir svårt att ta sig lätt mellan de två sidorna av spårområdet. De branta sluttningarna på vardera sida av arbetsområdet vid Bolidenbron gör att tillgängligheten är svår just här. Den skiftande topografin runt omkring och i arbetsområdet skapar goda förutsättningar för kreativa lösningar i gestaltningen.

Skyfallsproblematik

Området vid Lindeparken har skyfallsproblematik (Stockholms stad Miljöbarometern, 2011). Kartan visar hur vattnet samlas längs med spårområdet för både tunnelbanan och tvärbanan. Här kommer det vid eventuella skyfall samlas mycket vatten som kan bli stående om det inte hanteras med ytor som kan ta emot mycket vatten. Skyfallsproblematiken kan lösas genom till exempel dagvattendammar, översvämningssytor eller liknande som även kan inkorporeras i gestaltningen.

Sol/Skugga

En del av arbetsområdet har ett skuggigt läge på

Figur 22. Detaljerad analyskarta över arbetsområdet. Skala 1:2000/A3. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

grund av ett större hus från Slakthusområdet och ett soligt läge nära slänten mot Johanneshov. De soliga och skuggiga lägena i parken kan utnyttjas för sittytter i olika lägen för olika preferenser och väder.

Siktlinjer

Figur 22 visar de siktlinjer som finns från spårområdet. Via öppningar som vägarna utgör mellan husen i Slakthusområdet skapas en lång siktlinje. Bolidenbron ger en öppen siktlinje mot Lindeparken.

Noder och landmärken

Noderna i området bidrar till ett flöde av bilar, cyklister och fotgängare. Bolidenbron utgör en övergång över spårområdet vilket skapar en mötespunkt både för cyklister, fotgängare och fordon.

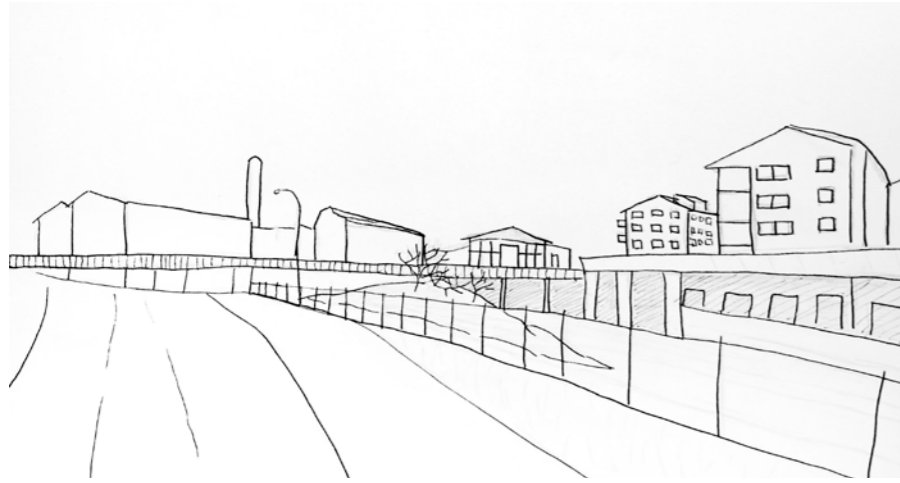
Även broarna vid Globens två stationshus är viktiga noder då de utgör en möjlighet att ta sig mellan de olika sidorna av spårområdet. Arbetsområdet har två landmärken i form av två stationsuppgångar från Globens tunnelbana. De höga stationshusen syns på håll i landskapet och drar naturligt till sig människor på grund av deras funktion.

Trafikanalys

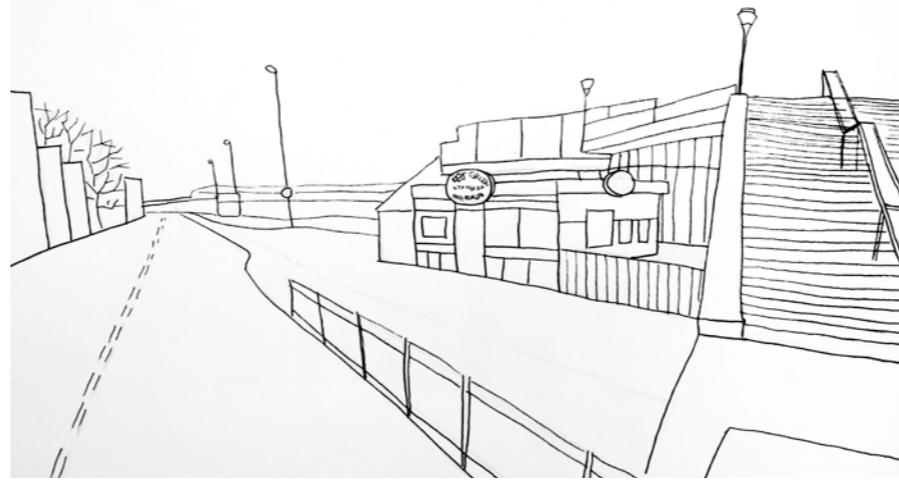
I figur 23 kan vi se en trafikanalys över området som ger en överblick över hur trafikerade de olika vägarna i området är (Stockholm stad Miljöbarometern, 2019). Det högsta trafikflödet går via Bolidenvägen som går ut mot den större Johanneshovsvägen. Även Palmfeltsvägen har mycket trafik med en högre hastighet. Vilket gör den intilliggande gång- och cykelvägen till en mindre trevlig väg för fotgängare och cyklister.

Figur 23. Trafikanalys av motorfordon. Skala 1:5000/A3. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

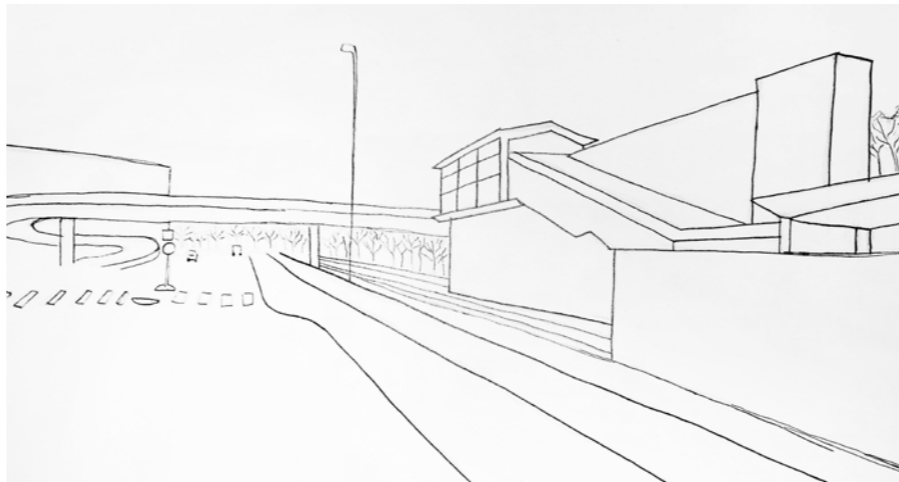
Vy 1. Här syns Globens tunnelbaneuppgång längre bort i bilden. Det är mycket hårdgjorda ytor och lägenhetshusen på höjden i Johanneshov syns till höger i bilden. Bilden illustrerar bron mellan Globenområdet och Johanneshov som är en av de viktiga noderna inom området.

Vy 2. Här står vi precis vid trappan upp mot Globenbron och tunnelbanenedgången. Slakthusområdet skymtas till vänster. Till höger ser vi perrongen och tunnelbanespåren som här är väldigt raka i formspråket. Till höger i bild ser vi Keps Grill som är ett litet gatukök med en tillhörande uteservering.

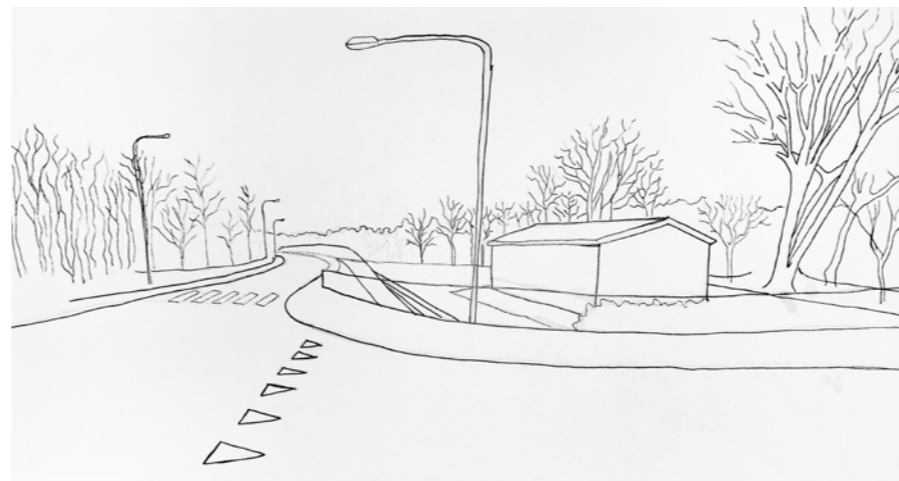
Vy 3. Skissen visar spåren och perrongen vid Globen station som följer en lång raksträcka. Här syns höjdskillnaderna tydligt i bilden. Till höger syns lägenhetshusen uppe på höjden i Johanneshov vilket är en kontrast mot de hus i Slakthusområdet som ligger i nivå mot vägen.

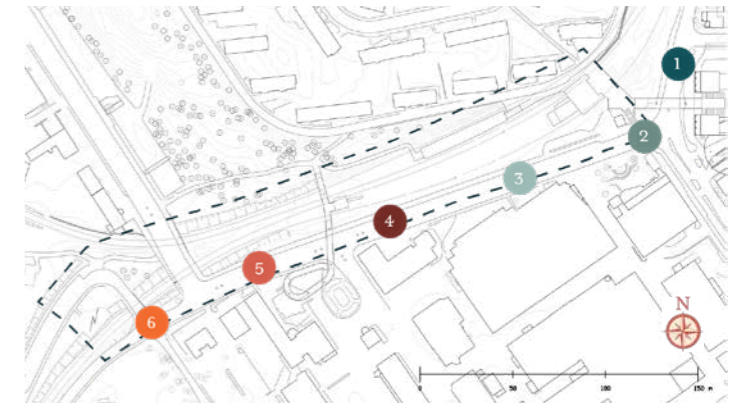
Vy 4. Här ser vi den södra uppgången av Globens tunnelbaneuppgång. I denna skiss syns mer grönska ut mot Enskede längre bort i bilden. Här skymtas det att spåren kröker sig längre bort i bilden.

Vy 5. I den här skissen har grönskan tagit över från det bebyggda och vi kan även ana Bolidenvägen. Bilden illustrerar även den svaga krökningen av spåren.

Vy 6. Här syns Bägerstabron och den fortsatta krökningen av spåren längre bort i bilden. I denna skiss ser vi en ökad vegetation kring båda sidor av spårområdet.

Figur 24. En karta som visar de olika positionerna för varje skiss. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

“SERIAL VISION”

En “Serial Vision”-analys med inspiration av Gordon Cullen utfördes längs med arbetsområdet. Vi valde att utföra en “Serial Vision” då det skulle visa hur omgivningen och topografin förändras längs med sträckan. Höjdskillnaderna mellan de olika sidorna och hur spåren ligger i höjd i förhållande till omgivningen var något vi ville studera med dessa skisser. Vi fick en bra uppfattning om hur lång siktlinjen är på den flacka sidan och hur den påverkas när spåren kröker sig. Svängningen av spåren förkortar siktlinjerna längs med spårområdet. Längs stråket finns både raka sträckor och mer kurvade delar där det inte går att se hela vägen fram. Vi valde att stå på de specifika platserna då de gav olika bilder av höjdskillnader och karaktärer mellan de två områdena och hur de förändras längs med sträckan. Brytningar av siktlinjen kan skapa en mer spännande sträcka och ger möjlighet för en mer dynamisk utformning. Det här skapar ett mindre enformigt stråk som blir mer livfullt att röra sig längs. Gestaltningen behöver därmed inte fokusera lika mycket på att bryta upp ett rakt långsmalt utrymme då det inte upplevs lika långsmalt. I bilderna syns övergången från en urban hårdgjord miljö till en mer intim grön miljö. Även detta skapar en variation längs med stråket som blir intressant.

GESTALTNINGSFÖRSLAG

GESTALTNINGSPRINCIPER

Kongjian Yu har formulerat en designprincip som han kallar "big-foot"-estetik (Yu, 2011). Hans syfte med denna princip är att främja ekologiska, kulturella och spirituella värden i landskapet. Yu kritiserar den nuvarande estetiken inom landskapsarkitekturens omärtydliga, dekorativa och krävande på grund av ett högt skötselbehov. Detta medför att de gröna elementen inte främjar staden genom att ge tillbaka i form av ekosystemtjänster. Dessutom innebär den prydliga grönskan att vi människor förlorar kopplingen till naturen och vår kulturella identitet. I takt med att världen blir mer och mer urbaniserad blir det ett allt större problem med denna typ av prydliga estetisk som Yu (2011) kallar för "little-foot"-urbanism. "Little foot" urbanism är designad mot naturens krafter. Yu förespråkar istället det vildvuxna och naturlika som inte går emot naturens egna vilja. Han kallar den vildvuxna estetiken för "big-foot"-urbanism. "Big-foot"-urbanism främjar ekologiska processer samt människans koppling till naturen. Yu menar att en mer funktionell miljö är mer hållbar för staden (Yu, 2011).

Meyer (2008) förklarar att människor behöver förstå naturens viktiga funktion. Estetiken på en grön yta är viktig för att den ska få genomslag hos människor, och de ska förstå det grönas värde. Därför är det enligt Meyer (2008) viktigt att hållbar gestaltning också är estetiskt tillfredsställande. En hållbar gestaltning måste fungera både socialt och kulturellt förutom att även vara ekologiskt hållbar. Vi behöver skapa hållbara miljöer som är motståndskraftiga mot klimat och sjukdom. Hållbar design är dynamisk och specifik för platsen. En viktig del av landskapsarkitektur är att vi människor ska känna oss sammankopplade med naturen (Meyer, 2008).

Gehl (2009, s.239) har utvecklat tolv kriterier för att gestalta en socialt hållbar offentlig miljö. För det första är det viktigt att skapa en säker miljö från trafik och brottslighet, samt ett skydd mot hårda klimatupplevelser. Det är även viktigt att skapa en trivsamt miljö som bjuder in till de mest väsentliga aktiviteterna. Sedan är det väsentligt att tänka på skalan, positiva sensoriska upplevelser och sist men inte minst det arkitektoniska och designmässiga. Kriterierna lyder:

”Protection

Protection against traffic and accidents - feeling safe

- Protection for pedestrians
- Eliminating fear of traffic

Protection against crime and violence - feeling secure

- Lively public realm
- Eyes on the street
- Overlapping functions day and night
- Good lighting

Protection against unpleasant sensory experiences

- Wind
- Rain/snow
- Cold/heat
- Pollution
- Dust, noise, glare

Comfort

Opportunities to walk

- Room for walking
- No obstacles
- Good surfaces
- Accessibility for everyone
- Interesting facades

Opportunities to stand/stay

- Edge effect/attractive zones for standing/staying
- Supports for standing

Opportunities to sit

- Zones for sitting
- Utilizing advantages: view, sun, people
- Good places to sit
- Benches for resting

Opportunities to see

- Reasonable viewing distances
- Unhindered sightlines
- Interesting views
- Lighting (when dark)

Opportunities to talk and listen

- Low noise levels
- Street furniture that provides "talkscapes"

Opportunities for play and exercise

- Invitations for creativity, physical activity and play
- By day and night
- In summer and winter

Delight

Scale

- Buildings and spaces designed

Opportunities to enjoy the positive aspects of climate

- Sun/shade
- Heat/coolness
- Breeze

Positive sensory experiences

- Good design and detailing
- Good materials
- Fine views
- "Trees, plants and water" (Gehl, 2009 s. 239)

GESTALTNINGSPRINCIPER VI TAR MED OSS

I gestaltningen strävar vi efter att arbeta med vildvuxen växtlighet istället för prydlig vegetation, inspirerade av både Meyer och Yu. Genom att arbeta med ett vildare uttryck skapas hållbara planteringar som bidrar till en ekologisk hållbarhet med större motståndskraft. Genom att använda vildare och 'skräpigare' växtlighet är ambitionen att främja bandet mellan människan och naturen. För att en mer vildvuxen estetik ska accepteras av människor måste den även vara estetiskt tilltalande.

Vi vill arbeta med oprogrammerade ytor som ska bjuda in alla grupper av människor med inspiration från Gehl. Ytorna ska vara föränderliga och formbara av medborgarna vilket ska ha en inkluderande effekt. Vi vill även arbeta med ytor med lek och aktivitet för att bjuda in till liv och rörelse. Vi vill även arbeta med olika typer av sittplatser i olika lägen för att besökare ska ha

möjlighet att själva välja vad som passar dem. Våra gestaltungsprinciper är:

- Arbeta med naturens processer och utseende istället för att motarbeta den (Yu, 2011)
- Använda naturlika och vilda planteringar för deras motståndskraftiga och ekologiska hållbarhet (Yu, 2011; Meyer, 2008)
- Gestalta med ett vildare och mer naturlig estetik för att främja människans koppling till naturen (Yu, 2011)
- En vildvuxen och naturlig plantering måste vara estetiskt tilltalande för att accepteras av människor (Meyer, 2008)
- Planera för oprogrammerade ytor som bjuder in alla grupper av människor (Gehl, 2009)
- Ytor där lek och aktivitet står i fokus (Gehl, 2009)
- Skapa sittmöjligheter i olika lägen (Gehl, 2009)

Genom att studera Yu, Meyer och Gehl formulerade vi egna gestaltungsprinciper. Yu och Meyer förespråkar båda mer vildvuxna planteringar för att de är mer ekologiskt hållbara. Yu trycker på att mer naturlika planteringar främjar människans koppling till naturen. Meyer menar att de hållbara planteringarna behöver ha en tilltalande estetik för att accepteras av människor vilket Yu inte berör. Därför använde vi både Yu och Meyer för att komplettera varandra. Till skillnad från Yu och Meyer har Gehl fokus på den sociala hållbarheten i offentliga miljöer vilket var en viktig aspekt att få med i och med att gestaltningen ska resultera i en park för människor.

VÅR GESTALTNINGS- PROCESS

I denna del beskriver vi vår egen gestaltningsprocess och de olika stadier vi haft under arbetets gång. Här förklarar vi på ett övergripande plan hur metoderna, teorierna och inspirationerna har legat grund för vår skissprocess som slutligen blev ett gestaltungsförslag. Här kan vi även se vilka olika idéer vi haft och varför några av dem bevarades och några förkastades.

UPPSTART

När vi påbörjade arbetet hade vi redan tunnelbanesträckan vid Slakthusområdet i åtanke som en intressant plats att arbeta med. Vi studerade planerna för tunnelbanesträckan för att få ett bättre grepp om de framtida planerna och hur vi vill arbeta i förhållande till dem. Genom att förstå hur planerna för tunnelbanan och ombyggnationen av Slakthusområdet är sammankopplade såg vi en möjlighet att arbeta med båda.

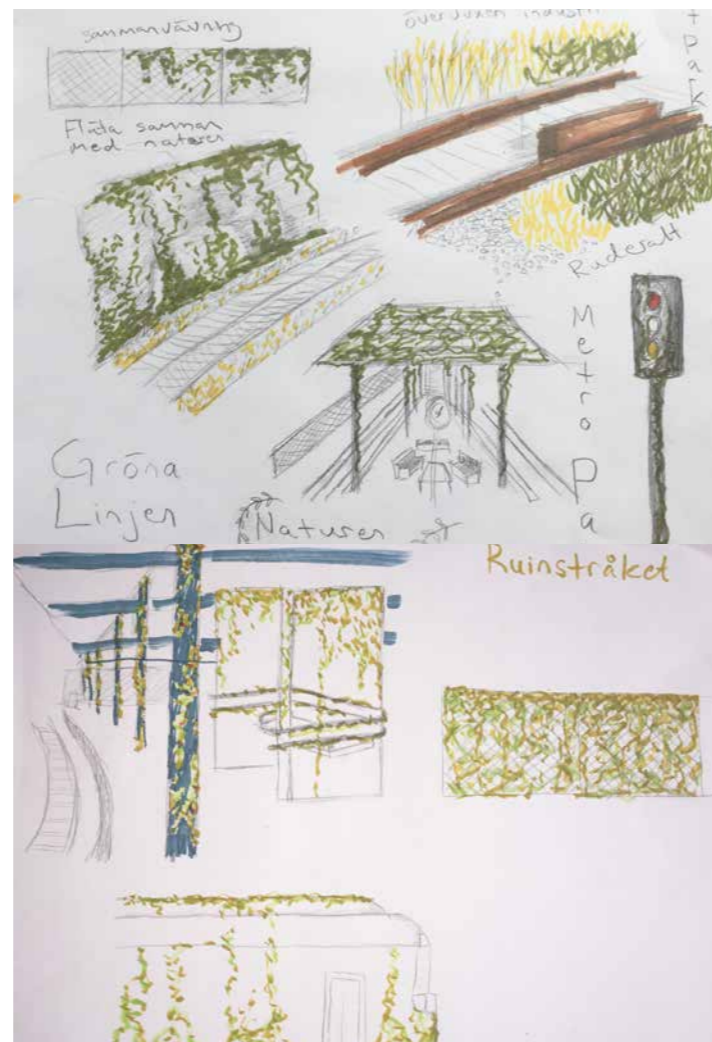
INVENTERING OCH ANALYS

Under denna del av arbetet utfördes två olika inventeringar över både delar och hela spårsträckan mellan Gullmarsplan- och Sockenplan tunnelbanestation. Mellan inventeringarna och

Figur 25. Idégenereringen gav ett flertal olika idéer som vi kunde skissa vidare på

analyserna av tunnelbanesträckan utfördes en idégenerering, studerades litteratur och referensprojekt samtidigt som vi arbetade fram ett koncept. Idégenereringen var ett viktigt moment som kom tidigt i arbetet där vi satt tillsammans med en kurskamrat och provade olika koncept och idéer. Dessa var ett sätt för oss att tänja på våra gränser och hitta intressanta lösningar att skissa på. Idégenereringen gav ett arkiv av idéer som vi tog stöd av tillsammans med övriga metoder, litteratur och inspirationer. I denna del av vår process gick alla delar hand i hand där skissandet hela tiden fick oss att gå tillbaka till inventeringen, litteraturen och analyser för att komma vidare.

Figur 26. Ruinstråket och Metro-park var två tidiga koncept vi undersökte. Båda koncepten handlade om att bevara platsen, vilket vi fann intressant att arbeta vidare med.

SKISSTADIET

I detta stadie började vi att skissa på olika idéer vi plockade upp från analyserna, gestaltungsprinciperna, litteraturen och referensprojekten. Skissprocessen var en lång process som startade tidigt och bearbetades flera gånger. När vi skissade på olika lösningar för gestaltningen stötte vi på nya aspekter och möjligheter som vi inte sett tidigare. För att hitta ett bra sätt att lösa frågorna som ställdes vid dessa upptäckter utfördes fler analyser samtidigt som vi skissade. Ett exempel på en fråga är skyfallsproblematiken där vi studerade var vattnet ansamlades. Detta gav oss en möjlighet att arbeta med dagvatten i vår gestaltning samtidigt som det förstärker platsens blåstruktur. Det var även under skisstadiet som vi bestämde oss för att expandera arbetsområdet och ta oss an Palmfeltsvägen för att knyta an bättre till Slakthusområdet.

GESTALTNINGEN

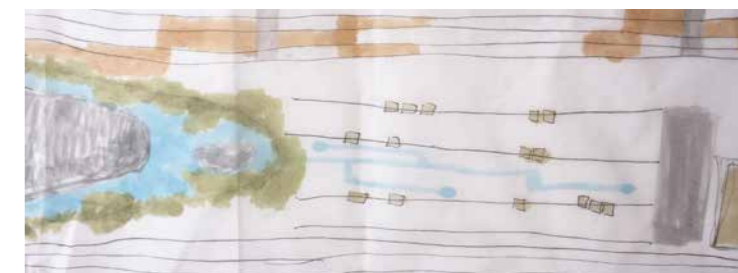
När vi bestämt oss för den slutgiltiga gestaltningen under skisstadiet ritade vi rent gestaltningen digitalt och arbetade med höjdsättning. Vi ritade upp många sektioner över hela området för att få en bra förståelse för rumsligheterna. Mellan de olika handledningstillfällena ändrades delar av gestaltningen ett flertal gånger. Vissa delar av gestaltningen omarbetades i skissform efter digitaliseringen för att sedan ritas färdigt digitalt igen, och vissa gjordes om i digital form.

PRESENTATIONSSTADIET

I prestationsstadiet har gestaltningen färdigställts till stor del. Vi arbetade då fram detaljbilder och perspektivbilder för att ytterligare visualisera gestaltungsförslaget.

Figur 27. Skissen visar ett tidigt stadie där vi undersökte hur gångarna kan se ut över dagvattendammen och kopplas samman med sittpartiet på andra sidan Bolidenbron. Då utrymmet under bron bedömdes som mörkt och aningen osäker beslöt vi för att ta bort kopplingen under bron och arbeta vidare med de två sidorna separat.

Figur 28. Här ser vi en skiss över den västra delen av parken där vi undersökte hur vi kunde arbeta med dressiner på järnvägsspåren. Efter flera skisser på detta alternativ blev dresinsträckan kortare och kortare för att ge väg för andra aktiviteter i parken. Till slut blev sträckan för kort att det kändes krystat att ha med idén.

Figur 29. Skissen visar en perspektivbild över hur dressinerna kan se ut i parken samt lekmöjligheter och väg att ta sig ned till parken från intilliggande väg.

Figur 30. Här ser vi skisser över planteringarna på Palmfeltsvägen både i plan och i sektion. Här undersökte vi hur vägen skulle se ut om vi haft planteringarna i ett sick-sack mönster och hur cykelvägen skulle kunna se ut bredvid den högre upp i bilden.

Figur 31. Konceptbild. Bilden föreställer en återbrukssymbol med blad som representerar det gröna strukturen och en vattendroppe som representerar blåstrukturen. Kugghjulet symboliserar materialåterbruk och kopplingen till den industriella miljön.

KONCEPT "ÅTERBRUK"

Konceptet utvecklades med hjälp av idégenereringen som utfördes i grupp kombinerat med skissande på olika idéer. Vi använde oss av skissandet och moodboards när vi prövade olika koncept. Vi fastnade i många koncept som hade med hållbarhet och bevarande att göra. Konceptet "Återbruk" utvecklades som ett svar på hur arbetsområdet kan ta tillvara på Slakthusområdets industriella kulturarv och vara en hållbar plats med ett tydligt statement om hur viktigt det är att återanvända istället för riva och göra om.

Vi inspirerades mycket av arbetsområdet och av Slakthusområdet vid platsbesöken. Vi ville med vårt koncept skapa något som var platsanpassat. Vi ansåg att det var viktigt då industriella miljöer bär på en viktig del av vår historia (Riksantikvarieämbetet, 2017). Slakthusområdet har många unika värden och i och med ombyggnationen kommer dessa värden delvis försvinna (Stockholm stad, 2017;

Figur 32. Färgpalett.

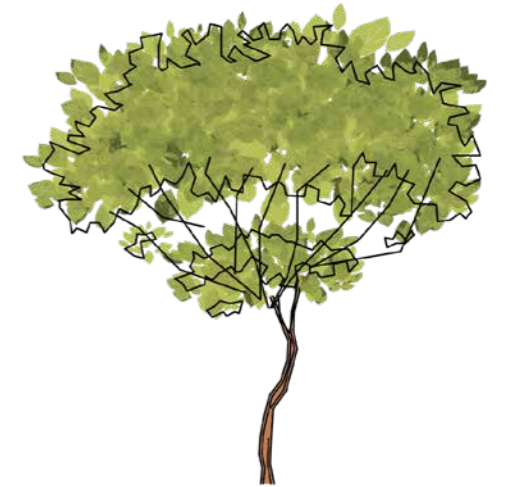
Stockholm stad, 2015). Slakthusområdets unika kvaliteter och känsla är något som uppskattas av de som verkar i området och var något vi ville återskapa i parken (Stockholm stad, 2015). Därför fokuserade vi i inventering och analys mycket på platsen som den ser ut idag för att kunna få med oss så mycket som möjligt av dess karaktär in i parken. Konceptet "Återbruk" ska utnyttja de material som finns på plats och ta tillvara på materialen från de byggnader som rivs i Slakthusområdet och på så vis bära med sig platsens historia (Land8, 2017). Vi funderade vidare hur konceptet "Återbruk" kunde appliceras på den övergripande gestaltningen och inte bara handla om materialen.

Parken ska bidra till en stärkt grön- och blåstruktur eftersom det är vitalt för att skapa hållbara städer (Pötz & Bleuzé, 2016). Analysen vi utförde visade på en anledning till förstärkt grön- och blåstruktur i området. Därför var det viktigt att parken skulle bli grön och inte bestå av för mycket hårdgjorda ytor. En vild växtlighet som inte kräver hög skötsel var något vi eftersträvade (Yu, 2011; Meyer, 2008). Växtligheten skulle även påminna om ruderatmarker som naturligt uppkommer

Figur 33. Materialpalett från konceptet "Återbruk".

vid spårrområden för att ytterligare knyta an till platsen som den är idag. Då vi ville eftersträva en perfekt vild växtlighet fördes våra tankar till alla växter som slängs på plantskolor då de inte uppfyller estetiska krav. Till exempel växter som blir flerstammiga fast de inte ska vara det och träd som har för låg stamhöjd för att bli bra gatuträd. De här växterna har också ett stort värde och bidrar till mycket karaktär genom att inte vara perfekta. Att använda imperfekta växter för också vidare budskapet om att växtligheten inte måste vara perfekt och prydlig, för så ser det inte ut i naturen (Yu, 2011). Det är mot växters natur att se perfekta ut och i konceptet "Återbruk" behöver de inte göra det. Blåstrukturen var även något vi ville förstärka i parken, både för att ta hand om skyfallsproblematiken i arbetsområdet och för att få ytterligare ett viktigt naturvärde i parken. Vatten är även något som vi människor dras till. Vattnet som skulle leda till översvämningar i området återanvänds istället för att skapa en naturupplevelse. Även dagvattnet i parken återanvänds till vattning av parkens planteringar.

Figur 34. Bilden illustrerar ett "perfekt" krokigt träd som passar in i konceptet Återbruk.

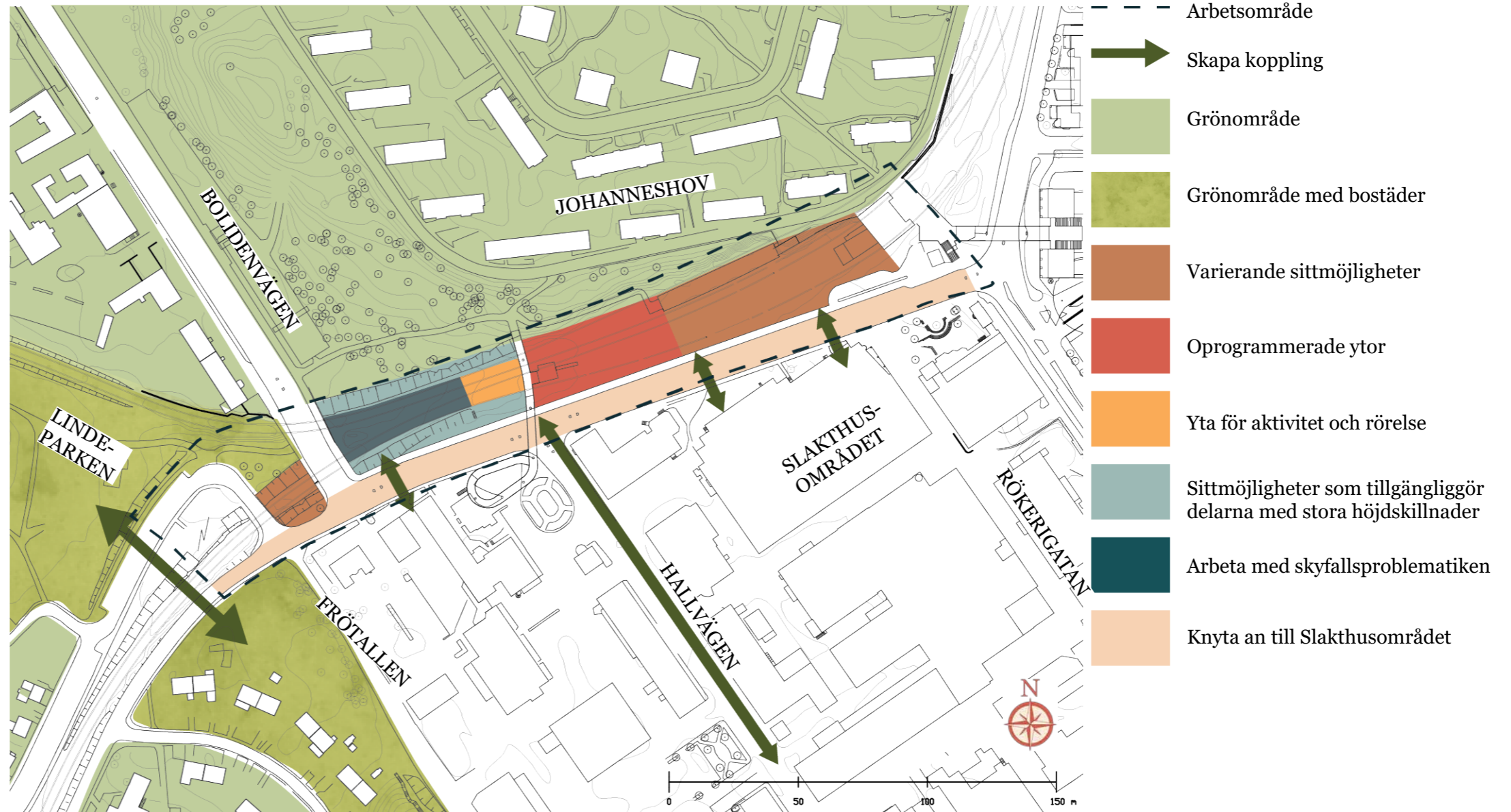
Figur 35. Illustrationen visar hur byte av markmaterial sker med en fog av cortenstål. Bilden visar även hur fogarna mellan markmaterialet är breda och kan till exempelvis ge utrymme för infiltration och grönska.

MÅL

Förslaget på en park i arbetsområdet mellan Globens tunnelbanestation och Lindeparken har som mål att stärka grön- och blåstrukturen i området (Pötz & Bleuzé, 2016). Parken ska främja social interaktion (Gehl, 2009; Stockholm stad, 2015). Parken har också som mål att lyfta fram och förstärka Slakthusområdets historia och industriella kulturarv (Riksantikvarieämbetet, 2017; Land8, 2017; Stockholm stad, 2015).

PROGRAMPUNKTER

- Ha funktioner för alla åldrar
- Varierade sittmöjligheter
- Det ska finnas oprogrammerade ytor
- Ytor som bjuder in till aktivitet
- Ha funktioner som uppmuntrar till kreativitet
- Hållbara planteringar som kräver låg skötsel
- Återvunna material och växtmaterial
- Tillgängliggöra de partier som har stora höjdskillnader
- Skapa ytor som hanterar skyfallsproblematiken

Figur 36. Programplan som visar de olika indelningarna för arbetsområdets funktioner. Skala 1:2000/A3. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

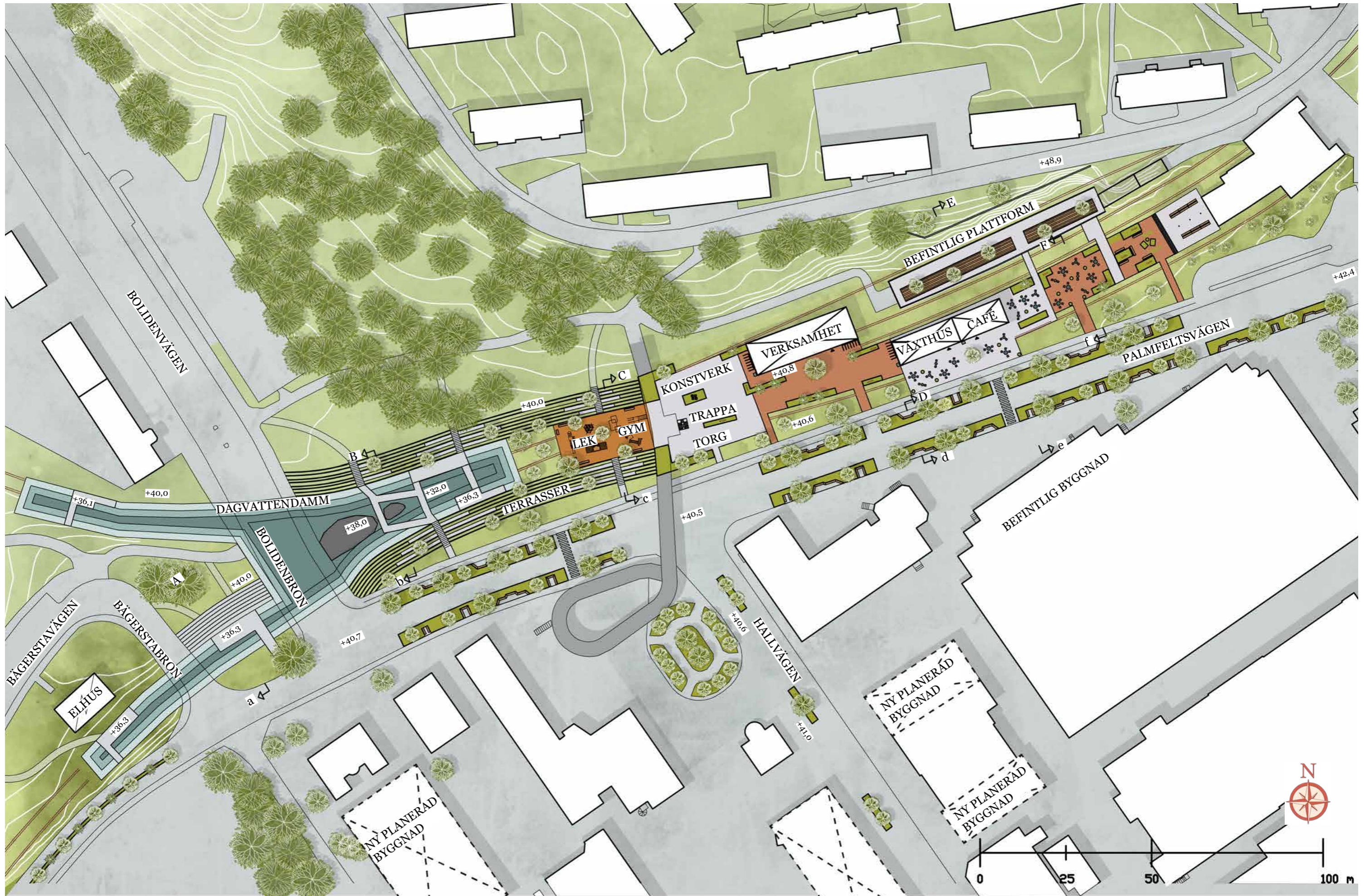
Programpunkterna används som riktlinjer att följa i gestaltningen och förtydligades med en programplan. Placeringen av programpunkterna baserades på inventering och analys. Programpunkter gav utrymme för kreativitet där de kunde vävas samman med konceptet. Programplanen har färgade fält som ska rymma de olika funktioner vi ville ha i parken.

GESTALTNINGEN AV "SLAKTHUSPARKEN"

Vi ville med vår gestaltning behålla strukturerna från den befintliga platsen då det var viktigt att visa på hur det sett ut tidigare. Vi inspirerades av Rosa Luxemburg garden i Paris för sitt formspråk, där de tagit bort det befintliga men behållit samma strukturer som funnits tidigare. Globens tunnelbaneperrong lyfts fram genom att dess form förtydligas i markmaterialet. Delen av perrongen

närmast Globens tunnelbaneuppgång har bevarats för att koppla gestaltningen till platsens historia. Perrongen för tvärbanan har bevarats och utnyttjas på ett nytt sätt i gestaltningen. Järnvägsspåren har även bevarats men är uppbrutet på vissa ställen för att säkerställa framkomlighet. Spårens raklånga form bidrar tillsammans med perrongerna till det linjeformade formspråket som platsen har idag och som vi eftersträvar att behålla. Det blev viktigt att bryta upp de långsmala strukturerna på tvären för att skapa en dynamisk plats där det är lätt att ta sig överallt. Återanvända material från arbetsområdet och Slakthusområdet är ett genomgående inslag i gestaltningen.

Vi vill skapa möjligheter för kreativitet och interaktion med vår gestaltning. De billiga lokaler i Slakthusområdet som utnyttjas till kulturverksamhet kommer delvis försvinna till följd av de nya planerna för området (Stockholm stad, 2015). Vi vill "återbruka" dessa lokaler och skapa en billig lokal för kulturverksamheter i parken. Parken ska ge utrymme för invånare att ta platsen i anspråk och göra den till sin egen. Graffiti väggar och grafitti på återanvända tunnor och containrar ska ge platsen en ungdomlig och kreativ frigjord karaktär. Parken ska bjuda in människor i olika åldrar och med olika förutsättningar genom att erbjuda olika typer av aktiviteter och en blandning mellan programmerade och oprogrammerade ytor (Gehl, 2009).

Figur 37. Illustrationsplan över gestaltningen för Slakthusparken. Lek- och träningsutrustning av © Lappset. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

SLAKTHUSPARKEN

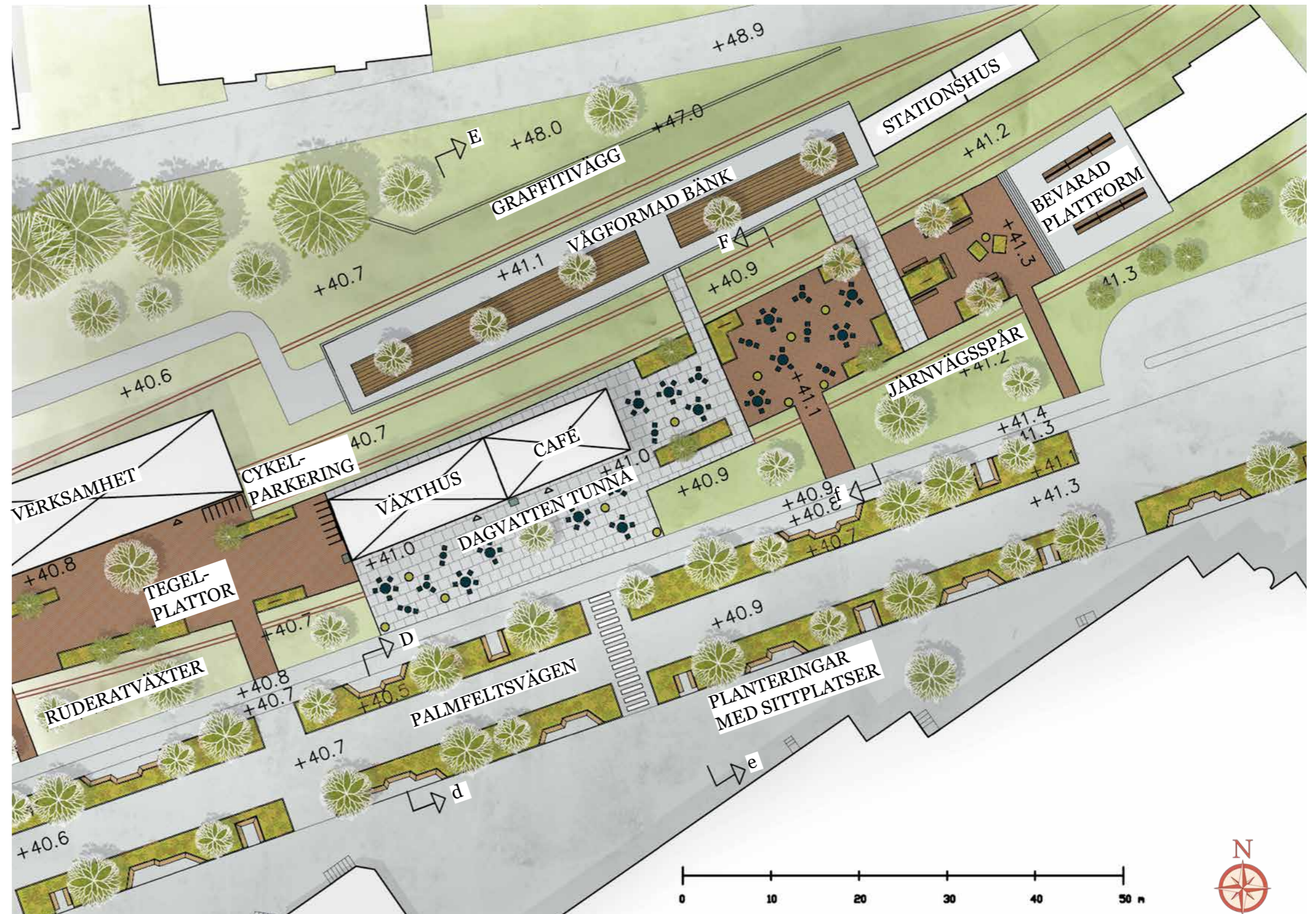
Namnet "Slakthusparken" spelar på namnet "Slakthusområdet" och är en hyllning till platsens historia. I Slakthusparken finns möjlighet att interagera med varandra såväl som med platsen själv. Gestaltningen har en variation av aktiviteter och fria ytor som besökare själva kan forma. En ambition med Slakthusparken är att det ska bli en plats som främjar sociala möten samtidigt som den skapar ny grön- och blåstruktur i en hårdgjord miljö.

Parken domineras av vildvuxna planteringar som liknar ruderatmarker med exempelvis hirs och kanariegräs som naturligt finns längs med järnvägsspår. Vi vill med denna gestaltning visa det vackra i vildvuxna och motståndskraftiga miljöer samt arbeta med hållbara planteringar som bidrar till biologiska mångfald (Rainer och West, 2015). Ruderatväxterna blandas upp med perenner som tuvtåtel, akleja och röllika för att få ett mer harmoniskt och dekorativt utseende (Gobster, 2011). Färgskalan i växtligheten går i färgerna grönt, vitt, rött, orange och blått för att matcha konceptets färgpalett. Träd och buskar som planteras i parken är återanvända exemplar från plantskolor. Träd och buskar får på så vis en brokigare, mer flerstammig karaktär som ger ett naturligt intryck.

ÖSTRA DELEN

Gestaltningen har sitt fokus vid Globens tunnelbana där det förväntas vara högst flöde av människor efter ombyggnationen av Slakthusområdet. Här finns ett café med tillhörande växthus för odling av växter till caféet, ett torg och en byggnad där verksamheter kan hyra lokaler. Tanken är att en del av verksamheterna som försvinner med ombyggnationen av Slakthusområdet kan flytta hit. Verksamhetsbyggnaden och caféet består av återvunnet material från rivna byggnader från Slakthusområdet. De hårdgjorda markytorna i förslaget består av återvunnet tegel och betong.

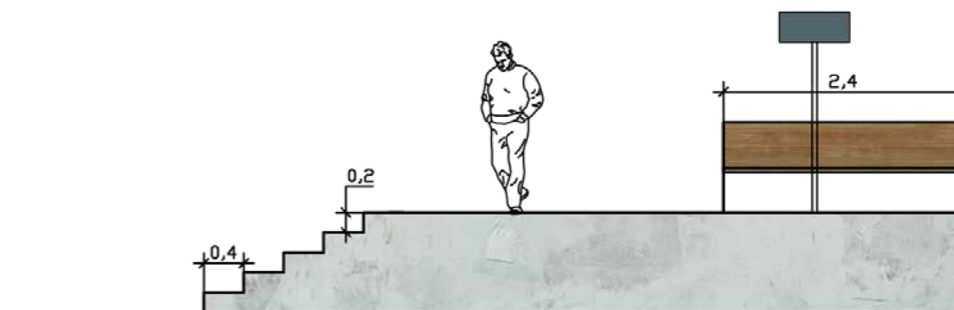
UTSNITT 1 SKALA 1:500/A3

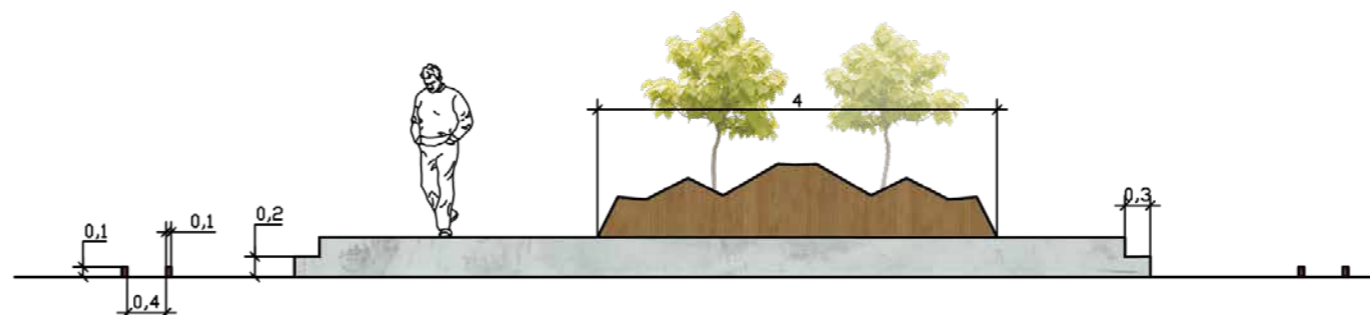
Figur 38. Planutsnittet visar den östra delen av gestaltningen över caféet och en del av torgytan och verksamheten. Här syns även planteringarna längs Palmfeltsvägen med sittplatser. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

PERRONGEN OCH PLATTFORMEN

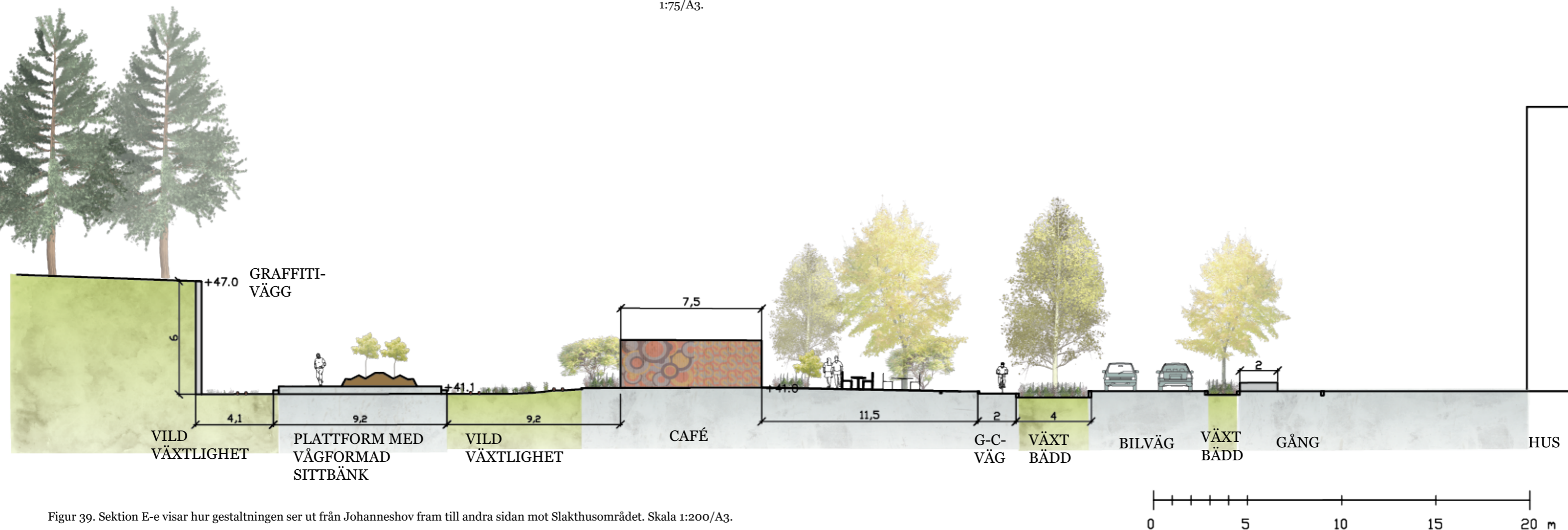
Perrongen för tunnelbanan har jämnats med marken där dess ursprungliga form utformas i tegel- och betongplattor. Växtbäddar går längs med perrongens gamla struktur för att markera platsens linjerade form. Delen av perrongen närmast Globens tunnelbaneuppgång har bevarats som den är och har gestaltats som en vanlig perrong med skyltar och bänkar. Perrongen för tvärbanan ligger i ett soligt läge och har bevarats men möblerats om till ett soldäck. Sittmöjligheter i solen är viktigt i Skandinavien och perrongen fick därför två långa träbänkar i vågig form där besökare kan ligga och njuta i solen (Gehl, 2009). Bänkarna varvas med träd som planterats i utskärningar i bänkarna.

Figur 40. Skala 1:75/A3. Detaljbilden visar den bevarade delen av perrongen närmast stationshuset med sittbänkar och skyltar som återkopplar till dess gamla funktion.

Figur 41. Sektion på den bevarade tvärbaneperrongen med vågbänk. Skala 1:75/A3.

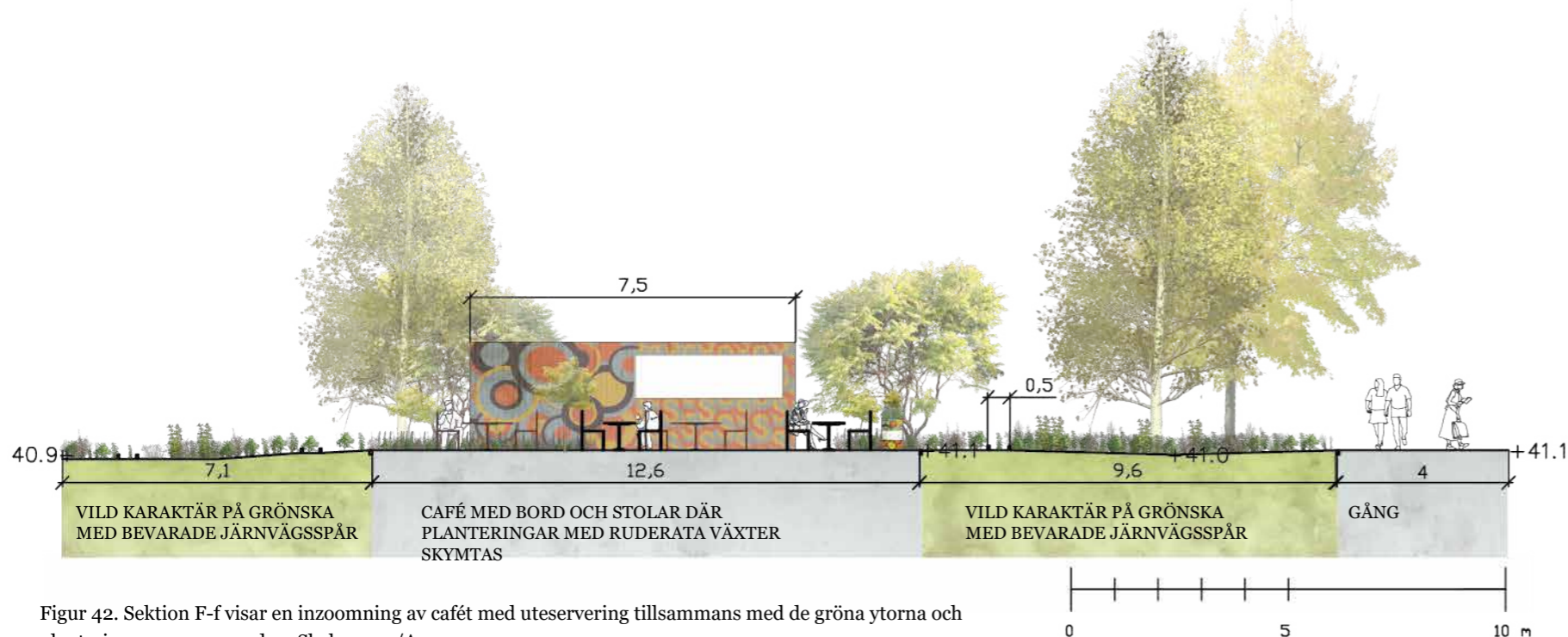
Figur 39. Sektion E-e visar hur gestaltningen ser ut från Johanneshov fram till andra sidan mot Slakthusområdet. Skala 1:200/A3.

CAFÉT, VÄXTHUSET OCH VERKSAMHETEN

Cafétutgörsavåteranvändplåt och ska fungera som en mötespunkt för de intilliggande områdena. Cafét och utomhusserveringen ska uppmuntra till längre besök i parken och erbjuda möjlighet för socialt utbyte och en attraktiv rekreativ möjlighet (Gehl, 2009). Här kan de som jobbar i Globenområdet sätta sig ned för ett lunchmöte i solen. Trädet framför cafét erbjuder skugga för de som vill undkomma solen under varma sommardagar. Öster om denna sittyta finns bänkar och bord där besökarna kan slå sig ner utan att betala. Intill den västra sidan av cafét finns ett växthus där en del av deras kryddor och grönsaker odlas. Växthuset bidrar även med sittplatser inomhus under vinterhalvåret. Runt cafét, växthuset och verksamheten finns planteringar med härdiga perenner som exempelvis stäppsalia, stenkyndel, höstlövaxing och kopparstarr. Dessa perenner återkommer i återanvända containrar och tunnor från Slakthusområdet. I planteringarna finns mindre träd och buskar som ska bidra till mer rumslighet. I en del av planteringarna sätts de konstverk som tidigare funnits vid Globens tunnelbanestation. Planteringarna och de befintliga återanvända konstverken erbjuder besökare attraktiva element att titta på och uppmuntrar till att slå sig ned (Gehl, 2009).

Figur 43. Illustration som visar ytan framför cafét med sittplatser där gamla Globen station syns i bakgrunden.

Figur 42. Sektion F-f visar en inzoomning av cafét med uteservering tillsammans med de gröna ytorna och planteringar som omger den. Skala 1:150/A3.

Figur 44. Skala 1:100/A3. Detaljbilden visar en inzoomning av uteserveringen framför cafét som visar hur planteringarna bidrar med rumslighet.

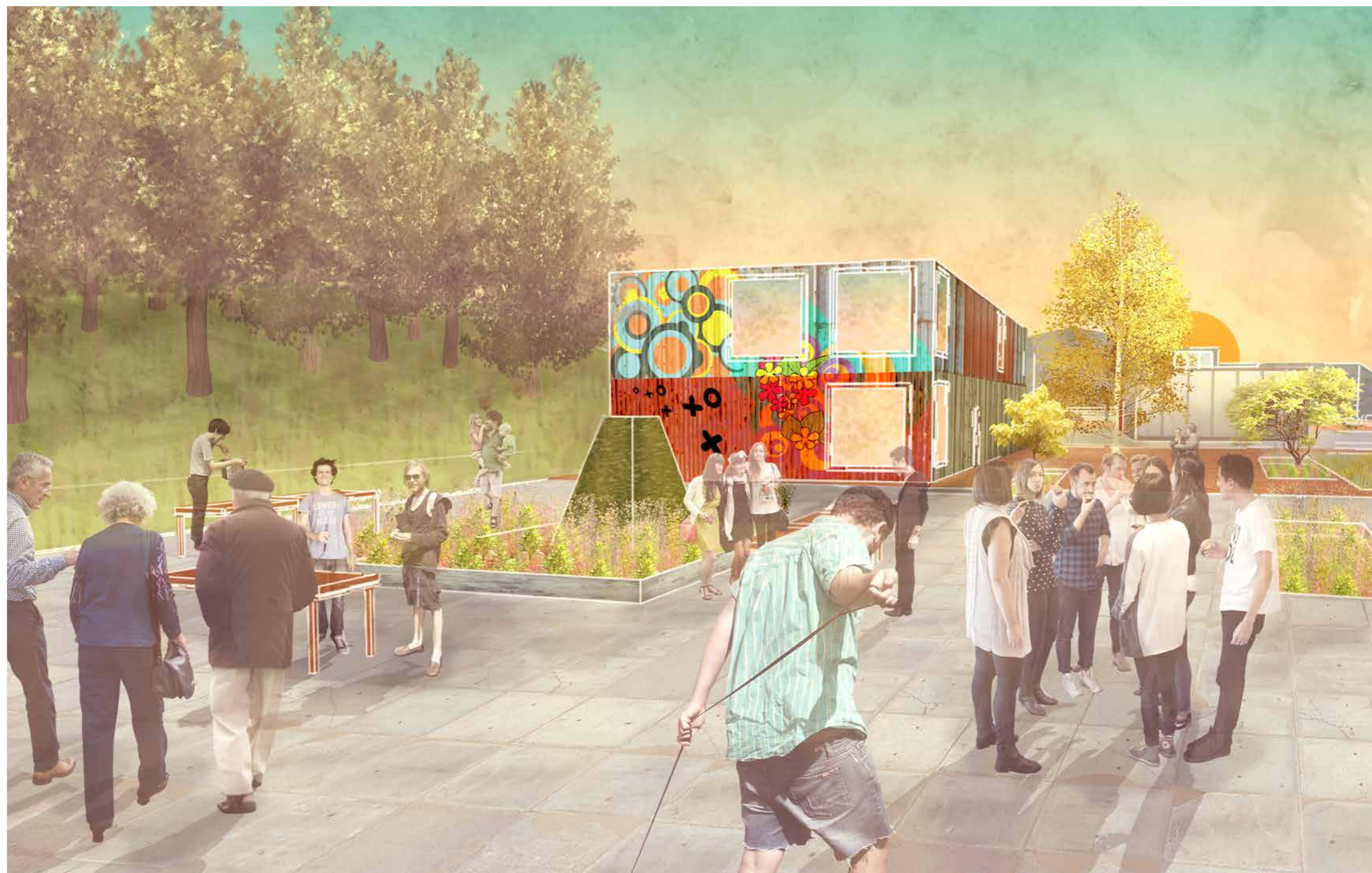
Figur 45. Detaljbilden illustrerar två återanvända tunnor. De används som plantering och blir yta för graffitikonstverk.

TORGET

En större öppen yta vid växthuset och verksamheten är oprogrammerad vilket skapar möjlighet till olika evenemang och marknader som ska skapa möjlighet till social interaktion (Gehl, 2009). Den öppna ytans funktion ändras beroende på önskemål och årstider. Den stora ytan bryts upp med växtbäddar. Likt planteringarna vid cafét skapar växtbäddarna en omfamnande rumslighet i den öppna ytan. I en av växtbäddarna mot mitten av torgytan står ett stort befintligt konstverk av grönt glas som ska fungera som en fokuspunkt.

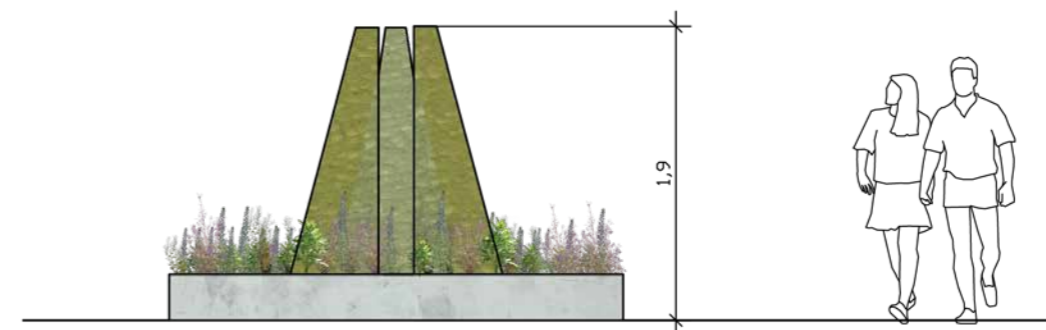
GRAFFITI

Konst i det offentliga rummet bidrar till spänning och liv (Gehl, 2009). Inspirerat av de graffitimålade byggnaderna i Slakthusområdet bjuds besökare,

Figur 46. Illustration som visar torgytan som kan användas till exempelvis marknader.

invånare och konstnärer in till "Slakthusparken" för att skapa graffitikonstverk på olika uttalade ytor. Det rör sig om både stora och små ytor, allt från fasaden på de nya byggnaderna i parken, till en stor graffitivägg, till återanvända tunnor och containrar som används som planteringar i parken. Graffitikonstverken skapar möjlighet för invånare att göra en del av platsen till sin egen. Graffitikonstverken blir levande då de ständigt byts ut och kommer skapa en dynamik och livlighet i platsen.

Figur 47. Skala 1:50/A3. Detaljbilden illustrerar det befintliga konstverket i planteringen som är placerad i mitten av torgytan.

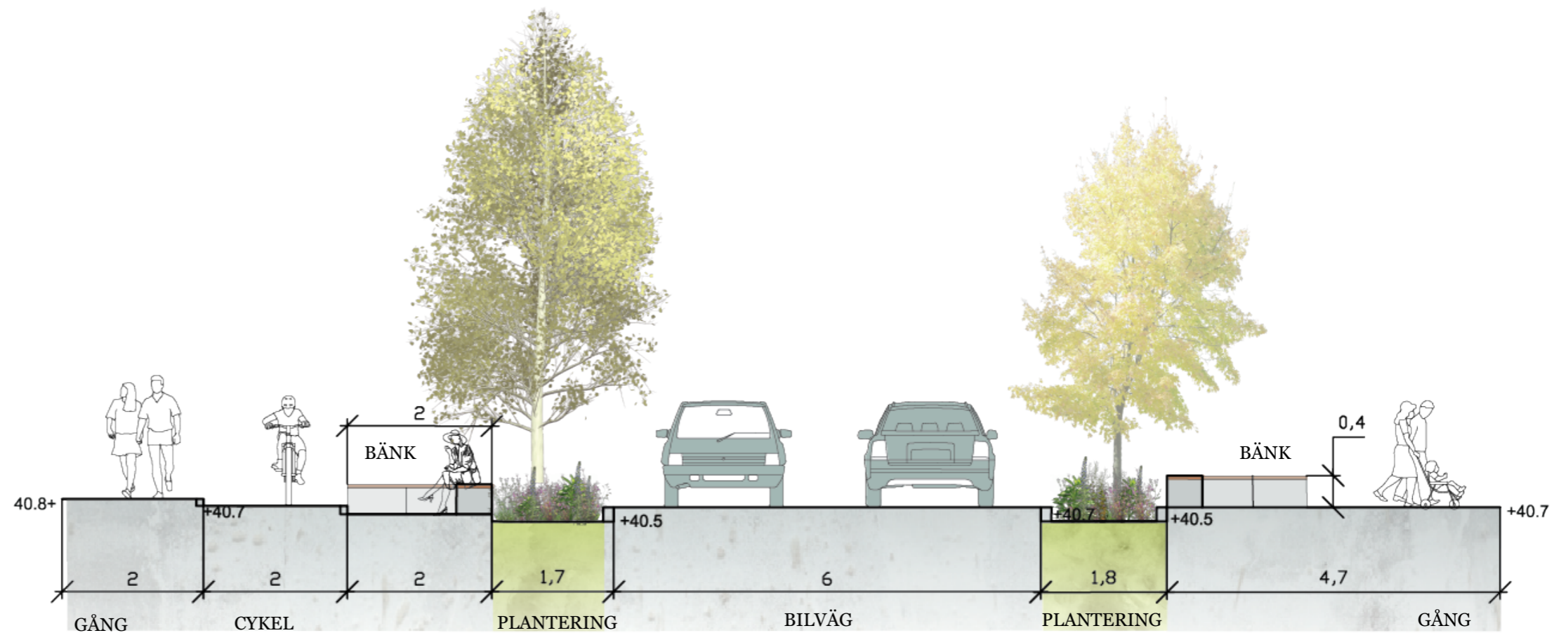
PALMFELTSVÄGEN I ÖSTER

Längs med Palmfeltsvägen är det idag en tvåfilig väg i vardera riktning samt trottoar för fotgängare på båda sidor om vägen. På trottoaren närmast parken finns det även en cykelfil. Slakthusparken utvidgas ut mot Palmfeltsvägen för att skapa en grön koppling in mot Slakthusområdet. Den nu storskaliga gråa vägen smalnas av och blir ett multifunktionellt grönt rum. Med sittplatser, separerade gång- och cykelfiler och stora planteringsytor. Cykelfilerna är nedsänkta mot gångbanan för att visa tydligt vad som är till för fotgängare och vad som är till för cyklister. Tanken är att det ska skapa en trygghet hos fotgängarna där cyklisternas högre hastighet ibland kan upplevas otrygg. Bilvägen minskas till enfilig i båda riktningarna för att ge plats åt stora regnbäddar. De stora planteringarna och minskningen av bilvägen gör att Palmfeltsvägen får en lugnare trafik som går långsammare. Det skapar en trevligare och säkrare miljö för fotgängare och cyklister där planteringarna skyddar dem mot biltrafiken.

Planteringarna fortsätter in i Slakthusområdet på Hallvägen. Hallvägen är Slakthusområdets paradgata och dess huvudingång. Planteringarna på Hallvägen ska skapa en grön koppling från parken in i Slakthusområdet och tar emot dagvatten. Hallvägen går förbi tre planerade grönområden i det nya Slakthusområdet och den nya trädplantering som bitvis ska löpa längs den östra sidan.

Figur 48. Illustrationen visar en nedsänkt plantering.

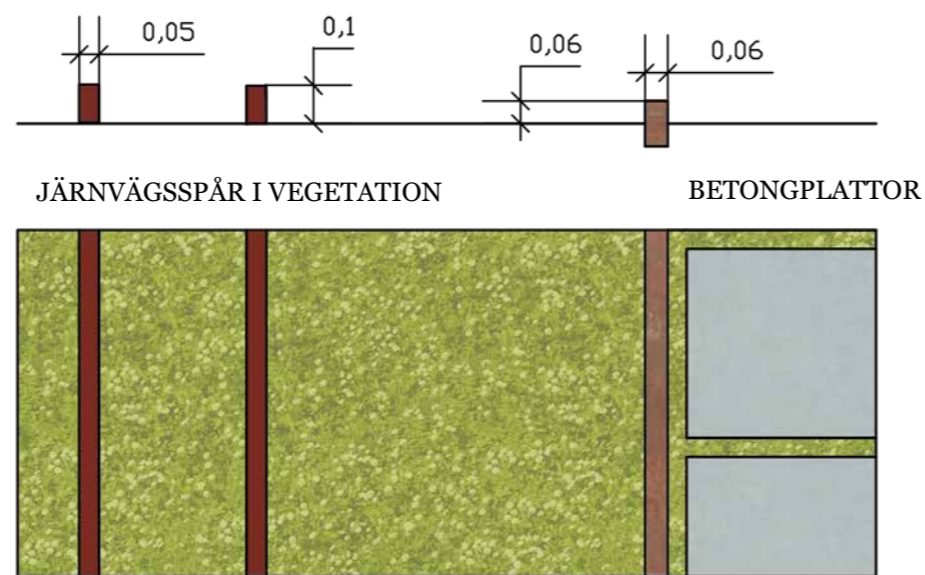
Figur 49. Sektion D-d visar hur cykeltvågen ligger nedsänkt mot gångbanan till vänster och hur planteringarna och sittplatserna ser ut på vardera sida om vägen. Skala 1:75/A3.

Figur 50. Illustrationen visar på planteringarnas årstidsvariation, från vinter till vänster till vår till sommar och slutligen höst.

UTEGYM OCH LEKPLATS

I den västra delen av parken finns ett utrymme för lek och träning på ett fallskyddsunderlag av kork. Utegygmet och lekplatsen ska bjuda in till liv och rörelse samtidigt som det uppmuntrar till interaktion mellan åldersgrupper. Denna yta erbjuder möjlighet till rörelse vilket är viktigt i vårt samhälle där många har stillasittande jobb i en inomhusmiljö (Gehl, 2009). Lekplatsen riktar sig mot barn samtidigt som utegymmet har aktiviteter som både ungdomar till seniorer kan använda. Att lekplatsen och utegymmet är placerade i samma yta är för att uppmuntra besökarna att interagera med varandra över åldersspannen. Mellan utrustningarna finns träd som ska bidra med skugga och rumslighet.

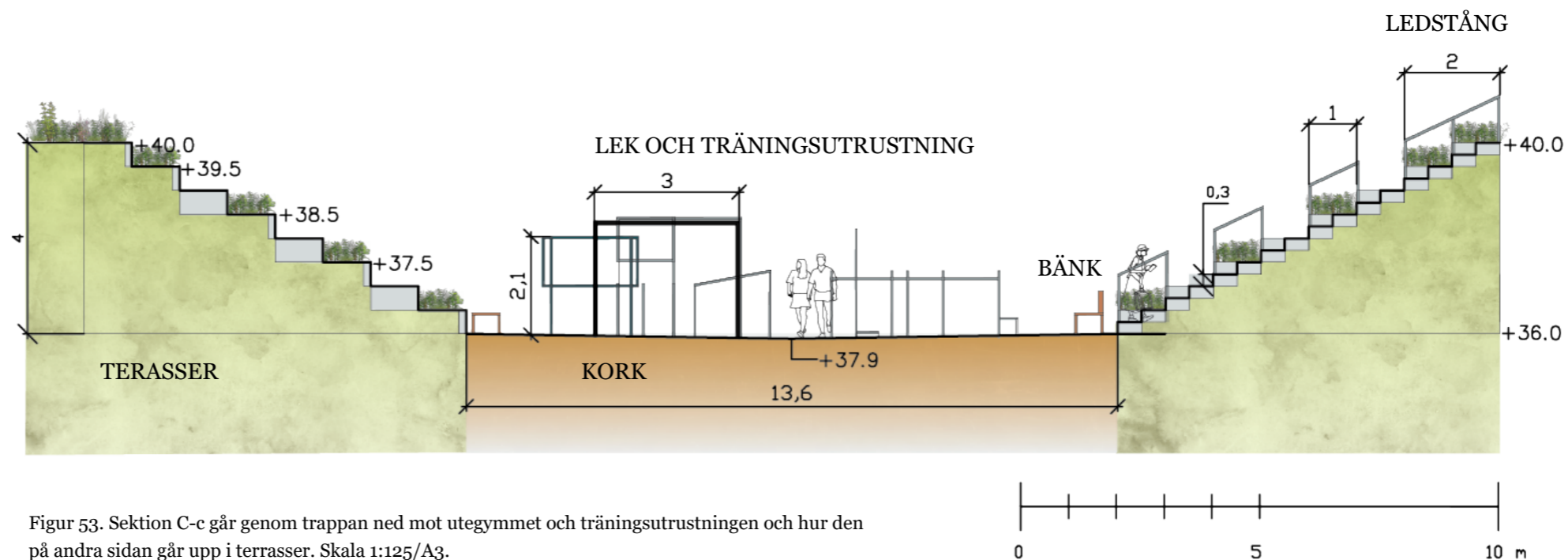

Figur 52. Skala 1:20/A3. Detaljbilden illustrerar både i sektion och plan övergången mellan hårdgjorda markmaterial till vegetativt underlag. Måtten visar både avstånd och tjocklek.

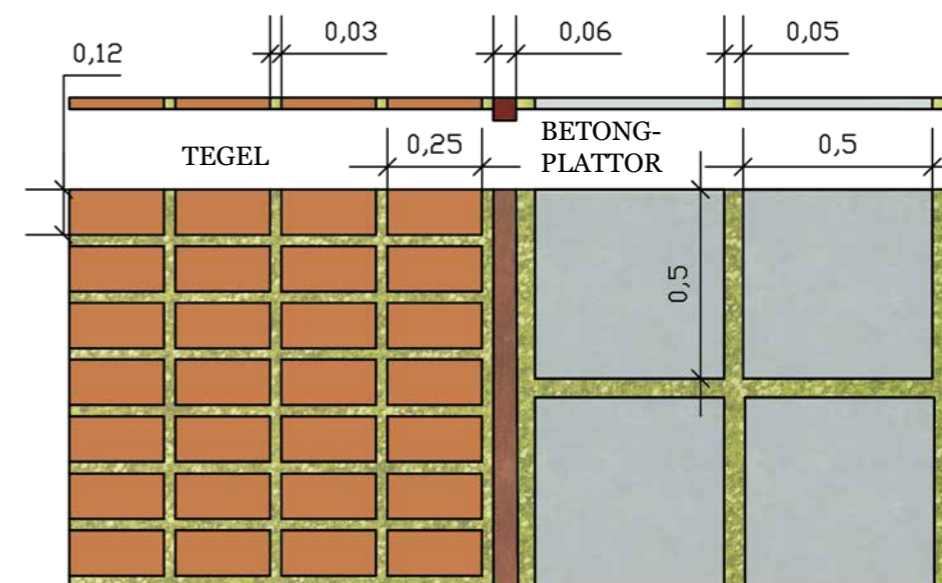
DAGVATTENHANTERING I SLAKTHUSPARKEN

Det som är hårdgjort i parken ska vara en permeabel yta genom att fogarna mellan betongstenarna och tegelstenarna är breda, vilket ska ge en infiltration av regnvattnet trots att ytorna är hårdgjorda. Intill caféet, växthuset och verksamheten finns vattentunnor som tar upp dagvattnet för att använda det för bevattning.

Den högsta punkten ligger i parkens allra östra del där höjden sedan gradvis lutar ned mot väster till dagvattendammen, vilket är parkens lägsta punkt. Dagvattnet leds bort från byggnaderna i parken ut mot de gröna ytorna som naturligt kan infiltrera dagvattnet. Vägarna ligger högre än planteringarna för att leda vattnet dit.

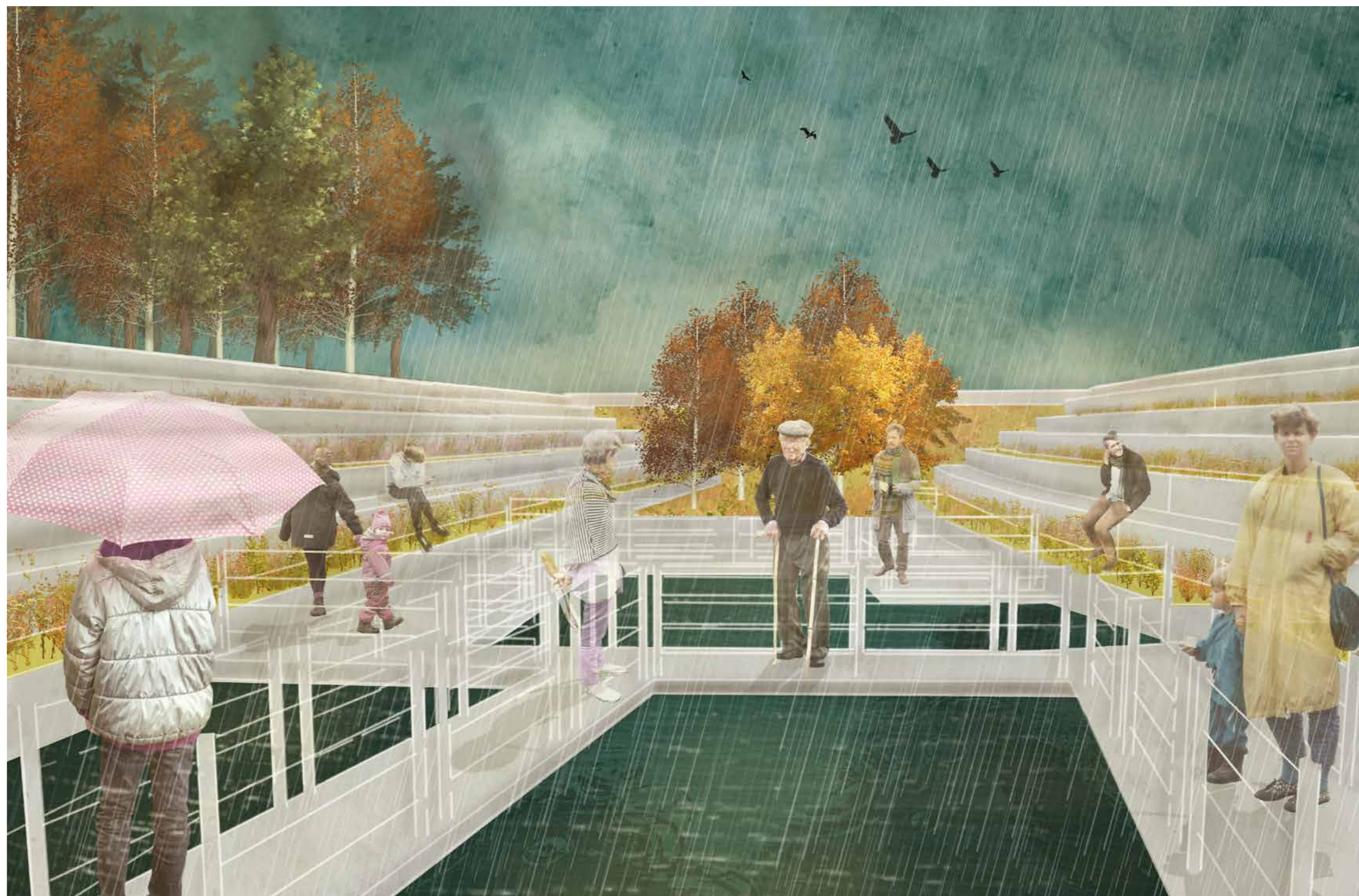
Figur 53. Sektion C-c går genom trappan ned mot utegymmet och träningsutrustningen och hur den på andra sidan går upp i terrasser. Skala 1:125/A3.

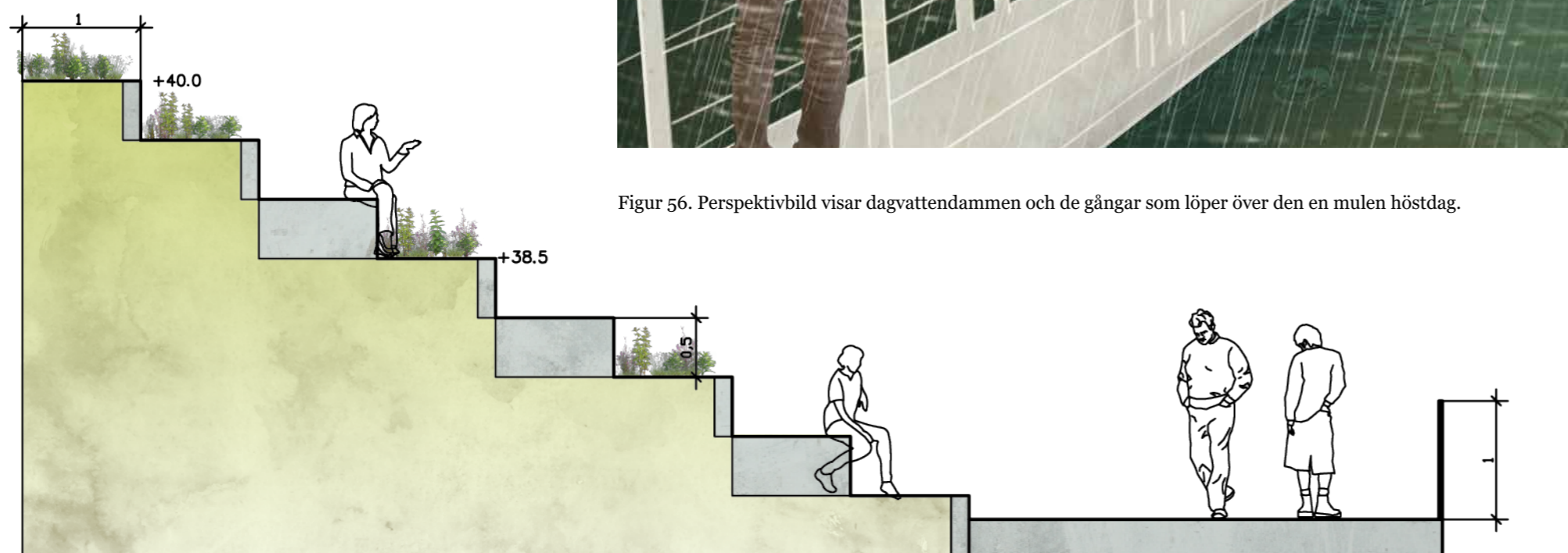
Figur 54. Skala 1:20/A3. Detaljbilden illustrerar både i sektion och plan övergången mellan hårdgjorda markmaterial. Måtten visar både avstånd och tjocklek.

DAGVATTENDAMMEN

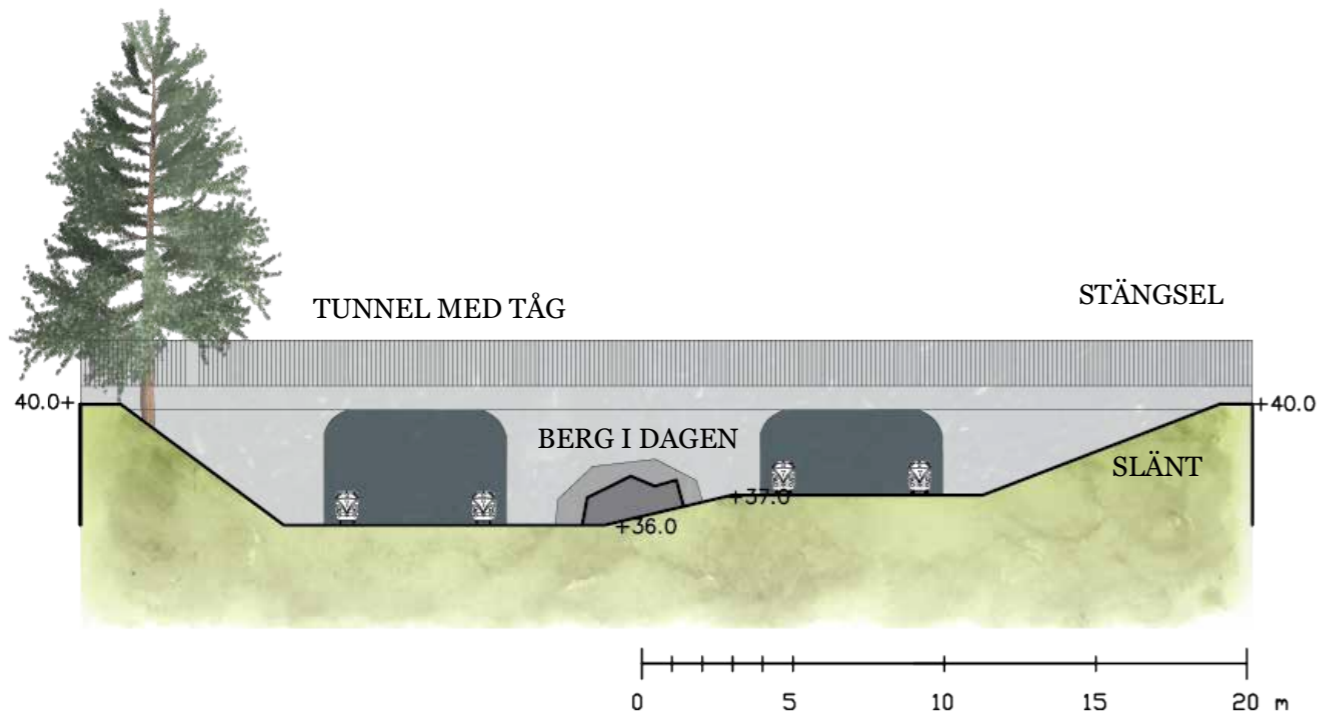
Stora delar av parken består av grönytor och växtbäddar som är gjorda på grusig mark för att öka infiltrationen av dagvatten. Det finns en skyfallsproblematik längs med spårområdet vid Bolidenbron samt Bägerstavägen (Stockholm stadsmiljöbarometern, 2019). Endagvattendamm ska ta hand om skyfallsproblematiken och dagvattnet från omkringliggande områden. Dagvattendammen sträcker sig från Lindeparken fram till grönytan intill lekplatsen och utegymmet. Dagvattendammen terrasseras ned och kan översvämmas. Gångar av galler i stål går över dammen för att besökare ska få en närmare kontakt med vattnet. Gallret som visar ytan under ska ge besökare en känsla av närmare kontakt med underlaget. Från gallergångarna finns utskjutningar i betong där besökare bjuds in till att vistas längre stunder. Terrasserna fortsätter vidare väster om Bolidenbron där de istället fungerar som sittplatser i betong ned mot en utskjutande avsats över dagvattendammen.

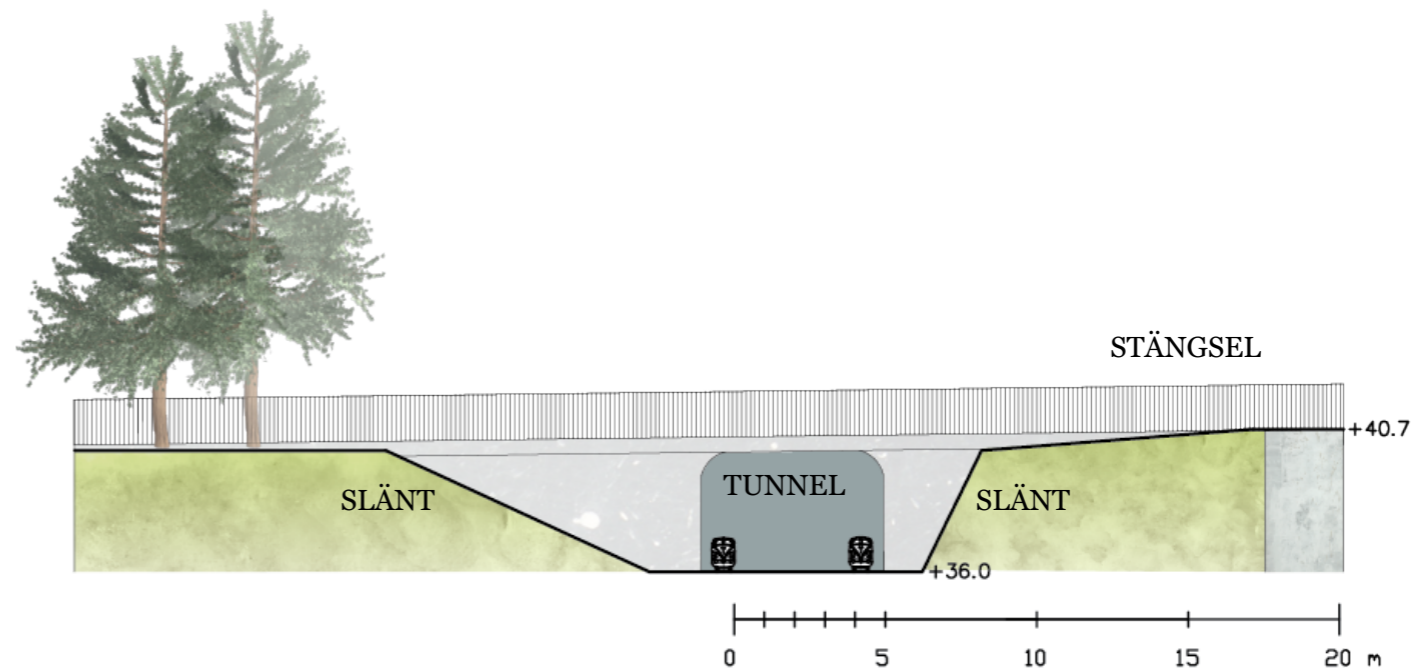
Figur 56. Perspektivbild visar dagvattendammen och de gångar som löper över den en mulen höstdag.

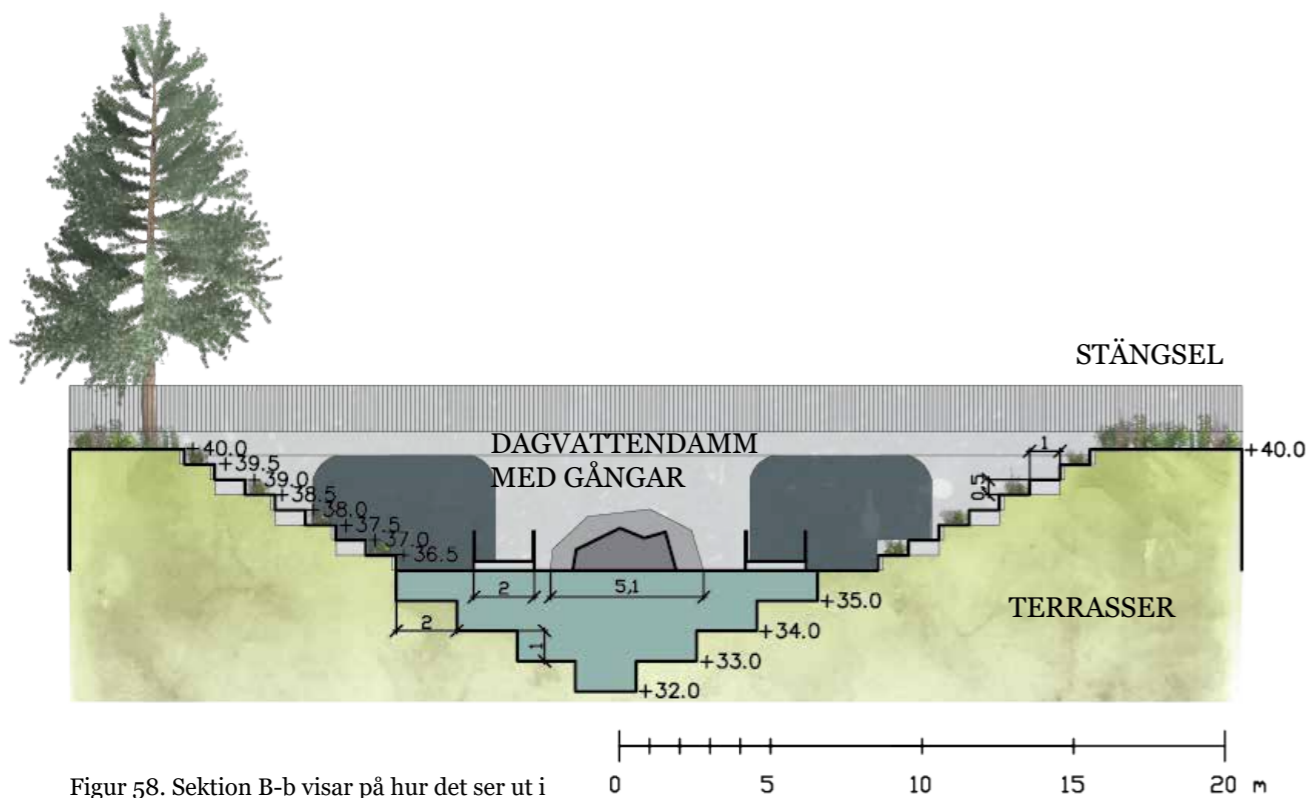
Figur 55. Skala 1:50/A3 Detaljbilden illustrerar terrasserna vid dagvattendammen med ett utskjutande parti.

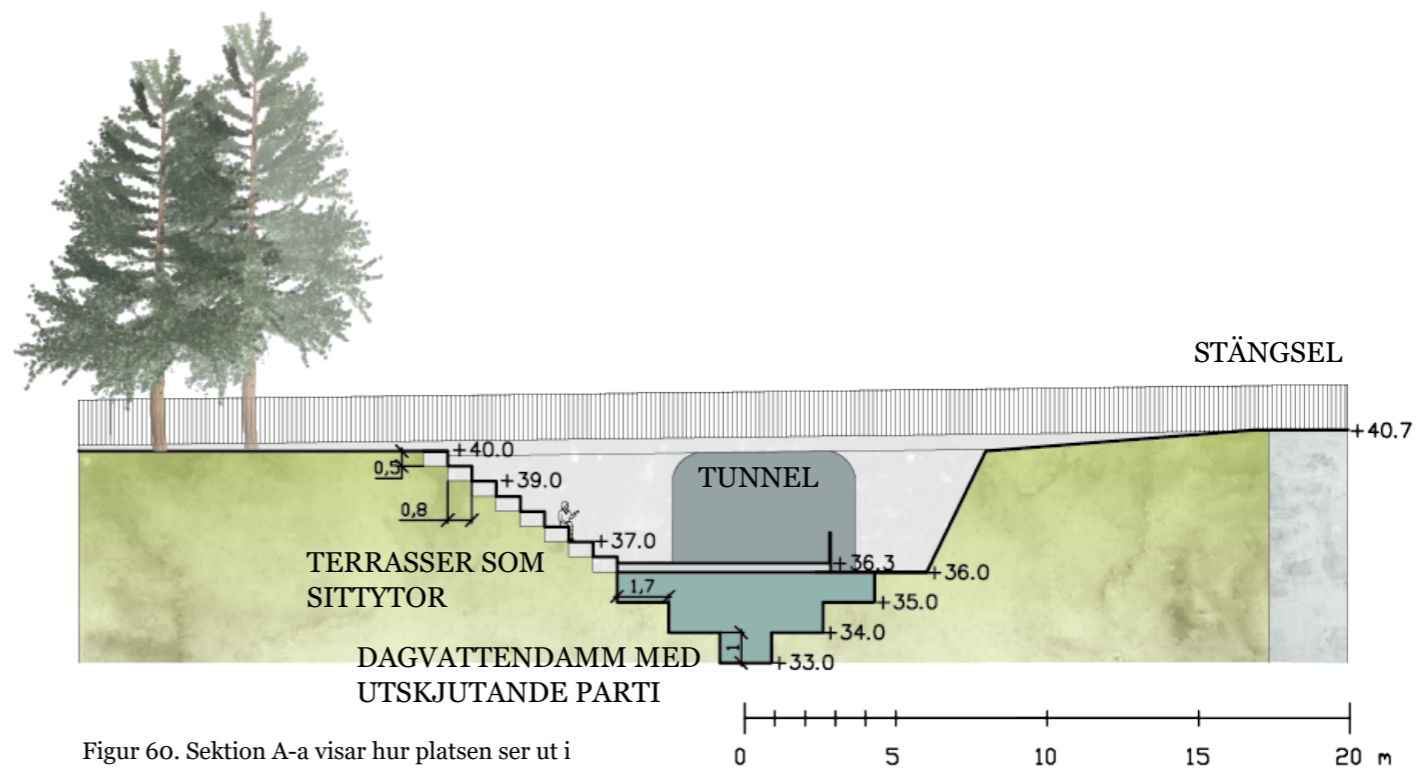
Figur 57. Sektion B-b visar på hur det ser ut idag.
Skala 1:250/A3.

Figur 59. Sektion A-a visar på hur det ser ut idag. Skala 1:250/
A3.

Figur 58. Sektion B-b visar på hur det ser ut i
gestaltningen med terrasser och gångar över
dagvattendammen. Skala 1:250/A3.

Figur 60. Sektion A-a visar hur platsen ser ut i
gestaltningen med sittplatser och dagvattendamm. Skala
1:250/A3

PALMFELTSVÄGEN I VÄSTER

Vi tog fasta på vikten av grönbå strukturer i städer genom att stärka kopplingen mellan grönområdena Lindeparken och Frötallen. En plantering i mitten av Palmfeltsvägen tillsammans med dagvattendammen i det nedlagda spårområdet ökar det ekologiska sambandet mellan de två grönområdena.

DISKUSSION

Syftet med detta examensarbetet var att undersöka ett alternativ till exploatering på den nedlagda tunnelbanesträckan mellan Globen station och Lindeparken. Målet med resultatet var en gestaltning som främjar grön- och blåstrukturen i staden samtidigt som den bevarar områdets industriella kulturvärde. I detta kapitel diskuteras val av metoder, arbetets resultat och vilka frågor som väckts under arbetets gång.

SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING

Syftet med analysen var att skapa ett gestaltungsförslag över tunnelbanesträckan mellan Gullmarsplan och Sockenplan där en extra detaljerad gestaltning fokuseras på sträckan mellan Globens tunnelbanestation och Lindeparken. Vi ville med det här arbetet visa ett exempel på en alternativ lösning till exploatering som är de verkliga planerna för platsen idag. Frågan vi ställer oss nu är "Hur bra svarar det resulterade gestaltungsförslaget mot syftet?". Den slutgiltiga gestaltningen av Slakthusparken innehåller ett övergripande förslag längs med hela spårsträckan samt en detaljerad gestaltning mellan Globen tunnelbanestation och Lindeparken som förstärker områdets grönstruktur och bevarar dess industriella kulturarv.

Hur bra svarar då det resulterade gestaltungsförslaget mot våra frågeställningar? Den första frågeställningen lyder "Hur kan det nedlagda spårområdet mellan Globen och Lindeparken gestaltas med fokus på att bevara Slakthusområdets industriella karaktär och kulturhistoriska värde?". I gestaltungsförslaget har vi bevarat delar av platsen men även lyft fram karaktären från Slakthusområdet genom återbrukade material. Genom att använda material från Slakthusområdet både som markmaterial men även som byggmaterial band vi samman och lyfte in dess karaktär till platsen. På ett flertal ställen finns det även bestämda ytor där graffiti kan målas i parken vilket även det är inspirerat av Slakthusområdets karaktär. Genom att arbeta

på detta sätt har Slakthusparken bevarat en del av Slakthusområdets industriella karaktär och kulturhistoriska värde.

Detta tar oss vidare till hur gestaltungsförslaget svarar på frågeställningen "Hur kan det nedlagda spårområdet mellan Globen och Lindeparken bli en plats som förstärker grön- och blåstruktur och social hållbarhet?". Svaret ligger i parkens grönska, arbetet med dagvattenhantering och biologisk mångfald. Gestaltungsförslaget för Slakthusparken behandlar skyfallsproblematiken med en dagvattendamm som även ska bidra med ett estetiskt värde. I den översiktliga gestaltningen lyfter vi fram att vi vill skapa förbindelse mellan de gröna korridorerna vid Gullmarsplan samt vid Frötallen och Lindeparken. Den gröna länken mellan Frötallen och Lindeparken finns med längst i öst av gestaltungsförslaget där vi placerat en plantering med träd och buskar i mitten av vägen. Ambitionen är att den ska stärka spridningsvägen mellan dessa två grönområden. Den biologiska mångfalden kommer även fram i valet av ruderväxter i parken som både ska förstärka parkens biologiska mångfald och återkoppla till platsens tidigare funktion.

GRÖNSTRUKTUREN I SLAKTHUSPARKEN

Arbetet har haft ett fokus på att förstärka grön- och blåstrukturerna i området där Slakthusparken är ett alternativ för detta. I denna del illustreras hur grönstrukturen påverkas av de olika alternativen: hur platsen ser ut idag, Stockholm stads planer och Slakthusparken. Länkar har markerats med pilar och potentiella länkar har en streckad linje. De länkar som benämns potentiella baseras på deras längre avstånd mellan grönområdena men att det finns en möjlighet att koppla dessa samman.

Först ser vi hur grönstrukturen ser ut idag. Avsaknaden av grönskan här fortsätter att separera grönstrukturer i området och potentialen att bidra till spridningsvägar. Vidare illustreras Stockholm stads planer för Slakthusområdet och spårsträckan. Här syns de bostäder som kommer placeras på spårsträckan och de nya byggnader

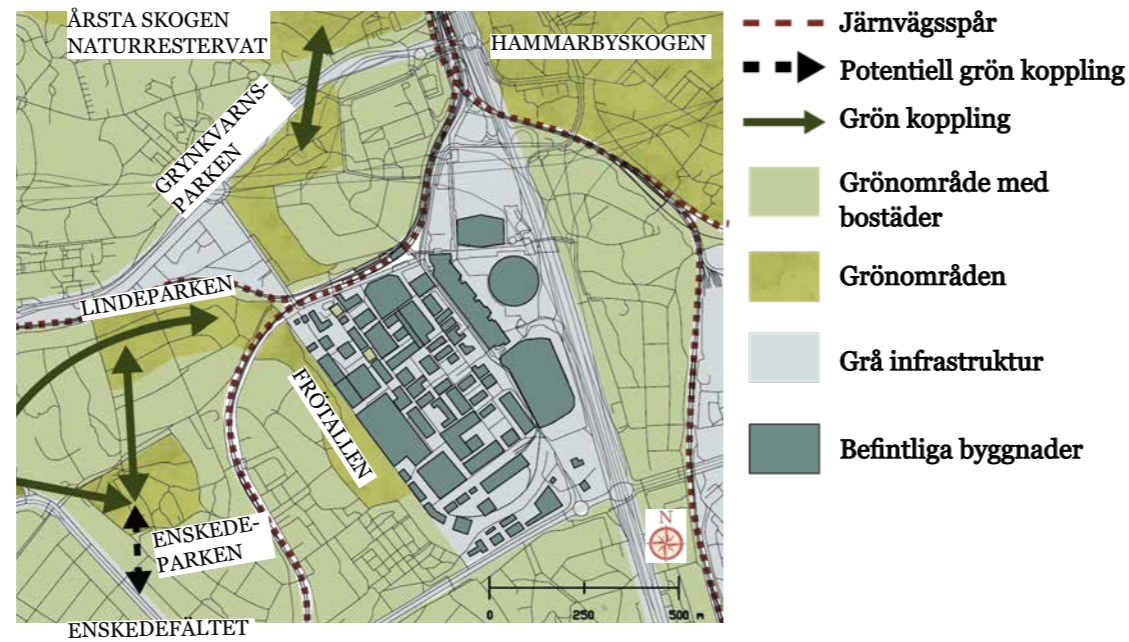
som ersätter de som rivits i Slakthusområdet. De fåtal planerade grönytor i området syns även här. Slutligen illustreras hur grönstrukturen påverkas av Slakthusparken som alternativ.

Stockholm stads planer för Slakthusområdet och spårsträckan separerar grönområdena med byggnader som vi kan se i figur 63. Detta tar bort möjligheten att länka samman den planerade trädallén på Hallvägen i Slakthusområdet med grönområdet på andra sidan av spåret. I kartan kan vi se att Stockholm stads planer skapar en tydlig koppling från grönstrukturer i Slakthusområdet till Frötallen och andra potentiella grönområden i öst. Kartan visar även en tydlig koppling som finns mellan Årstaskogens naturreservat, Grynkvärnsplanen och grönområdet som sträcker sig vidare ned mot spårområdet. Detta är en koppling som inte förstärks av Stockholm stads planer utan finns där idag. Det finns ytterligare en koppling mellan Lindeparken, Enskede park, Årstafältet och andra potentiella grönområden i söder som även de är kopplingar som inte förstärks av Stockholm stads planer.

För att se skillnaden visar figur 62 på sida 46 hur Slakthusparken förstärker och länkar samman grönstrukturerna i området i en större utsträckning. Slakthusparken länkar samman det nya Slakthusområdets grönstrukturer med grönområdet på andra sidan spåret vilket i sin tur kan leda vidare hela vägen till Årstaskogens naturreservat. Detta innebär att Slakthusparken har gjort det möjligt för en koppling hela vägen från grönområdena i öst vidare till Årstaskogens naturreservat. Slakthusparken skapar även ytterligare en förbindelse mellan Frötallen och Lindeparken vilket i sin tur skapar en starkare koppling vidare från Lindeparken hela vägen till Årstafältet. Denna koppling är svagare i Stockholm stads planer där det saknas en koppling mellan Slakthusområdet och Lindeparken som ska göra denna koppling stark nog. De potentiella gröna länkarna för alternativet Slakthusparken är densamma som för Stockholm stads planer, men kopplingen till dessa är starkare i alternativet för Slakthusparken. Detta medför att Slakthusparken berör grönområden i alla vädersträck som

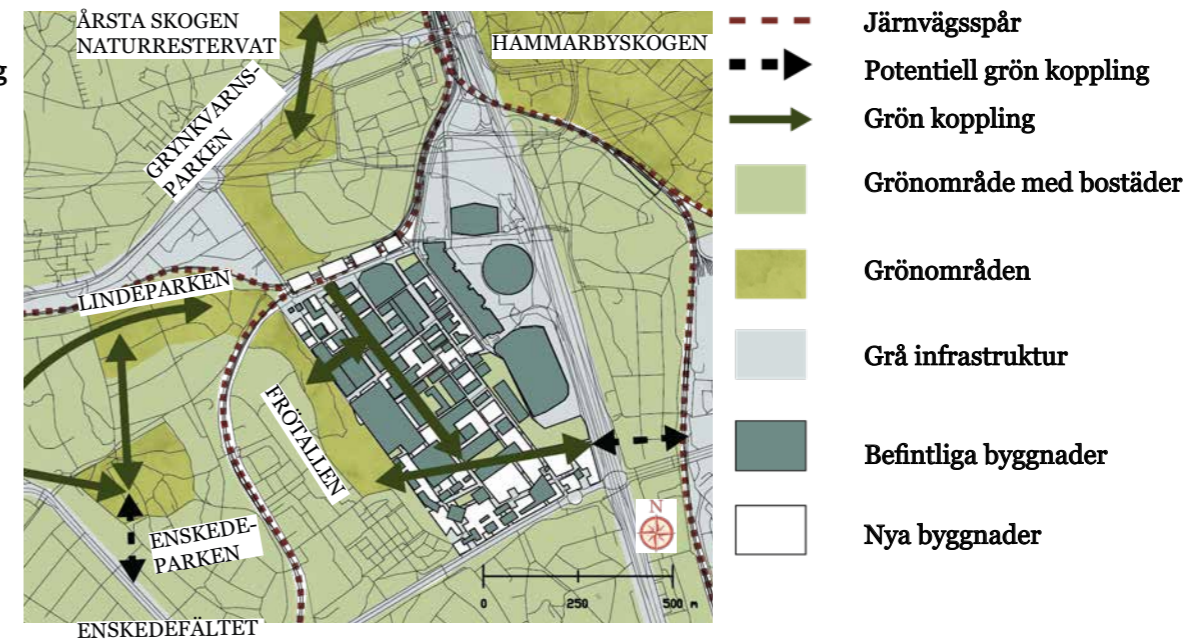
vidare kan kopplas till de större grönområden Årstaskogens naturreservat, Nytorpsgården och Årstafältet.

GRÖNSTRUKTUREN I OMRÅDET IDAG

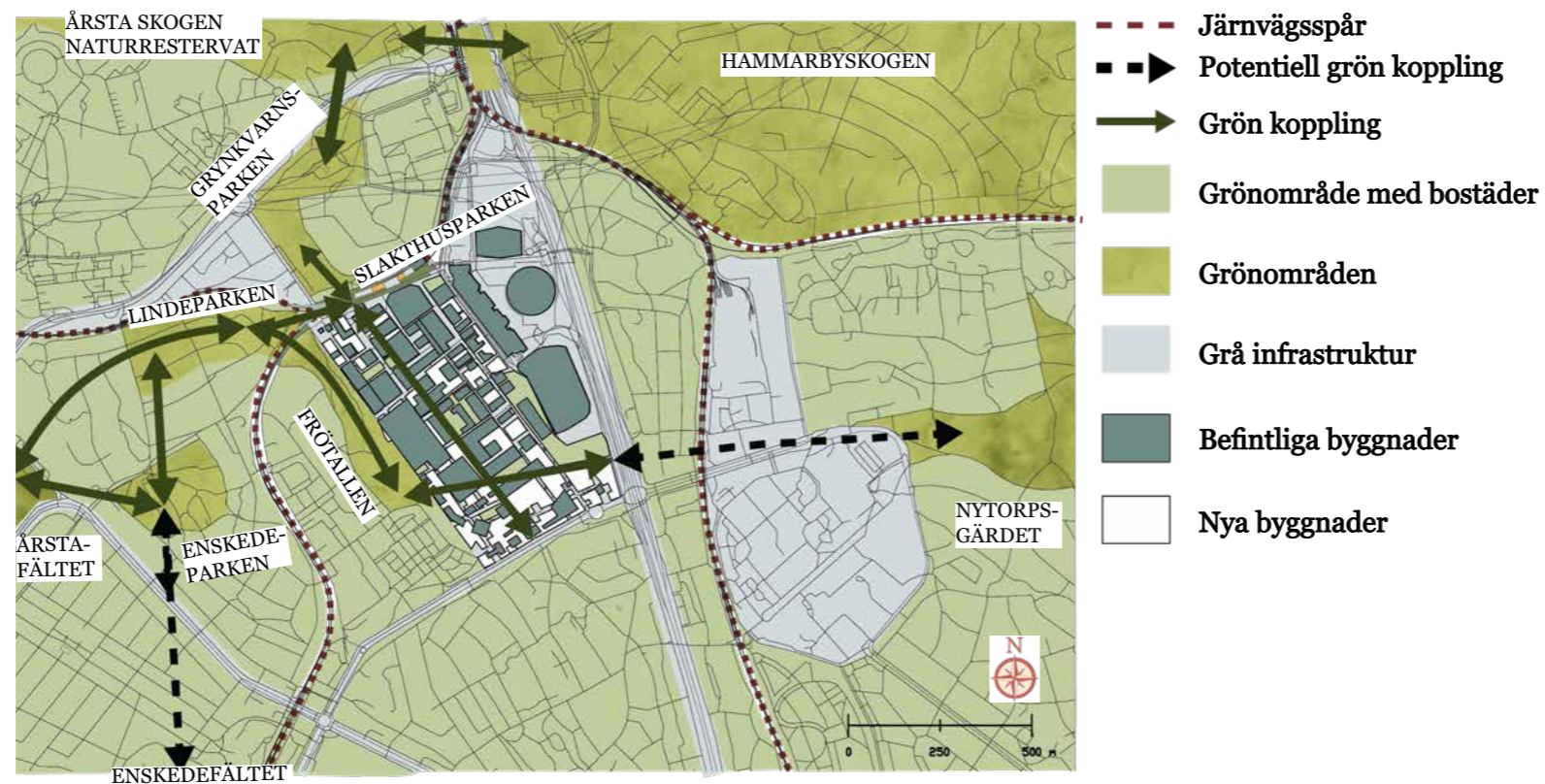
Figur 61. Kartan visar grönstrukturen över området idag där dagens spårsträcka och byggnader i Slakthusområdet illustreras. Skala 1:20 000/A3. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

GRÖNSTRUKTUREN I STOCKHOLM STADS PLANER

Figur 63. Kartan visar grönstrukturen över området efter Stockholm stads planer med nya byggnader i Slakthusområdet samt de på spårsträckan. Skala 1:20 000/A3. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

GRÖNSTRUKTUREN I GESTALTNINGSFÖRSLAGET

Figur 62. Kartan visar grönstrukturen över området i förslaget för Slakthusparken där gröna länkar och potentiella gröna länkar illustreras. Skala 1:20 000/A3. Kartan visar hur Slakthusparken stärker kopplingen mellan olika grönytor i området. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

METODDISKUSSION

Huvudmetoden vi använt oss av är en gestaltningsprocess vilket grundar sig i hur vi har blivit utbildade som landskapsarkitekter. Under utbildningen har vi under kurser där vi arbetat fram ett gestaltningsförslag använt oss av gestaltningsprocessen för att nå ett resultat. För att landa i ett gestaltningsförslag innehåller gestaltningsprocessen en inventering, analys och ett koncept. Som vi nämnt tidigare ser gestaltningsprocessen olika ut då den formas efter det innehåll som bedöms relevant för att leda arbetet fram. Då resultatet för detta arbete skulle landa i ett gestaltningsförslag bedömde vi därför att gestaltningsprocessen var den mest anpassade metoden för frågeställningen. Vi har utformat frågeställningen för att få med både gestaltningsproblemet och de aspekter vi anser är viktiga för platsen. Vi har även använt oss av litteratur och referensprojekt som ger en vetenskaplig grund till det senare gestaltningsarbetet.

GESTALTNINGSPROCESSEN

I den här delen av texten diskuteras gestaltningsprocessen och vad de olika delarna bidrog med till arbetet. Därefter avslutas denna del med en diskussion kring vad som redovisas och inte samt varför det har blivit så.

INVENTERING

Syftet med inventeringen var att utforska platsens karaktär, skala, förutsättningar och övergripande struktur. Platsen utgörs av ett spår område där framkomligheten är begränsad. Detta kan ha påverkat vår syn av platsen då det alltid är svårare att få en helhetsbild av en plats om delar av den inte är fysiskt tillgänglig. Antalet inventeringar under arbetet hade kunnat utökas till fler besök av platsen för att undersöka fler aspekter. För varje besök av platsen ökar förståelsen för den.

Examensarbetet utfördes under coronapandemin vilket begränsade hur mycket vi kunde besöka platsen. Därför blir antalet inventeringar en felkälla då det är svårt att komma ihåg allt som setts under endast två besök samt att vissa detaljer lätt kan missas.

Om vi hade utfört inventering och analys när Slakthusområdet byggts om hade utfallet blivit annorlunda. Det är svårt att föreställa sig hur området kommer förändras i och med ombyggnationen. Det som var positivt med att utföra inventeringen och analysen på det befintliga Slakthusområdet var att det blev lättare att förstå platsens karaktär och värde som det är idag. Om arbetet utförts efter ombyggnationen hade vi istället stått inför problemet att försöka förstå platsens historia utan att se den med egna ögon. Det var även lättare att utföra inventering på material som vi kunde använda för återbruk i parken.

Det hade varit intressant att intervjua människor som både bor och arbetar kring arbetsområdet idag. Det skulle bidra med en bättre förståelse för platsen och hur den används idag. Intervjuer med människor som har en direkt koppling till platsen hade troligtvis bidragit med information som hade påverkat slutresultatet. I intervjuerna hade även varit intressant att fråga om önskemål för en park i det nedlagda spårområdet. Svaren hade vidare kunnat användas som inspiration för gestaltningen.

ANALYS

I analysen tillämpades olika metoder för att få en så bra helhetsbild som möjligt. Platsanalysen med inspiration av Kevin Lynch (1960) bidrog med en klar bild över platsens strukturer och hur gestaltningen bäst kan arbeta med dem. Analyserna kan vara påverkade av våra tidigare erfarenheter, bakgrund och preferenser vilket gör den mindre vetenskaplig. Det hade varit intressant att kombinera våra egna analyser med intervjuer från de som är verksamma i området. Vi hade fått en bredare bild av platsen och dess förutsättningar

som inte endast är färgade av våra egna åsikter vilket hade bidragit till en mer objektiv analys. Det hade varit intressant att studera platsen över olika årstider för att se hur det påverkar platsens användning och hur den upplevs. Att analysera platsen med ett analysindex hade kunnat ge analysen en mer vetenskaplig tyngd och visat tydligare hur analysen gjordes. Cullens (1961) "Serial vision" analysmetod var ett bra verktyg för det långsmala området och gav oss större insikt i hur platsen förändras längs med spårsträckan. För att få ytterligare bredd hade en till "Serial vision" i en annan vinkel och sekvens kunnat utföras.

KONCEPT

Återbruk är ett koncept med stort fokus på bevarande och återanvändning som möjliggör att gestaltningen svarar på syftet. Det blev lätt att utifrån konceptet hitta en materialpalett och karaktär på gestaltningen. Konceptets brist är att det inte bidrog med en tydlig vägledning i hur formspråk och rumslighet i gestaltningen skulle se ut. Det hade gett oss tydliga riktlinjer om formspråket från början.

GESTALTNINGSPRINCIPER

Syftet med gestaltningsprinciperna var att ha riktlinjer att arbeta med i gestaltningen. Gestaltningsprinciperna fungerade och gav oss struktur på gestaltningsarbetet. De bidrog till ett mer effektivt arbete då vi alltid hade dem som vägledning. Yu och Meyer var snarlika i sina designteorier, därför hade vi kunnat välja annan litteratur som hade gett ett annat perspektiv på hållbar gestaltning eller en helt ny aspekt.

MÅL OCH PROGRAMPUNKTER

Syftet med att arbeta efter både mål och programpunkter var att särskilja mellan vad som var våra slutgiltiga mål för gestaltningen och vad för funktioner vi ville att parken skulle innehålla. Målen hjälpte oss att uppfylla vårt syfte. Målen och

programpunkterna gjorde vårt gestaltningsarbete mer effektivt och säkerställde examensarbetets röda tråd.

GESTALTNINGSFÖRSLAGETS REDOVISNING

Gestaltningsarbetet redovisas nu i planer, sektioner, perspektiv och detaljer. Det hade kunnat visualiseras tydligare med hjälp av en video från en 3D-modell som visar hur det ser ut när en person går runt i förslaget. För att ytterligare utveckla resultatet skulle gestaltningen kunna projekteras där tekniska planer, sektioner och detaljer ritas. Detta skulle resultera i ett mer verklighetstroget resultat. Det skulle också uppdaga tekniska problem med gestaltningen som då skulle kunna lösas. Höjdsättningen skulle kunna utföras på ett mer detaljerat sätt som skulle kunna avslöja brister med gestaltningen. För att ge gestaltningen större trovärdighet hade vi även kunnat räkna på hur stor mängd vatten som dagvattendammen kan rymma samt hur den skulle klara sig vid till exempel 100-års regn och 10-års regn.

VAD REDOVISADES OCH INTE AV GESTALTNINGSPROCESSEN?

En gestaltningsprocess har väldigt många steg där varje beslut leder till en rad andra steg som kräver ytterligare fler beslut. Processen är iterativ och därmed svår att förmedla hur den exakt har gått till. I vår gestaltningsprocess har vi försökt vara så transparenta som möjligt och förklarat processens olika delar och de beslut vi tog från dem. Vi har redovisat vår gestaltningsprocess på ett övergripande sätt där bland annat idégenereringen och olika skisser har presenterats under arbetets gång. De skisserna som valts visar några av de större idéer vi utforskade under en längre tid i olika former. Skisserna visar både idéer som arbetades vidare på och blev kvar i gestaltningen men även alternativ som helt togs bort. Vi hade kunnat presentera mer material för att skapa en klarare bild av vår gestaltningsprocess för att vara mer transparenta. Vi valde bort att redovisa mindre skisser och mellansteg i gestaltningsprocessen då

vi tyckte det var mer intressant att visa de större delarna som hade en större påverkan under vårt arbete.

KÄLLOR

Ett flertal av källorna som använts i arbetet kommer från Stockholm stad både i inledningen, bakgrunden och analysen. Det varit bra att studera andra källor som inte är direkt kopplade till ombyggnationen av Slakthusområdet och Stockholm stad. Vi har försökt att använda oss av en variation av källor både svenska och utländska och i varierande former. Vi har inte vägt olika källor mot varandra vilket hade varit bra då det finns en skillnad i att använda en myndighet som källa mot att använda en vetenskaplig artikel. En vetenskaplig artikel anses ha en större vetenskaplig tyngd vilket hade kunnat förtydligas mer i vårt arbete för att styrka trovärdigheten av informationen.

REFERENSPROJEKTEN

Vi har studerat två referensarbeten, Jubileumsparken och Rosa Luxemburg Garden som har fungerat vägledande i gestaltningen. Det har inte under arbetets gång varit möjligt att besöka någon av referensprojekten i verkligheten. Den digitala informationen kan inte ersätta ett verkligt besök då en ökad förståelse av platsen går förlorad. Det hade kunnat ge ytterligare insikter att intervjua de ansvariga för projekten. Om tid hade funnits hade det kunnat vara bra att studera flera intressanta referensprojekt för att få en bredare referensram över hur postindustriella miljöer kan gestaltas.

RESULTATDISKUSSION

Resultatet visar på en av många möjliga lösningar på frågeställningen då gestaltningar kan göras på en mängd olika sätt. Gestaltning är till en viss mån en smakfråga där inte allt baseras på fakta eller analyser. Frågeställningarna kan leda till flera olika gestaltningar. Det finns även en möjlighet att om vi fått ett nytt försök till att arbeta fram detta gestaltungsförslag hade utfallet sett annorlunda ut. Med tanke på allt vi lärt oss på vägen hade vi troligtvis arbetat fram en annorlunda gestaltning.

FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR SLAKTHUSPARKENS FÖRVERKLIGANDE

Slakthusparken skulle höja värdet på de bostäder och lokaler som finns omkring. Den skulle även öka värdet på de nya byggnaderna som tillkommer i ombyggnationen av Slakthusområdet. Slakthusparken skulle på så vis skapa en gentrifiering i området då endast människor av en viss social status skulle ha råd att bo i området. Gentrifiering av områden leder till en ökad segregering i staden.

Det negativa med att anlägga en park på arbetsområdet är att det kan kosta mer pengar än vad det är värt i sociala, hälso och ekologiska värden. Platsen är svår att göra om till park och det kan vara mer ekonomiskt att lägga pengarna på att utveckla de parker som redan finns i närområdet. Det är möjligt att detta område inte är det som är i störst behov av en ny park i Stockholm. Pengarna skulle istället kunna satsas på parker i mer socialt utsatta områden i Stockholms förort. Mycket pengar läggs på områden som ligger i eller nära innerstadsgränserna där folk med gott om pengar kan bo och verka. Lika mycket pengar läggs inte i förorten som har ett större behov av offentliga platser att mötas på då det är mer trångbott.

POSTINDUSTRIELLA MILJÖER

Under arbetet med litteraturöversikten och analysen väcktes frågor kring varför historiska miljöer värderas olika. Industriella miljöer byggs oftast om när andra historiska miljöer såsom herrgårdar eller kvarter med gamla sekelskiftesbyggnader behålls och uppmärksammas för sitt historiska värde (Willim, 2008). Vad som anses vara viktiga delar av den byggda miljön att bevara är subjektivt. Det industriella kulturarvet har på senare tid uppmärksammas som något viktigt att bevara då det berättar om en viktig del i vår historia (Riksantikvarieämbetet, 2017; Willim, 2008). Ändå byggs många industriella områden om så pass mycket att dess karaktär går förlorad. Vem bestämmer vad som är fult och fint? Bevarandevärt eller inte?

FÖRTÄTNING

Förtätning trend bör ifrågasättas i högre grad för att det i längden kommer förändra vår stadsstruktur. Hur kommer det påverka hur vi lever i framtiden? Förtätningens trend har medfört att grönytor i städer försvinner då de prioriteras under exploatering för byggnader eller infrastruktur. Hur kommer detta påverka stadsbilden, den urbana ekologin och medborgarnas allmänna mående? Det är viktigt att ifrågasätta nya trender som dyker upp för att det kan ha stora konsekvenser på stadsbilden i framtiden.

KULTURLIV

När industriella miljöer rustas upp och byggs om försvinner det kulturliv som ofta uppkommer i gamla industrilokaler. Om områden som Slakthusområdet alla rustas upp blir det tillslut inga billiga lokaler för kulturverksamhet kvar i staden. Staden mister då kulturliv som ger mycket karaktär och attraktionskraft. De billiga lokalerna i städer är viktiga att behålla. När områden byggs om borde billiga byggnader adderas för att staden inte ska mista en stor tillgång.

FÖRSLAG TILL VIDARE FRÅGESTÄLLNINGAR OCH STUDIER

Vi har under arbetet med detta examensarbete stött på frågor som vi inte hunnit undersöka: Vad är alternativet till förtätning? Hur kan ett offentligt rum gestaltas för att främja kulturliv och medborgarengagemang? Hur stor skillnad är klimatavtrycket mellan att återanvända material från att beställa nya?

Om gestaltungsförslaget hade blivit verklighet hade det funnits många intressanta frågor att ställa sig om dess resultat. Fungerar oprogrammerade ytor och möjlighet till att skapa konst i parken för att människor ska känna att de kan ta platsen i anspråk? Främjar gestaltningen kulturlivet? Främjar gestaltningen social hållbarhet, och isåfall på vilket sätt? Var detta den bästa platsen för ny grön struktur eller finns det andra platser som är i större behov av grönstruktur? Hur hade medborgarengagemang kunnat inkorporeras mer i gestaltningen?

REFERENSER

Braae, E. (2015). *Beauty redeemed : recycling post-industrial landscapes*. Risskov: IKAROS Press.

Boverket (2016). *Rätt tätt - En idéskrift om tätning av städer och orter*. Stockholm: Elanders

Boverket. (2004) *Hållbara städer och tätorter i Sverige – förslag till strategi*. Tillgänglig: <https://www.boverket.se/sv/om-boverket/publi-cerat-av-boverket/publikationer/2004/hallba-ra-stader-och-tatorter-i-sverige/>

Cullen, G. (1961). *Townscape*. London: Architectural Press. ISBN: 9780750620185

Gobster, Paul H. (2011). *Chapter 2: Appercita-ting urban wildscapes*. s. 33-49. London ;: Routledge. ISBN: 9780415581066

Göteborgs Stad (2020). *Jubileumsparken*. Tillgänglig: <https://stadsutveckling.goteborg.se/projekt/jubileumsparken/> [2020-02-10]

Haaland, C. & Konijnendijk van den Bosch, C.K. (2015). *Challenges and strategies for urban green-space planning in cities undergoing densification: A review*. *Urban forestry & Urban greening*, vol.14 (4), ss. 760-771 Elsevier GmbH. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2015.07.009>

Lynch, K (1960). *The image of the city*, Cambridge: The MIT Press

Land8 (2017). *Rosa Luxemburg Garden: Exploring the Concept of Urban Renew-ability*. Tillgänglig: <https://land8.com/rosa-luxemburg-garden-exploring-the-concept-of-urban-renew-ability/> [2020-02-20]

Land8: Landscape Architects Network. (2015) *Why Is the Revitalization of Industrial Landscapes so Popular?* Tillgänglig: <https://land8.com/why-is-the-revitalization-of-industrial-landscapes-so-popular/>

pes-so-popular/ [2020-04-19]

Landskapslaget AB (2015). *Friyteanalys för Årstastråket III*. Tillgänglig: <https://etjanster.stockholm.se/byggochplantjansten/pagaende-pl-anarbete/planarende/2015-20742> [2020-03-29]

Naturhistoriska riksmuseet (2010) *Den virtuella floran - Ruderatmarker*. Tillgänglig: <http://linnaeus.nrm.se/flora/veg/ruderat.html> [2020-03-24]

Naturvårdsverket (2019). *Vad är ekosystemtjänster?* Tillgänglig: <https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Ekosystemtjanster/Vad-ar-ekosystemtjanster/> [2020-04-19]

Naturvårdsverket (2015). *Bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald i ett förändrat klimat*. <http://www.swedishepa.se/upload/miljoarbete-i-samhallet/miljoarbete-i-sverige/regeringsuppdrag/2015/ru-klimatanpassning/skrivelse-RU-klimatanpassning-20151126.pdf> [2020-03-24]

Meyer, Elizabeth.K. (2008). *Sustaining beauty. The performance of appearance: A manifesto in three parts*. *Journal of Landscape Architecture*, vol. 3 (1), pp. 6–23 Taylor & Francis Group. DOI: <https://doi.org/10.1080/18626033.2008.9723392>

Pötz, H & Bleuzé, P (2016). *Green-blue grids - Manual for resilient cities*. Atelier GROEN-BLAUW. ISBN: 978-90-9029-822-1

Region Stockholm (2020). *Blåstruktur och vatten*. Tillgänglig: <http://www.rufs.se/RUFS-2010/antagna-planen/regional-struktur/utveckling-av-regionens-delstrukturer/blastruktur-och-vatten/> [2020-04-19]

Regeringskansliet (1988). *Utredning om förvaltningen av vissa kulturmiljöer*, Dir. 1988:51. Tillgänglig: <http://rkrattsbaser.gov.se/dir?bet=1988%3A51> [2020-04-18]

Riksdagen (2019) Kulturmiljölag (1988:950). *Kulturdepartementet*. Tillgänglig: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/kulturmiljola-1988950_sfs-1988-950 [2020-05-21]

Riksantikvarieämbetet (2017). *Industri och industriminnen*. Tillgänglig: <https://www.raa.se/kulturarv/modernt-kulturarv/industri-och-industriminnen/> [2020-04-19]

Stockholm läns landsting (2015). *Lokaliserings-utredning - Tunnelbana Sofia - Gullmarsplan/söderort*. Tillgänglig: https://www.nyatunnelbanan.sll.se/sites/tunnelbanan/files/Lokaliserings-utredning_o.pdf [2020-03-23]

Stockholms läns landsting (2017). *Stockholms nya tunnelbana* [broschyr]. Tillgänglig: <https://www.nyatunnelbanan.sll.se/sites/tunnelbanan/files/Broschyr-lattlast.pdf>[2020-03-23]

Stockholm stad (2010). *Park- och naturlig tillgång i Stockholm stad - Analys av stockholmarnas tillgång till parker, naturområden, områden med god ljudkvalitet och idrottsanläggningar*. Tillgänglig: http://miljobarometern.stockholm.se/content/docs/tema/natur/Tillgang_natur_2010.pdf [2020-03-29]

Stockholm stad (2015) *Slakthusområdet - En kulturlivsundersökning*. Tillgänglig: <https://start.stockholm/globalassets/start/om-stockholms-stad/utredningar-statistik-och-fakta/utredningar-och-rapporter/kultur-och-stadsutveckling/slakthusområdet---en-kulturlivsundersokning.pdf> [2020-04-18]

Stockholm Stad (2017). *Program för Slakthusområdet*. Tillgänglig: <https://vaxer.stockholm/omraden/soderstaden/slakthusområdet/> [2020-02-20]

Stockholm stad (2018a). *Översiktsplan för Stockholm stad*. Tillgänglig: <https://vaxer.stockholm/globalassets/tema/oversiktsplanen/uppdatering-av-op/godkannade-op/oversiktsplan-for-stockholms-stad-godkannandehandling.pdf> [2020-02-27]

pdf [2020-02-27]

Stockholm Stad (2018b). *Stadsutvecklingskarta*. Tillgänglig: <https://vaxer.stockholm/globalassets/tema/oversiktplan-ny/stadsutvecklingskarta-2018-02-19.pdf> [2020-04-16]

Stockholm stad (2019a) *Globenområdet*. Tillgänglig: <https://vaxer.stockholm/omraden/soderstaden/globenomradet/> [2020-02-16]

Stockholm stad (2019b). *Gullmarsplan-Nynäsvägen*. Tillgänglig: <https://vaxer.stockholm/omraden/soderstaden/gullmarsplan-nynasvagen/> [2020-02-16]

Stockholm stad (2020a). *Söderstaden*. Tillgänglig: <https://vaxer.stockholm/omraden/soderstaden/> [2020-02-14]

Stockholm stad (2020b). *Slakthusområdet*. Tillgänglig: <https://vaxer.stockholm/omraden/soderstaden/slakthusområdet/> [2020-02-16]

Stockholm stad (2020c). *Historik*. Tillgänglig: <https://vaxer.stockholm/omraden/soderstaden/slakthusområdet/> [2020-02-27]

Stockholm stad (2020d). *Sociotopkarta*. Tillgänglig: http://kartor.stockholm.se/bios/dpwebmap/cust_sth/sbk/sociotopkarta/DPWebMap.html [2020-05-18]

Stockholms stad Miljöbarometern. (2011) *Stockholms skyfallsmodell*. Tillgänglig: <http://miljobarometern.stockholm.se/klimat/klimatforandringar-och-klimatanpassning/skyfall/stockholms-skyfallsmodellering/> [2020-03-28]

Stockholm stad Miljöbarometern. (2019) *Trafikflöden i Stockholm*. Tillgänglig: <http://miljobarometern.stockholm.se/trafik/motorfordon/trafikfloden-i-stockholm/> [2020-03-28]

Thompson, Catharine Ward. (2011). *Chapter 3: Places to be wild in nature*. *Urban wildscapes*. s.49-65. London ;: Routledge. ISBN: 9780415581066

FIGURFÖRTECKNING

Trafikverket (2020). *Krav - VGU, Vägars och gators utformning*. Tillgänglig: https://trafikverket.ineko.se/Files/sv-SE/71830/Ineko.Product.RelatedFiles/2020_029_vagar_och_gators_utformning_krav.pdf [2020-05-19]

Vårt Göteborg (2015). *Återvunnet hamnmaterial blev vattenlek i Jubileumsparken*. Tillgänglig: <https://vartgoteborg.se/kultur-o-fritid/atervunnet-hamnmaterial-blev-vattenlek-i-jubileumsparken/> [2020-03-16]

Vetenskapliga rådet för hållbar utveckling (2018). *Människors hälsa i växande städer*. Tillgänglig: http://www.sou.gov.se/wp-content/uploads/2016/06/rk_26106-Vetenskapsr%C3%A5det_nov-2018_webb.pdf [2020-03-29]

Willim, R. (2008). *Industrial cool : om postindustriella fabriker*. Lund: Humanistiska fakulteten, Lunds universitet. Tillgänglig: <https://portal.research.lu.se/ws/files/4209567/4057936.pdf>

Wingren, C., Alsanius, B., Karlén, H & Lidström, V (2015). *Urbana nyanser av grönt : om grönskans roll i en förtätad klimatsmart stad*. Alnarp: Movium. [2020-04-14]

Yu, Kongjian (2011). *The Big-Foot Revolution*. Tillgänglig: <https://www.turenscape.com/en/paper/detail/13.html> [2020-04-16]

Figur 1. Stadskartan © Stockholm stad (2020)

Figur 2. Linjekarta.

Figur 3. Karta som visar utvecklingsområdena i Söderstaden <https://vaxer.stockholm/omraden/soderstaden/>. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

Figur 4. Fotografi över Slakthusområdet. Fotograf: Okänd. Skapad: 1906-1912 Utgiven av Okänd © Stockholmkällan

Figur 5. Karta över hela spårsträckan med arbetsområde. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

Figur 6. Figur över över arbetsprocessen.

Figur 7. Fotografi av arbetsmodell

Figur 8. Rosa Luxemburg Garden i Paris. Fotografi av © In Situ - Paysages et Urbanisme.

Figur 9. Jubileumsparken i Göteborg. Fotografi av © Martin Allik, MARELD landskapsarkitekter

Figur 10. Karta över den nya linjen och delområdena. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

Figur 11. Topografisk karta. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

Figur 12. Sektion som visar hur områdets topografi ser ut idag

Figur 13. Karta över inventering, Flygfoto © Stockholm stad (2020)

Figur 14. Karta över materialinventering, Flygfoto © Stockholm stad (2020)

Figur 15. Analyiskarta över grönområden. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

Figur 16. Övergripande analyiskarta över grönområden. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

Figur 17. Sektion över skillnaden i skala

Figur 18. Sociotopanalys kring området. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

Figur 19. Karta över den övergripande gestaltningen för spårsträckan mellan Gullmarsplan och Sockenplan. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

Figur 20. Analyiskarta över de olika funktionerna i området idag. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

Figur 21. Analyiskarta över de olika funktionerna i området idag samt planerad ny bebyggelse. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

Figur 22. Detaljerad analyiskarta över arbetsområdet. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

Figur 23. Trafikanalys över motorfordon. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

Figur 24. Karta över skisspunkterna för "Serial Vision" analys. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

Figur 25. Bild på idégenereringen

Figur 26. Skisser på två koncept vi undersökt under arbetet

Figur 27. Skiss över gångar över dagvattendammen

Figur 28. Skiss över en idé om dressiner

Figur 29. Skiss över ett perspektiv i parken

Figur 30. Skiss över planteringarna på Palmfeltsvägen

Figur 31. Konceptbild

Figur 32. Färgpalett

Figur 33. Materialpalett för konceptet "Återbruk"

Figur 34. Illustration av ett krokigt träd

Figur 35. Illustration av byte mellan olika markmaterial

Figur 36. Programplan. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

Figur 37. Illustrationsplan över gestaltningen för Slakthusparken. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna. Lek- och träningsutrustning av © Lappset.

© Lappset, Wall bouldering cube. Tillgänglig: <https://www.lappset.se/Produkter/Produktsok/Wall-Bouldering-Cube-L/220615>

© Lappset, Street workout L. Tillgänglig: <https://www.lappset.se/Produkter/Produktsok/Street-Workout-L/081657M>

© Lappset, Cage M. Tillgänglig:

<https://www.lappset.se/Produkter/Produktsok/Cage-M/081751M>

© Lappset, Tåg. Tillgänglig:

https://www.lappset.se/Produkter/Produktsok/Tag-/137935?fbclid=IwAR1XTM_yJWYSKICzDjgK9oxeZ2bZNSrOoEfuXT3e-euGl3Cx7SJPP-uJH9U

© Lappset, Classic 83. Tillgänglig:

https://www.lappset.se/Produkter/Produktsok/Classic-83/080483M?fbclid=IwARoB-dftaELLwfsfKoLFsUKKhIfM-7LbI_HPPZTJnWzxv7rXbvrMqY-XYZfw

© Lappset, Uranium. Tillgänglig:

<https://www.lappset.se/Produkter/Produktsok/Uranium/220468>

Figur 38. Planutsnitt som visar den östra delen av gestaltningen. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

Figur 39. Sektion E-e

Figur 40. Detaljbild som visar den bevarade delen av perrongen närmast stationshuset

Figur 41. Detaljbild som illustrerar vågbänken

Figur 42. Sektion F-f

Figur 43. Perspektivbild över Cafét och uteserveringen

Figur 44. Detaljbild som visar en inzoomning av uteserveringen framför cafét

Figur 45. Detaljbild över två återanvända tunnor

Figur 46. Perspektivbild över torgytan

Figur 47. Detaljbild som illustrerar det befintliga konstverket

Figur 48. Detaljbild som visar en nedsänkt plantering

Figur 49. Sektion D-d

Figur 50. Detaljbild som visar på planteringarnas årstidsvariation

Figur 51. Planutsnitt över parkens västra del. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna. Lek- och träningsutrustning av © Lappset.

© Lappset, Wall bouldering cube. Tillgänglig: <https://www.lappset.se/Produkter/Produktsok/Wall-Bouldering-Cube-L/220615>

© Lappset, Street workout L. Tillgänglig:

<https://www.lappset.se/Produkter/Produktsok/Street-Workout-L/081657M>

© Lappset, Cage M. Tillgänglig:

<https://www.lappset.se/Produkter/Produktsok/Cage-M/081751M>

© Lappset, Tåg. Tillgänglig:

https://www.lappset.se/Produkter/Produktsok/Tag-/137935?fbclid=IwAR1XTM_yJWYSKICzDjgK9oxeZ2bZNSrOoEfuXT3e-euGl3Cx7SJPP-uJH9U

© Lappset, Classic 83. Tillgänglig:

https://www.lappset.se/Produkter/Produktsok/Classic-83/080483M?fbclid=IwARoB-dftaELLwfsfKoLFsUKKhIfM-7LbI_HPPZTJnWzxv7rXbvrMqY-XYZfw

© Lappset, Uranium. Tillgänglig:

<https://www.lappset.se/Produkter/Produktsok/Uranium/220468>

Figur 52. Detaljbild som illustrerar övergången mellan hårdgjorda material till vegetativt underlag

Figur 53. Sektion C-c

Figur 54. Detaljbild som visar både i sektion och plan övergången mellan hårdgjorda markmaterial.

Figur 55. Detaljbild som illustrerar terrasserna vid dagvattendammen

Figur 56. Perspektivbild över dagvattendammen

Figur 57. Sektion B-b visar på hur platsen ser ut idag

Figur 58. Sektion B-b visar hur platsen ser ut i gestaltungsförslaget

Figur 59. Sektion A-a visar på hur platsen ser ut idag

Figur 60. Sektion A-a visar hur platsen ser ut i gestaltungsförslaget.

Figur 61. Kartan visar grönstrukturen över området idag. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

Figur 62. Kartan visar grönstrukturen över området i förslaget för Slakthusparken. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.

Figur 63. Kartan visar grönstrukturen över området efter Stockholm stads planer. Dwg-underlag av © Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad. All illustration på dwg-underlaget är skapat av författarna.